

Ì ÑÆÍ ÀÐÎ ÄÍ ÈÉ
Í ÀÓÊÎ ÂÈÉ ÆÓÐÍ ÀË
«ÑÍ ÒÅÐÍ ÀÓÊÀ».

Ñàð³ÿ: «Ð ðèäè÷í³ í àóêè»

INTERNATIONAL SCIENTIFIC
JOURNAL «INTERNAUKA».
Series: «Juridical sciences»

ISSN 2520-2308 (print)
ISSN 2709-5452 (online)

1 9 (55) / 2022

Ì ²ÆÍ ÀÐÎ ÄÍ ÈÉ Í ÀÓÊÎ ÂÈÉ ÆÓÐÍ ÀË
«²Í ÒÅÐÍ ÀÓÊÀ».

Ñàð³ÿ: «Ð ðèäè÷í³ í àóêè»

**INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL
«INTERNAUKA».**

Series: «Juridical sciences»

Í ÀÓÊÎ ÂÅ ÒÀÕÎ ÂÅ ÂÈÄÄÍ Í Æ

*Свідоцтво
про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації
КВ № 22442-12342Р*

¹ 9 (55)

Êèâ 2022

Í îáí èé á³æ³îãð³+í èé îí èñ òñ³ òàðàé Ì³ æé ãðí áí îáí í àóéî âí âí æóðí àéó «²í òáðí àóéà». Ñãð³ÿ: «P ðèàè-í³ í àóéè» îíãáí î: **Index Copernicus International (ICI); Polish Scholarly Bibliography; ResearchBib; Í àóéîââ í ãð³îàèèà Óéðàçí è.**

Æóðí àé çàðà³òððíãáí î á í³ æé ãðí áí èð èàðàéíãðð í àóéîâèð àéãáí ü òà í àóéîî àòðè-í èð áàçàð ááí èð: Index Copernicus International (ICI); Polish Scholarly Bibliography; ResearchBib; Ulrichsweb Global Serials Directory; Google Scholar; Í àóéîââ í ãð³îàèèà Óéðàçí è; Bielefeld Academic Search Engine (BASE); Electronic Journals Library; Open J-Gate; Academic keys; Staats- und Universitätsbibliothek Hamburg Carl von Ossietzky.

Í ÀÓÊÎÂÂ ÔÀÕÎÂÂ ÂÈÄÄÍ Í Î

Âèãáí í ÿ àèèþ-áí á äí Ì ãðàé³éó í àóéîâèð òáðíàéó àéãáí ü Ì Í Í Óéðàçí è (èàðãáí ð³ÿ «Á») Í àèàç Ì Í Í Óéðàçí è ¹ 409 á³ã 17.03.2020 Ñí àó³ãèüí îíò³: 081 Í ðãáí 262 Í ðãáí îíðíí í à á³ÿèüí³ òü

Çãñí îáí èèè:

1. Èèçãñüèèè èíîí ãðàðèáí èé³ í òèðóó á³çí ãñ òà í ðããã.
2. Í ðèããðí à òñòáí îáá «Í àóéîâí-ãí òè³áí èé³ í òèðóó í óáè³-í îáí í ðããã».
3. Æðí îãñüèèà îðãáí çãðó³ÿ «Ì³ æé ãðí áí à àéããáí³ ÿ îíã³ðè³ í àóéè».
4. Õí àððèñòáí ç íáí áæáí îþ á³áí îá³ãèüí³ òüþ «Õ³ íá òíãã ðããã Óéðàçí è».

Ó æóðí àé³ îí óáè³èíãáí³ í àóéîâ³ òàðð³ ç àéðóàèüí èð îðíáèáí þðèàè-í î; í àóéè. Æèÿ í àóéîâèð í ðãð³áí èè³ã, àèèèããã-³ã, òòóáí ð³ã þðèàè-í èð òí àó³ãèüí îíòáé, í ðãð³áí èè³ã áãðæãã-í èð òñòáí îá, þðèàè-í èð èí î áí³é, òóá³ã, í ðããñ îðíðíí í èð îðãáí³ã é³ í èð çãð³èããèáí èð îí³ã. Ì ãðãð³ãèè í óáè³éóþóññÿ í îáí þ îðèã³ àéó á áãðí ðñüè³é ðãããèó³ç. ðãããèó³ÿ í á çããæèè îí³èÿ³ ãóí èè³ í îáèÿãè áãðíðã. Á³ãñ îá³ãèüí³ òü çã áí òíãðí³ òü òàèò³ã,³ í áí, ááíãðãð³-í èð í áçã, èðòãð, èèòð òà³ èð èð á³áí îíòáé í áñòü áãðíðè í óáè³èããè. Ó á³ãñ îá³ãèüí³ çç Çãèííî Óéðàçí è «Í ðí áãðíðñüèãá í ðããñ³ òí³ æé³ í ðããã», í ðè àéèíðèòáí í³ í àóéîâèð³ã è³ í ãðãð³ãè³ã ò³ç; çãððèè, í îíèèáí íÿ í à áãðíð³ã òà àéãáí íÿ³ îáí á³ÿçèíáè è.

© Áãðíðè òàðàé, 2022
© Ì³ æé ãðí áí èé³ í àóéîâèð æóðí àé «²í òáðí àóéà». Ñãð³ÿ: «P ðèàè-í³ í àóéè», 2022

Ñàì íõ³í Àí àòí è³é Ā³éòí ðí àè: — àí èòí ð ì ààè+í èò í àóé, ì ðí òáñí ð, Çañéóæáí èé è³èàð Óéðàçí è, çàà³àóàà+ à³àà³éáí í ÿì òðààì àòí èí à³ç, éàð³áí èé ì ³ñüéí àí òáí òðò óðááí òí íç ñí àó³àé³çí àáí íç ì ðòí í àáí-òðàáì àòí èí à³+í íç àí ì ì ì í àè Ēèç; àñüéíç ì ³ñüéíç èé³í ³+í íç è³èàðí ³ ¹ 12 (Ēèç; à, Óéðàçí à)

Ñà³òèè+í èé Ī èàèñàí àð Ī àððí àè: — àí èòí ð ì ðèèèè èò í àóé, ì ðí òáñí ð, ì ðí òáñí ð èàòáàðè èèà³èü-í í àí òà àí ñí ì ààðñüéí àí ì ðààà Ī àó³í í àèüí í àí òí ³ààðñèòáòó á³í ðañòðñ³à ³ ì ðèðí àí èí ðèñòóàáí í ÿ Óéðàçí è (Ēèç; à, Óéðàçí à)

Óóí òà Ðañò³ñèàà — èáí àèààò ì ðèèèè èò í àóé, àí òáí ò, àí òáí ò èàòáàðè ì ³æí àðí àí í àí ì ðààà òà °àðí í àéñüéí àí ì ðààà Óí ³ààðñèòáòó Āáí óá³óñ (Ñèààéí à³+í àí, Ñèí ààòüèà Ðañí óáé³èà)

Ð ðèí àóü Ð è³ÿ Ēáí í ³á³áí à — àí èòí ð ì ðèèèè èò í àóé, ì ðí òáñí ð, ì ðí òáñí ð èàòáàðè èí í ñòèòóó³é-í í àí ³ àáí ³í ³ñòðàòèè àí ì ðààà Ī àó³í í àèüí í àí àà³àó³éí í àí òí ³ààðñèòáòó (Ēèç; à, Óéðàçí à)

Ððà Ī èáí à Ñàðà³çáí à — àí èòí ð ì ðèèèè èò í àóé, ì ðí òáñí ð, ààèáí ì ðèèèè èò í àí òàèóéüòáòó Ī àó³í-í àèüí í àí òí ³ààðñèòáòó á³í ðañòðñ³à ³ ì ðèðí àí èí ðèñòóàáí í ÿ Óéðàçí è (Ēèç; à, Óéðàçí à)

Editorial Board

Chief Editor: **Volodymyr Kurylo** — Doctor of Legal Sciences, Professor, Corresponding Member of the NAAS of Ukraine, Honored Lawyer of Ukraine, Head of the Department of Administrative and Financial Law of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine (Kyiv, Ukraine)

Deputy editor: **Victor Mushenok** — Doctor of Legal Sciences, Professor, Professor of the Department of Administrative, Financial and Information Law of the State University of Trade and Economics (Kyiv, Ukraine)

Executive Secretary: **Oleksandr Ilchenko** — Candidate of Legal Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Administrative, Economic Law and Economic Security of the Sumy State University (Sumy, Ukraine)

Members of the Editorial Board

Tatyana Berkovich — Doctor of Sciences in Public Administration, Candidate of Legal Sciences, Professor, Head of the Department of Public Administration and Law of the Kyiv University of Culture (Kyiv, Ukraine)

Yurii Demianchuk — Doctor of Legal Sciences, Associate Professor, Professor of Civil, Commercial, Administrative Law and Law Enforcement of the Bila Tserkva Institute of Economics and Management of the Open International University of Human Development “Ukraine” (Bila Tserkva, Ukraine)

Alexei Drozd — Doctor of Legal Sciences, Professor, Head of Adjuncture and Doctorate of the National Academy of Internal Affairs (Kyiv, Ukraine)

Rastislav Funta — Candidate of Legal Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of International Law and European Law of the Danubius University (Sladkovichovo, Slovak Republic)

Yuriy Harust — Doctor of Legal Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Administrative, Economic Law and Economic Security of Sumy State University (Sumy, Ukraine)

Olena Hulak — Doctor of Legal Sciences, Associate Professor, Professor of the Department of Administrative and Financial Law of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine (Kyiv, Ukraine)

Sergiy Koroed — Doctor of Legal Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Civil Law and the Law of the Higher Education of the King Danylo University (Ivano-Frankivsk, Ukraine)

Anatoliy Kulish — Doctor of Legal Sciences, Professor, Honored Lawyer of Ukraine, Director of the Academic and Research Institute of Law of Sumy State University (Sumy, Ukraine)

Inna Kurylo — Doctor of Legal Sciences, Professor, Professor of the Department of International Law and Comparative Law of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine (Kyiv, Ukraine)

Victor Ladychenko — Doctor of Legal Sciences, Professor, Professor of the Department of International Law and Comparative Law of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine (Kyiv, Ukraine)

Stefan Lorenzmeier — Doctor of Legal Sciences, Professor, Coordinator of the Erasmus Program of the Faculty of Law of the Augsburg University (Augsburg, Germany)

Olga Melnichuk — Doctor of Legal Sciences, Professor, Head of the Department of Public Law Disciplines of the Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Vinnytsia, Ukraine)

Oksana Myronets — PhD in Law, Associate Professor of the Department of Constitutional and Administrative Law of the Faculty of Law of the National Aviation University (Kyiv, Ukraine)

Vasily Omelchuk — Doctor of Legal Sciences, Professor, Head of the Department of Law, Kiev Cooperative Institute of Business and Law (Kyiv, Ukraine)

Oleg Reznik — Doctor of Legal Sciences, Professor, Honored Lawyer of Ukraine, Deputy Director for Scientific Work of the Educational and Scientific Law Institute of Sumy State University (Sumy, Ukraine)

Anatoly Samokhin — Doctor of Medical Sciences, Professor, Honored Doctor of Ukraine, Head of the Department of Traumatology, Head of the City Center of Urgent Specialized Orthopedic-Traumatological Care of Kyiv City Clinical Hospital ¹ 12 (Kyiv, Ukraine)

Oleksandr Svitlychnyi — Doctor of Legal Sciences, Professor, Professor of the Department of Civil and Commercial Law of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine (Kyiv, Ukraine)

Olena Yara — Doctor of Legal Sciences, Professor, Dean of the Law Faculty of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine (Kyiv, Ukraine)

Yuliya Yurinets — Doctor of Legal Sciences, Professor, Professor of the Department of Constitutional and Administrative Law of the National Aviation University (Kyiv, Ukraine)

Jiri Zicha — PhD in Law, Senior Lecturer of the Faculty of Management and Economics of the Tomas Bata University in Zlin (Zlin, Czech Republic)

CONTENTS

ADMINISTRATIVE LAW AND PROCESS; FINANCE LAW; INFORMATION LAW

Vey Oleh

ON THE STRUCTURE OF INFORMATION AND LEGAL ENSURING THE ACTIVITIES
OF THE SERVICE CENTERS OF THE MIA OF UKRAINE..... 9

Mushenok Viktor, Nikolayeva Lyudmila

PRINCIPLES OF IMPLEMENTATION OF PUBLIC CONTROL OVER THE ACTIVITIES
OF PUBLIC ADMINISTRATION IN THE LEGISLATION OF UKRAINE 15

CONSTITUTIONAL RIGHT; MUNICIPAL LAW

Zakomorna Katerina, Yavorska Oksana, Pushkarenko Daria

CONSTITUTIONAL AND LEGAL PRINCIPLES OF INTERACTION OF NON-GOVERNMENTAL
ORGANIZATIONS AND THE STATE IN EU MEMBER STATES..... 22

CRIMINAL PROCESS AND CRIMINALISTICS; FORENSIC EXAMINATION; OPERATING ACTIVITIES

Povzyk Yevhen

SEPARATE ASPECTS OF THE ETHICAL AND LEGAL REQUIREMENTS OF LEGAL
AID IN CRIMINAL PROCEEDINGS BASED ON A PLEA AGREEMENT 29

THEORY AND HISTORY OF STATE AND LAW; THE HISTORY OF POLITICAL AND LEGAL DOCTRINES

Oleshchenko Veronika

CORRELATION AND RECIPROCITY OF LEGAL CATEGORIES: CULTURAL RIGHTS AND
LEGAL CULTURE IN THE CONDITIONS OF THE DEVELOPMENT OF THE RULE OF LAW..... 34

LABOR LAW; SOCIAL SECURITY LAW

Degtyarova Olga

SOME ASPECTS OF CONDUCTING EXPERT RESEARCH ON SALARY ACCOUNTING
AND PAYMENT OF WAGES 40

Âàé Î éää Äí äð°éíâè÷

адміністратор

Територіального сервісного центру № 4649

Регіонального сервісного центру

ГСЦ МВС у Львівській області (філія ГСЦ)

Vey Oleh

Administrator of the

Territorial Service Center № 4649 of the

Regional Service Center of the

GSC of the Ministry of Internal Affairs in Lviv Region (GSC Branch)

ORCID: 0000-0002-6474-5883

DOI: 10.25313/2520-2308-2022-9-8310

**ПРО СТРУКТУРУ ІНФОРМАЦІЙНО-ПРАВОВОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СЕРВІСНИХ
ЦЕНТРІВ МВС УКРАЇНИ**

**ON THE STRUCTURE OF INFORMATION AND LEGAL
ENSURING THE ACTIVITIES OF THE SERVICE CENTERS
OF THE MIA OF UKRAINE**

Анотація. Стаття присвячена дослідженню стану інформаційно-правового забезпечення діяльності сервісних центрів системи Міністерства внутрішніх справ, проаналізовано результати законодавчих нововведень, які мали за мету покращення якості послуг, які надаються відповідними структурними органами МВС України. Розглянуто вітчизняні нормативно-правові акти та міжнародні конвенції в частині адміністративно-правового регулювання відносин між суб'єктами реалізації державної функції в сфері надання адміністративних послуг та отримувачами таких послуг (фізичними та юридичними особами). Одним із основних результатів впливу на сучасний світ механізмів глобалізації та інформатизації, стрімкого розвитку інформаційних і комунікаційних технологій є формування інформаційного суспільства, в якому знання та інформація стають базисними ресурсами для національного та суспільного розвитку, що є одним із найцікавіших та складних питань демократичного процвітання держави.

Наша держава є одним із лідерів впровадження інформаційних технологій у сфері надання адміністративних послуг, що є одним із умов підвищення рейтингу довіри до органів публічного управління. Належне застосування та розвиток інформаційно-правового забезпечення у службовій діяльності сервісних центрів МВС України може стати одним з головних чинників зміцнення верховенства закону в нашій країні. Міністерством внутрішніх справ постійно вносяться проекти регуляторних актів цілями якого є покращення наявних нормативно-правових актів та приведення законодавства до міжнародних стандартів. Позитивним нововведенням у правовому регулюванні інформаційного забезпечення діяльності сервісних центрів МВС є закріплення на законодавчому рівні здійснення ними інформаційно-аналітичної діяльності, їх повноважень у цій сфері, переліку баз даних, а також відповідальності за незаконне використання інформаційних ресурсів. Також європейськими партнерами та заокеанськими колегами неодноразово було відмічено позитивний рух в цифровізації усіх секторів правозастосовчої та правозахисної діяльності структурних органів Міністерства внутрішніх справ.

Ключові слова: структура, інформаційно-правове забезпечення, Міністерство внутрішніх справ, адміністративні послуги, органи публічного управління.

Summary. The article is devoted to the study of the state of information and legal support of the service centers of the Ministry of Internal Affairs, the results of legislative innovations aimed at improving the quality of services provided by the relevant structural bodies of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine are analyzed. Domestic regulatory and legal acts and

international conventions in terms of administrative and legal regulation of relations between subjects of implementation of the state function in the field of providing administrative services and recipients of such services (individuals and legal entities) are considered. One of the main results of the impact on the modern world of the mechanisms of globalization and informatization, the rapid development of information and communication technologies is the formation of an information society in which knowledge and information become the basic resources for national and social development, which is one of the most interesting and complex issues of the democratic prosperity of the state.

Our state is one of the leaders in the implementation of information technologies in the field of providing administrative services, which is one of the conditions for increasing the rating of trust in public administration bodies. The proper application and development of information and legal support in the official activities of service centers of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine can become one of the main factors in strengthening the rule of law in our country. The Ministry of Internal Affairs constantly submits draft regulatory acts, the goals of which are to improve existing regulatory acts and bring the legislation up to international standards. A positive innovation in the legal regulation of the information provision of the service centers of the Ministry of Internal Affairs is the establishment at the legislative level of their information and analytical activities, their powers in this area, the list of databases, as well as responsibility for the illegal use of information resources. Also, European partners and overseas colleagues have repeatedly noted the positive movement in digitalization of all sectors of law enforcement and human rights protection activities of structural bodies of the Ministry of Internal Affairs.

Key words: structure, information and legal support, Ministry of Internal Affairs, administrative services, public administration bodies.

Інформаційне право є. Аі ає³ç ä³yëüí îñ³ ñàä-à³ñí èõ öáí òð³à Ì ÆÑ Óëäàçí è ç í ààáí í ý àä-í³ îñ³ðàäèáí èõ í îñèõá ñà³à+èòü, ùí àõàèðèáí á çà çí³ñîíí ðàóíðí òááí í ý íáí íáí ç í³äðíçà³è³à ñèñòáí è Ì ÆÑ Óëäàçí è ä³áí íá³áí í áí àèí íá ñó+àñí îñ³. Ðàçí ç òèí, á í ðíòáñ³ ä³yëüí îñ³ äáí íáí ñòðóèðóðí íáí òááí ðáí í ý àèyàèyðòüñý í ðíáàèí è í ðááí³ çàò³éí í-áí òà³ í òíáí çí³ñó, ùí í îððááóðòü ñáí³+àñí íáí àáí³ îñ³ðàäèáí í-í ðááí áíáí ðááóèðááí í ý í à íñí íá³ ñó+àñí èõ í îðí àðèáí í-í ðááí àèò³à, ñí ðýí íááí èõ í à í íèäàùáí í ý ä³yëüí îñ³ ó ñòáð³ í àááí í ý í îñèõá í áñáèáí í ð Óëäàçí è.

Ìàà àíñè³àèáí í ý. Ì ðíáí àè³çóáàðè ñèñòáí ó³ òíðí àò³éí í-í ðááí áíáí çáááçí á+áí í ý ä³yëüí îñ³ ñàäá³ñí èõ öáí òð³à ñèñòáí è Ì ÆÑ Óëäàçí è ç í àááí-í ý í îñèõá á òí íáàò í íáàèüòíáí çò òáíñèíí àèáí í ý ç í àòí ð íí òèí³ çàò³ç; òà í³áàèùáí í ý yèíñ³ í îñèõá àèy ò³çè+í èõ³ ððèàè+í èõ³ îñ³à.

Àí àè³ç îñ³àí í³ò àíñè³àèáí ü³ í óáè³èàò³é. Ìñ-í íáí ð àèy ðíçàèyáò ñòðóèðóðè³ òíðí àò³éí í-í ðááí áíáí çáááçí á+áí í ý ä³yëüí îñ³ ñàäá³ñí èõ öáí òð³à Ì ÆÑ Óëäàçí è ò íðí àðèáí í-í ðááí áá, ùí çàèð³í èáí á ó ðýá³ í ðááí àèò³à íðááí³ çàèí-í íááá+íç; òà àèèíí áá+íç; àèáàè. Ðíçàèyá òà áí àè³ç ñòóí îñ³ ðááí àèò³ íðí ñà³à+èòü í ðí í áyáí³ñòü í ááí èõ í ðíáàèí, ùí í ááàðèáí áí èèááðòü í à yè³ñòü í áááí í ý àáí³ îñ³ðàäèáí èõ í îñèõá í áñáèáí-í ð³ ðááí áòíí ðíçàèyáò í áóèíáò³à. Ñàäáá í èõ Ëàðàðèí³+óè². Ì., Ëàèðáèí èè Ð., Óðíèíáá Ì. Æ., Óíðò². Æ., Ëèðòòáí íàè+ Ì. Ó., Ëíá³íá Ì. Æ., Øà-í íáàè Ð. Æ. òà³ ò³.

Àèèèáá íñí íáí íáí í àòáð³àèó. Ñàäáá òóí èõ³é íðááí³à í óáè³+í íáí òí ðááè³í í ý íñí àèèáá çí á+áí-

í ý í à³ ðááí çàðèíí à òà í ðááí çàñòíñí áí à óóí èõ³y, áàèá àèçí áí í ý, áíððèí áí í ý³ çàðèèò ðáá, ðáàè³çà-ò³y ñáí áí à òà çàèíí í èõ³ òáäáñ³à èðáèí è è äðí í á-äýí èí à — áíèíáí èè íáí á'yçíè è áàðæáàè. Ä³yëüí³ñòü íðááí³à àèèíí áá+íç; àèáàè ðóí òó³òüñý í à í ááí èõ³ íðááí³ çàò³éí í-í ðááí àèò³ çáñáààò, ñàäáá yèèò í áí á-ò³áí í àèá³èèè àèííí³+í³, ííè³ðè+í³, ñíò³àèüí³ çà áíííí íáí ð yèèò çá³èñí ð³òüñý òóí èõ³íí óááí-í ý í àòáí³çí ó óí ðááè³í í ý áàðæáàè. Ñòðóèðóðà³ òíðí àò³éí í-í ðááí áíáí çáááçí á+áí í ý ä³yëüí îñ³ ñàäá³ñí èõ öáí òð³à íðááí³à Ì³ îñ³ðáðñòáá áí òòð³ò³ò³ ñí ðáá Óëäàçí è (í ááàè³ Ì ÆÑ) ò áíáí è³ ðíçáàèóèá-í í ð òà ðááóèð³ òñ³ í áí ðýí èè ä³yëüí îñ³.

Çááàèüí á í ýñí áí í ý òáðí³ í à «ñòðóèðóðà» íçí á-+à³ àçà³ í ðíçóí³ í ý òà àçà³ íçá'yçíè è³ æ³ ááí è-í è ñèèááí àèí è+àñòèí àí è+è òñòð³é+íáí-í ááóáü [1, с. 626]. Ä³áí íá³áí í áí³ òíðí àò³ç; òà çí ðááí-áíáí çáááçí á+áí í ý, áàèèèáí çàçí á+èèè, ùí áíí á³ íá³èòíí íðáá,³ í³ñòèòü òñá³ áóáü-yè³ á³áí íñ³ òà/ááí ááí³, yè³ çááð³ááðòüñý í à òáð³àèüí èõ íí-ñ³yò, ááí á³áí áðáèáí³ à àèáèððííííí ò àèáèyá³ [2, с. 355], ùí áàèèèáí àèy ä³yëüí îñ³ ñàäá³ñí èõ öáí òð³à Ì ÆÑ Óëäàçí è òí íáí íáàèáí èõ³ ááááàèè àáí³ îñ³ðà-ðèáí³ í îñèõáè ò³çè+í èí òà ððèàè+í èí íñí ááí.

Çàçí á+èí í, ùí Áíèíáí èè ñàäá³ñí èè öáí òð Ì ÆÑ òà èíáí ñòðóèðóðí³³ í³äðíçà³èè áóèè ñòáíðáí³ 7 èè-ñòíí ááá 2015 ðíèó í à àèèíí áí í ý í îñ³àí íáè Ëáá³-í áóó Ì³ îñ³ðð³à Óëäàçí è á³à 28 æíáóí ý 2015 ðíèó¹ 889 «Ì ðí òááíðáí í ý òáðèòíð³àèüí èõ³ íðááí³à ç í áááí í ý ñàäá³ñí èõ³ í îñèõá Ì³ îñ³ðáðñòáá áí òòð³ò³-í³ò³ ñí ðáá» òà í à àèèíí áí í ý í àèáçó Ì ÆÑ á³à 07 èè-ñòíí ááá 2015¹ 1393 «Ì ðí çàðááðáèáí í ý Ì èí-æáí í ý í ðí Áíèíáí èè ñàäá³ñí èè öáí òð Ì ÆÑ» [3].

δαοίδη, ίαίει ς ίαίδυι³ α³ υέίαι άοεί ι³ αάε-
υαίίϋ υέίηο³ ααδααί ίαί οί δααε³ ίίϋ. Ί δεείϋο-
οϋ ςαείί ο ηί δεϋεί είι ί έαείηί ίι ο δαοίδη οαί ί ρ
ααδααί ίαί οί δααε³ ίίϋ οα ηοαί δαί ί ρ α Οέδαϋί³
ι δί οαη³ έίίϋ, ί ίέ³ δε-ί ί ί αέοδαεϋί ίϋ ααδααί ίϋ
ηέοαε. ςαείί αεϋί α-α^ο ηηί ίαε ααδααί ίϋ ηέοαε,
ί ίδυαί έ αηοοί ο ί α ααδααί ο ηέοαε, ϋ ί δί-
οί αααί ίϋ οα ί δεεί εί αί ίϋ, ί δααί αε ηοαοη ααδ-
ααί ίαί ηέοαί αοϋ.

Ί αί ί-αηί ί ς ί δί αααί εί ε δαοίδη αί ε ηοδóεοδ-
δε Ί ΑΝ Οέδαϋί ε ο ηαεοί δ³ ί αααί ίϋ ααί³ ι³ ηοδαοε-
ί εο ί ηέοα έεί εε ηοηί³ εϋί εε ςαί εο ί α ία^ο εοεαί α
οα ί δί ςί δα αεη³ αεαί ίϋ αοαεοεαί ί ηο³ α³ϋεϋί ί ηο³
ί ίαί ηοαί δαί εο οαί οδ³ α ς ί αααί ίϋ ηαδα³ ηί εο ί η-
ηέοα. Ί δααί αη ρ ηηί ίαη ρ αϋ οϋί αη ° ςαείί Οέδα-
ϋί ε «Ί δί ί ίδυαί ε αεη³ αεαί ίϋ α³ϋεϋί ηο³ ί δααί³ α
ααδααί ίϋ αεαε οα ί δααί³ α ί ηοααί αη ηαί ίαδυ-
αοαί ίϋ α Οέδαϋί³ ςαηί ααί ε ί αηί αη ϋ³ ί οί δί αο³ ϋ»
ί δεείϋοεε 23 ααδαηί ϋ 1997 δί εο οα Οεαϋ Ί δα-
ϋεααί οα Οέδαϋί ε α³ α 01 ηαδί ίϋ 2002 δί εο «Ί δί
αί ααδεί α³ ςαοί αε υί αη ςααϋί α-αί ίϋ α³ αεδεοί ηο³
ο α³ϋεϋί ηο³ ί δααί³ α ααδααί ίϋ αεαε» ί α ί³ αηοα³
ϋεεο αϋ ηαδα³ ηί εο οαί οδ³ α Ί ΑΝ Οέδαϋί ε ηοαεί
ί ίαεεαεί αεϋί α-α^ο ε ςαηαε οα ί ίδυαί ε ί ααδααί-
ίϋ, ςαέδαί ίϋ, ηοαί δαί ίϋ, ί ίεοδαί ίϋ, αεεί δεηοαί-
ίϋ³ ςααδ³ ααί ίϋ³ ι³ οί δί αο³ ϋ; α ί αεαο ί ίαί ίααααί υ
ααί ίαη ηοδóεοοδί ίαη οοαί δαί ίϋ, α³ϋεϋί ηοϋ υέί αη
ηί δυί ίααί α ί α ςααί αη έαί ίϋ³ ι³ οί δί αο³ εί εο ί ίοδαα
αδί ααϋί οα ρδεαε-ί εο ί η³ α.

Αί εί αη εε ηαδα³ ηί εε οαί οδ Ί ΑΝ Οέδαϋί ε ς³ εη-
ί ρ^ο ί αααί ίϋ ί εαοί εο³ ααϋί ί εαοί εο ί ηέοα, α³ α-
ί αηαί εο αη έί αη είι ί αοαί ο³ ϋ, α οαεί αε ααδα ααϋί ί-
ηαδααί ρ ο-αηοϋ ο δααε³ ςαο³ ϋ; ααδααί ίϋ ί ίέ³ δεεε
α ηοαδ³ ί αααί ίϋ ααί³ ι³ ηοδαοεαί εο ί ηέοα αδαϋ
ηαίϋ οαδεοί δ³ αεϋί³ οαί οδε. Ο ί αεαο ηαί ϋ ο ί ίαί ί-
ααααί υ Αί εί αη εε ηαδα³ ηί εε οαί οδ Ί ΑΝ Οέδαϋί ε
ς³ εηί ρ^ο ηί³ αδί α³ οί εοοαί ς ί³ ςαεί αδί αί εί ε ί δαα-
ί³ ςαο³ ϋι ε οα ί δί ο³ εϋί εί ε ςαεεααί ε³ ί ϋ ςαί ί εο
ααδαα ς ί εοαί υ, υί ί αεααοϋ αη είι ί αοαί ο³ ϋ; ηεη-
οαί ε ηαδα³ ηί εο οαί οδ³ α Ί ΑΝ, α οαεί αε αεα-αί ίϋ,
οϋαααεϋί αί ίϋ οα ί ίεοδαί ίϋ ί αδααί αη αη αη³ αο
α ηοαδ³ ί αααί ίϋ ααί³ ι³ ηοδαοεαί εο ί ηέοα. ςαοαα-
αεί ί, υί ί αααί ίϋ ί ηέοα δααοε ρ^ο οϋηϋ Ί ηοαί ί-
αη ρ Έαα³ ί αοο Ί³ ι³ ηοδ³ α Οέδαϋί ε α³ α 04 αδαί ϋ
2007¹ 795 «Ί δί ςαοααδαααί ίϋ ί αδαε³ εο ί εαοί εο
ί ηέοα, ϋε³ ί ααα ροϋηϋ ί³ αδί ς³ εαί ε Ί³ ι³ ηοαδ ηοαα
αί οοδ³ οί³ ο ηί δαα, Ί αο³ ί ί αεϋί ίϋ ί ίέ³ ο³ ϋ; οα Ααδ-
αααί ίϋ ί³ αδαο³ εί ίϋ ηέοαε, ³ δί ς³ δ³ ο ί εαοε ςα ϋ
ί αααί ίϋ», Ί ηοαί ί αη ρ Έαα³ ί αοο Ί³ ι³ ηοδ³ α Οέδα-
ϋί ε α³ α 26 αηαοί ϋ 2011¹ 1098 «Ααϋε³ ί εοαί ίϋ
ί αααί ίϋ ί³ αδί ς³ εαί ε Ί³ ι³ ηοαδ ηοαα αί οοδ³ οί³ ο
ηί δαα, Ί αο³ ί ί αεϋί ίϋ ί ίέ³ ο³ ϋ; οα Ααδ-αααί ίϋ ί³ αδα-
ο³ εί ίϋ ηέοαε ί εαοί εο ί ηέοα», α³ ο αεί αε Ί αεαϋ

Ί ΑΝ Οέδαϋί ε α³ α 27 ααδαηί ϋ 2016¹ 976 «Ί δί ςα-
οααδαααί ίϋ οεί ίαεο³ ι³ οί δί αο³ εί εο εαδοί ε ααί³
ι³ ηοδαοεαί εο ί ηέοα, ϋε³ ί ααα ροϋηϋ οαδεοί δ³ αεϋ-
ί εί ε ί δααί αί ε ς ί αααί ίϋ ηαδα³ ηί εο ί ηέοα Ί ΑΝ».

Οη³ ηοαδε ί ηέοα, ϋε³ ί ααα ροϋηϋ ηαδα³ ηί εί ε
οαί οδαί ε Ί ΑΝ Οέδαϋί ε ί ίαεί α ί ία³ εεοε ί α ί α-
ηοοί ι³ αδοί ε ααί³ ι³ ηοδαοεαί ίαη ηί δυί οααί ίϋ —
δα³ ηοδαο³ εί α οα αεϋαί αί αο³ εί α. Ί αδ³ α αδοί α ί η-
ηέοα ί αί δααεί α ί α δα³ ηοδαο³ ρ, ί αδαδα³ ηοδαο³ ρ,
ϋί ϋοοϋ ς ί αε³ εο οδαί ηί ίδοί εο ςαηί α³ α, ί ίδυαί ε
αεαα-³ οα ί οί δί εαί ίϋ ί α ί εο δα³ ηοδαο³ εί εο αί εο-
ί αί ο³ α οα ί ηί αδί εο ςί αε³ α, ς³ εηί αί ίϋ είι οδί ε ρ
ϋα α³ αί ία³ αί ηο ρ είι ηοδóεο³ ϋ; οα οαοί³ -ί ίαί ηοαί ο
οδαί ηί ίδοί εο ςαηί α³ α οηοαί ίαεί εί αεί ίααί ηοαί-
ααδο³ α, ί δααεε³ ί ί δί αδεα³ α, αη οδεί αί ίϋι ςαεί-
ί ίαααηοαα, υί αεϋί α-α^ο ί ίδυαί ε ηί εαοε ί ίααοε³ α
³ ςαί δ³ α (ί αί α³ ϋϋεί αεο ί εαοαε³ α), αεεί δεηοαί ίϋι
οδαί ηί ίδοί εο ςαηί α³ α α οί ίααο αη³ ί ίαη³ ι³ ααϋε-
-αεί ίαη ηοαί ο, α οαεί αε αϋ αααί ίϋ ϋ³ ί αε³ εο οα
ϋαί ία³ ααί ρ α-εί αί ρ υί αη ί εο ί δί οεί δααί εο
α³ ε. Δα³ ηοδαο³ εί α α³ ϋεϋί ηοϋ ααί ίϋ αδοί ε ί δί αη-
αεοϋηϋ ο α³ αί ία³ αί ηο³ αη Ί ηοαί ίαε Έαα³ ί αοο Ί³
ι³ ηοδ³ α Οέδαϋί ε α³ α 22 αδοαί ϋ 2010¹ 1166 «Ί δί
οαεί³ αεί ίαε αη είι ηοδóεο³ ϋ; οα οαοί³ -ί ίαη ηοαί ο
είέ³ ηί εο οδαί ηί ίδοί εο ςαηί α³ α, υί αεηί εοαοο-
ροϋηϋ», Ί ηοαί ίαε Έαα³ ί αοο Ί³ ι³ ηοδ³ α Οέδαϋί ε
α³ α 07 ααδαηί ϋ 1998¹ 1388 «Ί δί ςαοααδαααί ίϋ
Ί ίδυαεο ααδααί ίϋ δα³ ηοδαο³ ϋ; (ί αδαδα³ ηοδαο³ ϋ),
ϋί ϋοοϋ ς ί αε³ εο ααοί ί α³ ε³ α, ααοί αοη³ α, α οαεί αε
ηαί ί ο³ αί εο ί α οεί, ηεί ί ηοδóεί ααί εο ί α οαη³ αα-
οί ί ία³ ε³ α, ί ίοί οεεε³ α οη³ ο οεί³ α, ί αδί ε³ ί ίαα-
εαε, ί δε-αί³ α, ί αί³ αί δε-αί³ α, ί ίοί είϋηί ε, ι³ ο εο
ί δεδ³ αί ϋί εο αη ί εο οδαί ηί ίδοί εο ςαηί α³ α οα ί η-
ί αα³ α», Ί ηοαί ίαε Έαα³ ί αοο Ί³ ι³ ηοδ³ α Οέδαϋί ε α³ α
21 έεί ίϋ 2010¹ 607 «Ί δί ςαοααδαααί ίϋ Ί ίδυαεο
ί αδαί αεααί αί ίϋ οδαί ηί ίδοί εο ςαηί α³ α», Ί ηοαί ίαε
Έαα³ ί αοο Ί³ ι³ ηοδ³ α Οέδαϋί ε α³ α 11 έεηοί ί αα 2009¹
1200 «Ί δί ςαοααδαααί ίϋ Ί ίδυαεο ς³ εηί αί ίϋ
ί ίοί αη ϋ; οα δί ςαδ³ αί ίϋ οί δα³ αε³ οδαί ηί ίδοί εί ε ςα-
ηί ααί ε οα ϋ³ ηεεααί αεί ε αηοεί αί ε, υί ί α ροϋ
³ ααί οεο³ εαο³ εί³ ί ηί αδε», Ί αεαϋο Ί ΑΝ Οέδαϋί ε α³ α
18.01.2016¹ 28 «Ί δί ί δααί³ ςαο³ ρ αϋα³ οί ία³ ϋ; ί³ α-
δί ς³ ε³ α Αεηί αδοί ίϋ ηέοαε Ί ΑΝ³ ϋ οαδεοί δ³ αεϋ-
ί εί ε ί δααί αί ε ς ί αααί ίϋ ηαδα³ ηί εο ί ηέοα Ί ΑΝ».

Αί αί ί-αη ςαοαααεεί ί, υί ααί εε ί αδαε³ ε ί ί δί αδεα-
ί εο αεο³ α ί α^ο αεί αί³ εε οαδαεοαδ, ί α ϋεεε αη έε-
αα^ο ί ίϋαα ί ίαεο ςα ϋ³ ηοί ί ηέοα, ϋε³ ί ί οδααο ροϋ
ααί³ ι³ ηοδαοεαί ί-ι δααί αη αη δααοε ρααί ίϋ.

Ύ ί ηοί ηο³ οϋηϋ αδοί ε αεϋαί αί αο³ εί ίϋ α³ ϋεϋί ί-
ηο³, οί αηί α ί δί αααεοϋηϋ ί α ί³ αηοα³ Ί ηοαί ίαε
Έαα³ ί αοο Ί³ ι³ ηοδ³ α Οέδαϋί ε α³ α 31 η³-ίϋ 2010¹
47 «Ί δί ςαοααδαααί ίϋ ςδαϋε³ α ί αο³ ί ί αεϋί εο
οα ί³ ςαεί αδί αί ίαη ί ηη³ α-αί ίϋ αη³ α³ α³ αη έοί αί ο³ α,

í áí áó³áí èò äëý ðá⁰ñòðàó³; òðáí ñí í ðòí èò çáñí á³á»,
Í ñòáí í áè ÈÌ Ó á³á 20 òðááí ý 2009 ¹ 487 «Í ðí
çàòááðäæáí í ý Í ðýäéó ï³ááí òí áèè, ï áðáí³ááí òí á-
èè³ í³ááè-ù áí í ý éááè³ó³éáò³; áí á³á³á òðáí ñí í ðòí èò
çáñí á³á», Í ñòáí í áè ÈÌ Ó á³á 20.05.2009 ¹ 490
«Í ðí çàòááðäæáí í ý Í ðýäéó ááðæááí í; áèðááè-
òáó³; çàèèáá³á, ù í ðí áí áýòú ï³ááí òí áèó, ï áðáí³á-
áí òí áèó³ í³ááè-ù áí í ý éááè³ó³éáò³; áí á³á³á òðáí-
ñí í ðòí èò çáñí á³á, òà áðáñòáó³; çò ñí áó³áè³ñó³á»,
Í ñòáí í áè ÈÌ Ó á³á 08 òðááí ý 1993 ¹ 340 «Í ðí
çàòááðäæáí í ý Í ðí áí áí í ý ðí í ðýäí è áèáá-³ í í-
ñá³á-áí ü áí á³ý òà áí í òñéó áðíí ááýí áí éáðóááí í ý
òðáí ñí í ðòí èò çáñí ááí è», Í ñòáí í áè ÈÌ Ó á³á
2 ááðáçí ý 2010 ¹ 229 «Í ðí çàòááðäæáí í ý Õèí í áí
í áá-áèúí í; ï ðí áðáí è ï³ááí òí áèè òà ï áðáí³ááí òí áèè
áí á³á³á òðáí ñí í ðòí èò çáñí á³á», Í áèáçó Ì ÁÑ Óéðá-

çí è á³á 07 áðóáí ý 2009 ¹ 515 «²í ñòðóéó³ý í ðí
í ðýäí è ï ðèéí áí í ý³ñí èò³á äëý í ðèèí áí í ý í ðááá
éáðóááí í ý òðáí ñí í ðòí èò èò çáñí ááí è òà áèáá-³ í í-
ñá³á-áí ü áí á³ý».

Áèñí í áí è. Óçáááèúí áí í ý í èðáí èò áñí áèó³á ðá-
òí ðí óááí í ý òà ñòáí ðáí í ý í í áèó çà í áí ðýí áí è á³-
ýèúí ñò³ ñáðá³ñí èò óáí òð³á ç í áááí í ý í í ñéóá á ñèñ-
òáí³ Ì ÁÑ Óéðáçí è á³áí í á³áá⁰ áèí í ááí ñó-áñí í ñó³.
Áí áí í-áñ ááðòí çááðí óðè óáááó í á á³áñóóí³ ñòú
í í ðèèí áèúí èò çà çí³ñóí í í ðí áòèáí í-í ðááí áèó
áèó³á á-áñòèí³ ááí³ í³ñòðáòèáí í-í ðááí áí áí ðá-
áòèðááí í ý á³áí í ñèí, ù í ñá³á-èòú ó í ááí³ é í³ð³
í ðí í áýáí³ñòú áððí èðáòèçí ó á á³ýèúí ñò³ ááí í áí
ñòðóéóóðí í áí óóáí ðáí í ý òà óí í áè, ù í í í áèóòú ñò-
òè í ðè-èí áí è èí ðóí ó³éí èò á³ýí ü ç³ ñòí ðí í è í ðá-
ó³áí èè³á, ýè³ í áááðòú ñáðá³ñí³ í í ñéóáè í áñáéáí í þ.

È³òáðáòóðá

1. Ááèèèèè èòéí á-í èè ñèí áí èè ñó-áñí í; óéðáçí ñúèí; í í áè / óèè. Í. ³ðí óáí èí. Áí í áóúè: ÕÌ Á «Áèí³ý ððáéá», 2012. 864 ñ.
2. Ááèèèèè áí èèèèí í ááè-í èè þðèáè-í èè ñèí áí èè / Çà ðáá. áèáá. Í ÁÍ Óéðáçí è Þ. Ñ. Õáí óó-áí èá, 2-áá áèá. í áðáðí áè. ³ áí í í áí. È.: Áèáááí èòóáí «Þ ðèáè-í á áóí èá», 2012. 1020 ñ.
3. Ááè Í. Á. Í ðí í áááí í ý í í ñéóá í áñáéáí í þ í ðááí áí è í³í³ñóáðñòáá áí óðð³óí³ ñí ðáá Óéðáçí è. Áèí í í³éá, í áé³è, ó³í áí ñè òà í ðááí: áí áè³ç óáí ááí ó³é òà í áðñí áèðèá ðí çáèèðéó: çá³ðí èè òáç áí í í á³áé í³áèí áðí áí í; í áóéí áí-í ðáèèè-í í; èí í óáðáí ó³; (Í í èòááá, 24 áèí áóí ý 2019 ð.): ó 7 ÷. Í í èòááá: ÕÕÁÍ Á, 2019. ×. 7. Ñ. 53–55.
4. Ááçí áèá áí ðí áí úí áí ðóóó: í ðááí á³ òà í ðááí³çáó³éí³ áñí áèòè: í áðáð³áèè Õ²² Í³ áèí áðí áí í; í áóéí áí-í ðáèèè-í í; èí í óáðáí ó³; (á ááóí ðñúé³ é ðáááèó³), (í. Èðèáèè ð³á, 17 èèñóí í ááá 2017 ðí éó). Èðèáèè ð³á, 2017. 291 ñ.
5. Çáèí í Óéðáçí è «Í ðí ááí³ í³ñòðáòèáí³ í í ñéóáè» á³á 06.09.2012 // Á³áí í ñò³ Ááðòí áí í; ðááè (ÁÁÐ). 2013. ¹ 32. Ñò. 409. ¹ 5203-VI.
6. Çáèí í Óéðáçí è «Í ðí áí ðí áí³ é ðóó» // Á³áí í ñò³ Ááðòí áí í; ðááè Óéðáçí è. 1993. ¹ 3353-XII.
7. Çáèí í Óéðáçí è «Í ðí ááóí í í á³éúí èè òðáí ñí í ðò» // Á³áí í ñò³ Ááðòí áí í; ðááè Óéðáçí è. 2001. ¹ 2344-III.
8. Çáèí í Óéðáçí è «Í ðí áí ñòóí áí í óáé³-í í; ³í óí ðí áó³» // Á³áí í ñò³ Ááðòí áí í; ðááè Óéðáçí è. 2011. ¹ 2939-VI.
9. Çáèí í Óéðáçí è «Í ðí³ í óí ðí áó³þ» [Áèáèòðí í í èè ðáñóðñ] // Á³áí í ñò³ Ááðòí áí í; ðááè Óéðáçí è (ÁÁÐ). 1992. ¹ 48. Ñ. 650. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>
10. Çáèí í Óéðáçí è «Í ðí çááðí áí í ý áðíí ááýí» // Á³áí í ñò³ Ááðòí áí í; ðááè Óéðáçí è. 1996. ¹ 393/96-ÁÐ.
11. Í ñòáí í áá Èááí áóó Ì³ í³ñòð³á Óéðáçí è á³á 25 ááðáçí ý 2016 ð. ¹ 260 «Ááýè³ í èòáí í ý í áááí í ý³ í óí ðí áó³; í ðí çàðá⁰ñòðí ááí³ òðáí ñí í ðòí³ çáñí áè, çò áèáñí èè³á òà í áèáéí èò èí ðèñóóáá-³á». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/260-2016-%D0%BF#Text>

References

1. Velykyi tлумachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy / ukl. O. Yeroshenko. Donetsk: TOV «Hloriia Treid», 2012. 864 s.
2. Velykyi entsyklopedychnyi yurydychnyi slovnyk / Za red. akad. NAN Ukrainy Yu. S. Shemshuchenka, 2-he vyd. pererobl. i dopovn. K.: Vydavnytstvo «Iurydychna dumka», 2012. 1020 s.
3. Vei O. A. Pro nadannia posluh naseleñniu orhanamy ministerstva vnutrishnikh sprav Ukrainy. Ekonomika, oblik, finansy ta pravo: analiz tendentsii ta perspektyv rozvytku: zbirnyk tez dopovidei mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii (Poltava, 24 zhovtnia 2019 r.): u 7 ch. Poltava: TsFEND, 2019. Ch. 7. S. 53–55.
4. Bezpeka dorozhnoho rukhu: pravovi ta orhanizatsiini aspekty: materialy KhII Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii (v avtorskii redaktsii), (m. Kryvyi Rih, 17 lystopada 2017 roku). Kryvyi Rih, 2017. 291 s.
5. Zakon Ukrainy «Pro administratyvni posluhy» vid 06.09.2012 // Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR). 2013. ¹ 32. St. 409. ¹ 5203-VI.

6. Zakon Ukrainy «Pro dorozhnii rukh» // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 1993. ¹ 3353-XII.
7. Zakon Ukrainy «Pro avtomobilnyi transport» // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2001. ¹ 2344-III.
8. Zakon Ukrainy «Pro dostup do publichnoi informatsii» // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2011. ¹ 2939-VI.
9. Zakon Ukrainy «Pro informatsiiu» [Elektronnyi resurs] // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR). 1992.
¹ 48. S. 650. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>
10. Zakon Ukrainy «Pro zvernennia hromadian» // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 1996. ¹ 393/96-VR.
11. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 25 bereznia 2016 r. ¹ 260 «Deiaki pytannia nadannia informatsii pro zareiestrovani transportni zasoby, yikh vlasnykiv ta nalezhnykh korystuvachiv». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/260-2016-%D0%BF#Text>

Ì óøáí îê Â°èòíð Âañèëüüâè÷

*доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права
Державний торговельно-економічний університет*

Ì óøáí îê Âèèòíð Âañèëüüâè÷

*доктор юридических наук, профессор,
професор кафедры административного, финансового и информационного права
Государственный торгово-экономический университет*

Mushenok Viktor

*Doctor of Science of Law, Professor,
Professor of the Department of Administrative, Financial and Information Law
State University of Trade and Economics*

ORCID: 0000-0003-0411-7567

Í °èîèà°àà Èðàì èèà Â°èòíð°áí à

*кандидат юридичних наук, професор,
професор кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права
Державний торговельно-економічний університет*

Í èèîèàààà Èðàì èèà Âèèòíðîîáî à

*кандидат юридических наук, профессор,
професор кафедры административного, финансового и информационного права
Государственный торгово-экономический университет*

Nikolayeva Lyudmila

*PhD in Law, Professor,
Professor of the Department of Administrative, Financial and Information Law
State University of Trade and Economics*

ORCID: 0000-0003-4710-0386

DOI: 10.25313/2520-2308-2022-9-8257

ПРИНЦИПИ ЗДІЙСНЕННЯ ГРОМАДСЬКОГО КОНТРОЛЮ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ В ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ

PRINCIPLES OF IMPLEMENTATION OF PUBLIC CONTROL OVER THE ACTIVITIES OF PUBLIC ADMINISTRATION IN THE LEGISLATION OF UKRAINE

Анотація. У статті здійснено аналіз правовідносин реалізації прав фізичних осіб, об'єднаних у громадські об'єднання, на здійснення громадського контролю за діяльністю органів державної влади та місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб як суб'єктів публічної адміністрації. Охарактеризовано доктринальні позиції окремих вітчизняних науковців щодо особливостей правового регулювання відносин громадського контролю в нашій державі. Встановлено, що державна політика в галузі організації та здійснення громадського контролю за об'єктами громадського контролю являє собою реакцію держави на конкретні питання суспільно-політичних відносин, яка покликана погоджувати інтереси усіх верств суспільства, знаходити консенсус, необхідний для стабільності українського суспільства та підтримання міждержавного суспільно-політичного балансу відносин. Запропоновано поняття авторської дефініції «державницька поведінка» як точне і неухильне дотримання об'єктами громадського контролю встановлених законодавством правил

í á-áí í ý í áóéí áöýí è í îçèðéáí íáí í îñóí áèü-í íáí ðóó ó ðàðèí³ í íáóáí áè ðà óáí ñèíí áèáí í ý í îðí àðèáí í-í ðááí áí áí ðááóéþááí í ý ñèñòáí è ñí ó³-àèüí íáí èíí ððí èþ ñòáí á áàæèèèè ÷èíí èèí çà-áàçí á-áí í ý í íáàèüøíáí ñí óááí í ý ðà ðíçàèðéó áàð-æáàè á ñó-áíí èð ñá³ðí áèð ñí ó³àèüí í-í í è³ðè-í èð òí íáàð.

Ñóóí³ ú ðíçðíáèáí íñó³ í ðíáèáí è. Í ñí áèèáí ñó³ í ðíáèáí àðèèè àáí³ í ñòðàðèáí í-í ðááí áí áí ðááóéþ-ááí í ý í í è³ðèèè àèðèáí íç ò-áñò³ áðíí àäýí ñüèíáí ñóñí³ èüñòáà ó í ðí òáñáð áàðæááí íáí³ í ñíòááí áí òí ðááè³ í ý ðà èíí ððí èþ çà á³áí íñèí áí è ó ñó-ñí³ èüñòá³ ó ò³èíí ó á³áí áðáæáí³ á í áóéí áèð í ðá-öýð ðáèèð á³ð-èçí ýí èð áàòí ð³á ýè Áááð'ýí í á Á. Á., Ááí áóðèá Í. Í., Áèðýè Þ. Í., Áí èí ñí³-áí èí². Í., Áððæ³ è Ò. Í., Èðóí í èè Á. Ñ., Èððèè Á.², Í óð-á-í í è Á. Á., Í àù èí ñüèèè Í. Ñ., Í óðèáè Í. Á., Òàðá-ù áí èí Ñ. Ñ. ðà³ ò³.

Á³èüø áàðàèüí èé áí áè³ç í ñí áèèáí ñòáè í ðááí-áí áí ðááóéþááí í ý á³áí íñèí áðíí àáñüèíáí èíí ðð-í èþ çà³èñí áí í ðàèèè è í áóéí áöýí è. Çí èðáí á, Í óðèáè Í. Á. áí ñè³áæó³ ñóóí³ ñòü, òí ðí è, í áòí áè,³ í ñòðóí áí ðè ðà í ñí áèèáí ñó³ çàñòí ñóááí í ý áðíí àá-ñüèíáí èíí ððí èþ á Óèðáçí³ ýè áàæèèèçí ñèèááí-áíç ááí í èðáðèçàò³; ðà í³áàèù áí í ý áóáèðèáí íñó³ ñèñòáí è áàðæááí íáí òí ðááè³ í ý. Áèçí á-á³ ò í áð-ñí áèðèèè í íáàèüø èð áí ñè³áæáí ú ó áàðàèüí³ è ðíç-ðí áó³ í áðáí³ çí³ á á³áí íá³áèüí íñó³ çà áí í òù áí³ í îðóáí í ý í³áèíí ððí èüí èð í á³'èð³á áðíí àáñüèí-áí èíí ððí èþ, çí èðáí á øèýðíí ááí ñèíí áèáí í ý ÷èíí íç í îðí àðèáí í-í ðááí áí çàçè, à ðàèíæ á³èüø øèðí èíáí çáí ðí áááæáí í ý í³áèíí áðíí áí èð ñòáí áàðð³á ó á³ð-èçí ýí ó í ðàèèèèð, ù í í áðááá-áðòü áááááí-í ý æí ðñòèèð ñáí èð³è çà í ðèðí áóááí í ý ñóñí³ èüí í çí á-òù íç³ í òí ðí áò³, í áðáø èí áæáí í ý í ðí ááááí í þ áðíí àáñüèèð áèñí áððèç, èí ðóí³ ó³èí³ á³ýí í ý òí ù í [1, ñ. 58]. Èðóí í èè Á. Ñ. áí ñè³áæó³ ðáí ðàðè-í³ íñ-í í áè áðíí àáñüèíáí èíí ððí èþ ðà èíáí í ñí áèèáí ñó³ ýè ñèèááí áíç; í óáè³-í íáí òí ðááè³ í ý³ í á íñí íá³ òüíáí áèí èðáí èþ³ ð³áí³ áðíí àáñüèíáí èíí ððí èþ á³áí íá³áí í èíí òáí ðó ááááðí ð³áí ááí áí òí ðááè³-í ý, à ðàèíæ í á³ðóí ðí áó³ í áí áð³áí³ ñòü òí ðí óááí-í ý³ áèíí çí³ è³ñí íç³ í òðáñððóèððè áðíí àáñüèíáí èíí ððí èþ á ñèñòáí³ í óáè³-í íáí òí ðááè³ í ý ðà ááí³ í ñòðóááí í ý í á áñ³ð ð³áí ýð òí ðááè³ í ý [2, ñ. 26]. Í. Ñ. Í àù èí ñüèèè áèçí á-á³ ò ñóóí³ ñòü áðí-í àáñüèíáí èíí ððí èþ ýè íñí íáí íáí ÷èíí èèà áá-í í èðáðè-í íáí ðíçàèðéó áàðæáàè ðà ñóñí³ èüñòáà, òí ðí èíáí ðááè³çàò³; á ñó-áíí íí ó ñá³ð³, áááæáþ-è í ðè òüíí ó íñí íáí í þ í çí áèí þ ááí í èðáðè-í íç ðà í ðááí áíç; áàðæáàè í áèáæáí á òóí èð³íí óááí í ý áá-í í èðáðè-í èð³ í ñòèððó³á ðà í áðáí³ çí³ á áçà³ í á³; áðíí àáñüèíáí ñóñí³ èüñòáà³ çç áèááí þ, ù í áèñòóí³ á³

áàæèèèè ÷èíí èèíí çáááçí á-áí í ý í ðááá áðíí áäýí í á ò-áñòü ðà èíí ððí èü í³á-áñ òí ðí óááí í ý áàðæáà-í íç; í í è³ðèèè òí ù í [3, ñ. 67].

Ó í ðí áí áè³çí ááí èð í ðáðýð ðà ðíçà³áèàð³ í-ø èð á³ð-èçí ýí èð í áóéí áö³á áí ñè³áæáí í ð³çí³ áñí áèðè í ðááí³ çàò³; ðà çà³èñí áí í ý áðíí àáñüèíáí èíí ððí èþ çà á³ýèüí³ ñòþ í óáè³-í íç ááí³ í³ ñòðàð³; á Óèðáçí³. ðáçíí ç òèí, ò³è³ñí íáí ðà òóí ááí áí-ðàèüí íáí áí ñè³áæáí í ý í ðèí òèí³ á áðíí àáñüèíáí èíí ððí èþ, ýè íñí íáè áèý òí ðí óááí í ý í áðáí³ çí³ á ááí³ í ñòðàðèáí í-í ðááí áí áí ðááóéþááí í ý ááí í-áí³ í ñòèððóó í óáè³-í èð á³áí íñèí, í áóéí áöýí è-í ðááñòááí èèáí è áàèóçáè í ðááá, áèíííí³ èè, áàð-æááí íáí òí ðááè³ í ý, í í è³ðí èíá³; áí òüíáí ÷áñó í á çà³èñí áí í. Ñáí á òèí, í á áóí èð áàòí ð³á ñòáðð³, í³á-ðááðáæó³ òüñý áèðóáèüí³ ñòü, ðáí ðàðè-í³ á³ í ðàèèè-í í á çí á-áí í ý í ðí áèáí àðèèè í áðáí íáí áí ñè³áæáí í ý.

Í áòí þ ááí íç ñòáðð³, áèðí áý-è ç ðíçóí³ í ý çà-áàèüí íç í ðí áèáí è áí ñè³áæáí í ý, ñí èðáþ-èñü í í á-í ðáðüí ááí èè á³ð-èçí ýí èè è í áóéí áöýí è í áðááí áèè áí ñá³á ó áàèóç³ ááí³ í ñòðàðèáí íáí í ðááá, ò ñí ðí áá çà³èñí áí í ý ðáí ðàðèèí-í ðááí áí áí áí áè³çó í ðèí òè-í³á, çà³áí í ç ýèèè è ñóí ðí íááí í ó á³ð-èçí ýí íí ó çàèíí í áááñòá³ ááí³ í ñòðàðèáí í-í ðááí áèè í áðáí³ çí í ðááí³ çàò³; ðà çà³èñí áí í ý áðíí àáñüèíáí èíí ððí èþ çà á³ýèüí³ ñòþ í óáè³-í íç ááí³ í³ ñòðàð³, à ðàèíæ í á³ðóí ðóááí í ý í ðí í îçèð³è ù íáí óáí ñèíí áèáí í ý òóí ááí áí ðàèüí èð çáñáá èíí ððí èüí íç; í í è³ðèèè á Óèðáçí³.

Áèèèáááí í ý íñí íáí íáí í áðáð³áèð. Á áóáü ýè³è áàèóç³ ñóñí³ èüí í-í í è³ðè-í èð á³áí íñèí èíáèí á áàð-æááá áí ððèí ó³ðüñý í ááí íç; í íááè³ í ðááí³ çàò³ èíí-òí ðááè³ íñèí; í í ááá³ í èè, ýèà òí ðí ó³ðüñý çà í áá-í èí í ðèí òèí³, áí èððèí áèüí á ððáèðóááí í ý ýèíáí ñóí ðí óááèíñý ýè: 1) íñí íáí á áèð³áí á í í èí áèáí í ý ñèñòáí è, ðáí ð³ç,³ ááí èí á³ç, çáñáàè; 2) íñí áèèá³ ñòü, í í èèáááí á á íñí íáó ñòáí ðáí í ý ááí çà³èñí áí í ý ÷í-áí ñü; 3) í áðáèí áí í ý, í îðí á, í ðááèèí, ýèè èáðð³ òóí ñü ó áèèð³ ðà í í ááá³ í ò³ [4, ñ. 419].

Í í ááèü í ðááí³ çàò³; ðà ðááè³ çàò³; ñóñí³ èüí í-òí ðááè³ íñèèð á³áí íñèí çà í ááí èí è íñí íáí í í-èíáèí èè è í á-áèáí è (í ðèí òèí³ àí è) Á.². Í í èíçáí èí áèçí á-á³ ò, ýè «í áí ðýí í è á³è (ááí ááçá³ýèüí³ ñòü), ù í í áèðá³ áàðæááí á áèááá (ááí í ðááí áàðæááí íç áèááè, ù í í á³ í íáí í áááèáí í ý: í ðááí á³, í í è³ðè-í³ è ò³í áí ñí á³) áèý áèð³ðáí í ý í ááí íç; í ðí áèáí è ÷è ñóèóí í íñó³ áçà³ í çàèáèí èð í ðí áèáí » [5, ñ. 14].

Áí áè³çóþ-è áðíí àáñüèèè èíí ððí èüí á òí í ááð ñó-áíí èð³ áðíí³ í ááðáð³ èí èð í ðí òáñ³á ðà èíáí í ðèí òèí³ è í í áóáí áè ðà òóí èð³íí óááí í ý ó áðí-í áèñüèèð èðáçí áð, Í áèèááèè ðà Á. Í ð³èí áá çàçí á-áþòü, ù í èàðááí ð³ý «í ðèí òèí³ è» ó çàðóá³æ-í³ è þðèè-í³ è í áóó³ ðèóí á-èðüñý ýè «áèð³áí³,

οοί άαι άί δαεϋί ³ ί ίείαεί ί ύ, ί δ³οί δεδέ, ί άδαά³δαί ³ οαιδ³ορ ³ ί δαεδείρ», ά δαεία άί ί άί ρου άεαή- ί ό δαδαεοαδενδеео άάί ί; άαο³ί ³ο³; οεί, ύί «ί δει- οεί έ ί ά³ δόί δί άόρδου, δί ς³ ύή ρου ³ ά³άί άδααερδου ςί ³ηο ³ άα³οί ί ςά³ ύςεε ί ³α ί ά³οεί ί δα ηόά³οεί ί ηοή³εϋί ί-ί ί έ³δε-ί εο ί δαάί ά³άί ί ηεί » [6, η. 54].

Άεοί άϋ-ε ς ί ί άάί εο άεϋά ί ί ςεο³ε εί ί ηαοο- οί ί, ύί άαδαάί ά ί ί έ³δεά ά άεο³ ί δάάί ³ςαο³; δα ς³εήί άί ί ύ άδί ί άηϋεί άί εί ί οδί έρ ςά ί δά- ί άί έ άαδαάί ί; άεάε, ί δάάί άί έ ί ³ηόάί άί η- ί ί άδϋάοάί ί ύ, ςο ί ί ηάάί άεί έ ³ ηεοαεί άεί έ ί η- άάί έ (ί ά³οεί άί έ άδί ί άηϋεί άί εί ί οδί έρ) — οά δαάεο³ϋ άαδαάε ί ά εί ί εδαοί ³ ί εοάί ί ύ ηοή³εϋί ί- ί ί έ³δε-ί εο ά³άί ί ηεί, ϋεά ί ί έεεεί ά ί ί ί ά άεοάαδε ³ ί οαδανε οή³ο άαδηά ηοή³εϋηοά, ςί άοί άεδε εί ί - ηάί ηοή, ί άί άο³άί εε άεϋ ηοά³εϋί ί ηο³ οεδαϋί ηϋεί- άί ηοή³εϋηοά δα ί ³αοδεί άί ί ύ ί ³αάδαάί ί άί ηοή³εϋί ί-ί ί έ³δε-ί ί άί άεάί ηο ά³άί ί ηεί .

Í άί εί ς άεά³α εί ί οδί έρ ςά ά³ϋεϋί ³ηορ ί δάάί ³α άαδαάί ί άί οί δαάε³ί ί ύ έ ί ³ηόάί άί ηάί ί άδϋάοάί - ί ύ ° άδί ί άηϋεεεί εί ί οδί έϋ. Οάεεε άεά εί ί οδί έρ, ί ά ί ³ηόά³ άί άε³ςο ³ηί ορ-εο άί εοδεί άεϋί εο ί ί- ςεο³ε, οαδαεοαδεςο³οϋήϋ ί άί έ ί άηοοί ί εί -εεί ί ί . Δί ςάεϋάα³οϋήϋ ϋε ί άεί ς άεά³α ηί ο³αεϋί ί άί εί ί οδί- έρ, ύί ς³εήί ρ³οϋήϋ ί ά³οεί άί ί ύι έ άδί ί άϋί ³ η- ί εί έ άδί ί άϋί άί έ ³ί άεά³οαεϋί ί, δα ° άαεεεί ρ οί δί ί ρ δαάε³ςαο³; άάί ί εδαδε-ί εο ςαηά άαδαά- ί ί άί οί δαάε³ί ί ύ, ά δαεία ηί ί ηί άί ςαεο-άί ί ύ ί ά- ηαεί ί ύ άί οί δαάε³ί ί ύ ηοή³εϋηοάί ³ άαδαάί ρ. Í ηί ί άί εί ί άοί άί δαάε³ςαο³; ί ί άί ί άααεί ύ άδί ί ά- ηϋεί άί εί ί οδί έρ ° ηί ί ηοαδααεί ί ύ ςά άεεί ί άί ί ύι ί δει εν³α -εί ί ί άί ςαεί ί ί άαηοά ε εί εαεϋί εο δί ς- ί ί δϋα-εο άεο³α ί ά ί ³αεί ί οδί εϋί εο ί ά³οεί. Άδ- ί άηϋεεεί εί ί οδί έϋ ί ί α δαάε³ςί άοααδενϋ ηάί ί - ηο³εί ί άδί ί άϋί άί έ, άδί ί άηϋεεί έ ί δάάί ³ςαο³ϋι έ -ε ³ί οεί έ ηόά³οεί άί έ δαεί άί εί ί οδί έρ άάί ηί ³εϋ- ί ί ς³ί οεί έ ςαεί ί ί άα-ί οί ί άί ί άααεί εί έ ί δάάί ά- ί έ εί ί οδί έρ ά άαδαά³. ςά ί ά ί ³ηόά³ ηεεάάί εο δαςοεϋοαοάί έ ί άδα³δί ε άί εοί άί ο³α άδί ί άηϋε³ εί ί οδί εαδε ί ί άεί ί ³ ί ί ά³άί ί εδε ςά ί ³ά³άί ί -³ηορ ί δάάί έ άαδαάί ί; άεάε -ε ί ³ηόάί άί ηάί ί άδϋάο- άάί ί ύ ί δί άεϋάεάί ³ ί ί δοάί ί ύ ί ί δί -εεί ί ί ά ς- εί ί ί άαηοά, δα ςάί δί ί ί οάαδε ηί ί ηί άε άί εεάο ί ά ηόά³οεί ί άί δαάί ³δί ί; ά³ϋεϋί ί ηο³ οί ύί .

ς³εήί εαοε ηοάί άδε-ί εε άί εοδεί άεϋί εε ί ί εν ά³ϋεϋί ί ηο³ ηόά³οεί άδί ί άηϋεί άί εί ί οδί έρ, δί ς- άεϋί άί ί ³ηί ορ-α ςαεί ί ί άα-ά ί ³ά³ δόί οϋ άεϋ οοί ε- ο³ί οάάί ί ύ δαεί άί εί ί οδί έρ ϋε ςαηάο άηϋάί άί - ί ύ ί άδαε³-άί εο άεϋά δαςοεϋοαο³α δα ί δει οεί έ, ί ά ϋεεο ηοί δί ί άάί ά ςαεί ί ί άα-ά ί ηί ί ά ά ςαςί ά-άί ί άί άεάο ηοή³εϋί ί άί εί ί οδί έρ.

Ñε³α ά³αςί ά-εδε, ύί ί δάάί ³ςί άάί ά ηεηοάί ά ά³- ϋεϋί ί ηο³ ηόά³οεί άδί ί άηϋεί άί εί ί οδί έρ, ϋε

ςαδ³οηοδί άάί εο ά οηοάί ί άεί ί ί ο ςαεί ί ί ί ί δϋα- εο άδί ί άηϋεεο ί ά³οεί άί ύ, άί ί άδε ά³ϋεϋί ί ηο³ ϋεεο ηοαοοοί ί ά³άί άάί ί ς³εήί άί ί ύ άδί ί άηϋεί άί εί ί οδί έρ, ° ί άί εί ς³ αεί άί ο³α ί δαάί άί; άαδαε- άε, ί ηί ί άί ³ ςαηάε ϋεί; ςαεεάάί ³ ο Εί ί ηεεοοο³; Οεδαϋί έ. ςί εδαί ά, «Άδί ί άϋί έ Οεδαϋί έ ί άρδου ί δαάί ί ά ηάί άί άο ί ά³οεί άί ί ύ ο ί ί έ³δε-ί ³ ί άδ³; δα άδί ί άηϋε³ ί δάάί ³ςαο³; άεϋ ς³εήί άί ί ύ ³ ςαδενδο ηάί ςο ί δαά ³ ηάί άί ά δα ςάί άί εάί ί ύ ί ί έ³δε-ί εο, άεί ί ί ³-ί εο, ηί ο³αεϋί εο, εοεϋοοδί εο δα ³ί οεο ³ί οαδαν³α...» (άας. 1 ηο. 36) [7].

ςαεί ί Οεδαϋί έ «Í δί άδί ί άηϋε³ ί ά³οεί άί ί ύ» ά³α 22 άαδαςί ύ 2012 δί εο ¹ 4572-VI, ϋεεε «άεςί ά- -ά ° ί δαάί ά³ δα ί δάάί ³ςαο³εί ³ ςαηάε δαάε³ςαο³; ί δ- άά ί ά ηάί άί άο ί ά³οεί άί ί ύ..., ί ί δϋάί ε οοάί δάί ί ύ, δα³οηοδαο³; ά³ϋεϋί ί ηο³ δα ί δει εί άί ί ύ άδί ί άηϋεεο ί ά³οεί άί ύ» ί ³ηεοϋ ηοαοορ 3 «Í δει οεί έ οοάί δάί - ί ύ ³ ά³ϋεϋί ί ηο³ άδί ί άηϋεεο ί ά³οεί άί ί ύ». ςαςί ά-άί ά ηοαοοϋ άεςί ά-ά ° ί δει οεί έ ο ά³άί ί ά³άί ί ηο³ άί ϋεεο οοάί δρρδουήϋ ³ ά³ρδου άδί ί άηϋε³ ί ά³οεί άί ί ύ, ά δ- εί α, ύί άί ηεοϋ άαεεεί, άαδαε³ςο³ ηοοί ³ηου δαεεο ί δει οεί ³α, ϋε³ ί ε εί δί οεί ί δί άί άε³ςο³ί :

- 1) άί άδί ά³εϋί ³ηου — ί δαάί ί ηί άε ί ά ά³εϋί ο ο-άηου άάί ί άο-άηου ο άδί ί άηϋεεί ί ο ί ά³οεί άί ί ³ (οοάί- δάί ί ³, άηοοί ³, ί δει εί άί ί ³ -εάί ηοάα);
  - 2) ηάί ί άδϋάί ί ηο³ — ί δαάί ο-άηί εε³α ηάί ί ηο³εί ί ς³εήί ράαδε οί δαάε³ί ί ύ ά³ϋεϋί ³ηορ άδί ί ά- ηϋεί άί ί ά³οεί άί ί ύ ά³άί ί ά³άί ί άί εί άί ί άδε (ο³- εάε), άεςί ά-άδε ί άί δϋί ε ά³ϋεϋί ί ηο³, ά δαεί α ί άαδδ-άί ί ύ ί δάάί ³α άαδαάε ο ά³ϋεϋί ³ηου δαεί άί ί ά³οεί άί ί ύ;
  - 3) ά³εϋί ί άί άεάί δο δαδεοί δ³; ά³ϋεϋί ί ηο³ — ί δαάί ηάί ί ηο³εί ί άεςί ά-άδε δαδεοί δ³ρ ηάί ο; ά³ϋεϋί ί ηο³;
  - 4) δ³άί ί ηο³ ί άδα ςαεί ί ί — άδί ί άηϋε³ ί ά³οεί άί ί ύ ° δ³άί εί έ ο ηάί ςο ί δαααδ δα ί άί ά³ϋεαδ ά³άί ί- ά³άί ί άί ςαεί ί ί ο ς οδαοοάάί ύι ί δάάί ³ςαο³εί ί- ί δαάί άί; οί δί ε, άεάο δα/άάί ηοαοοο³ δαεί άί ί ά³οεί άί ί ύ;
  - 5) ά³αηοοί ί ηο³ ί άεί ί άί άί ³ί οαδαν³ο — -εάί έ (ο-άη- ί εεε) άδί ί άηϋεεί άί ί ά³οεί άί ί ύ ί ά ί άρδου ί δααά ί ά -άηεο ί άεί ά άδί ί άηϋεεί άί ί ά³οεί άί ί ύ δα ί ά ά³άί ί ά³άρδου ςά εί άί ςί άί ά³ϋάί ύι έ; άί δί άε άάί ί άεί ί (άεδεάε) ί ά ί ³άεϋάρδου δί ςί ί ά³εο ί ³α εί άί -εάί άί έ ³ ί ά ί ί αοοϋ άεεί δενδοί άοααδενϋ άεϋ άεάί άε άοαϋ-ϋεί άί ί εδαί ί άί -εάί ά, εί άί ί ί ηάάί άεο ί η³α;
  - 6) ί δί ςί δί ηο³, ά³άεδδεοί ηο³ — ί δαάί άη³ο -εάί ³α (ο-άηί εε³α) άδί ί άηϋεεί άί ί ά³οεί άί ί ύ ί άδε ά³εϋ- ί εε άί ηοοί άί ³ί οί δί άο³; ί δί εί άί ά³ϋεϋί ³ηου;
  - 7) ί οάε³-ί ί ηο³ — άδί ί άηϋε³ ί ά³οεί άί ί ύ ³ί οί δί ορδου άδί ί άηϋε³ηου ί δί ηάί; ί άοο (ο³ε³) δα ά³ϋεϋί ³ηου [8].
- Άεςί ά-άί ³ ά ςαςί ά-άί ί ί ο άεϋά ςαεί ί ³ ί δει οε- ί ε οοάί δάί ί ύ ³ ά³ϋεϋί ί ηο³ άδί ί άηϋεεο ί ά³οεί άί ύ,

і адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право //

і адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право //

Однією з основних функцій держави є захист прав громадян та забезпечення правопорядку. Це досягається шляхом вжиття заходів додержавної сили. Однак це не означає, що держава повинна втручатися у всі сфери життя громадян. Її діяльність повинна бути спрямованою на захист прав та свобод громадян, а не на втручання у їхню свободу вибору. Це означає, що держава повинна бути обмеженою у своїх діях та повинна дотримуватися принципу пропорційності. Це означає, що заходи додержавної сили повинні бути необхідними та соразмерними.

Іншою важливою функцією держави є захист прав громадян та забезпечення правопорядку. Це досягається шляхом вжиття заходів додержавної сили. Однак це не означає, що держава повинна втручатися у всі сфери життя громадян. Її діяльність повинна бути спрямованою на захист прав та свобод громадян, а не на втручання у їхню свободу вибору. Це означає, що держава повинна бути обмеженою у своїх діях та повинна дотримуватися принципу пропорційності. Це означає, що заходи додержавної сили повинні бути необхідними та соразмерними.

Ефективність

1. Іванюк І. А. Адміністративне право України: загальні засади. Київ: Юридичний факультет Київського національного університету імені Шевченка, 2010. 14. № 55–59.
2. Ефективність держави. Київ: Інститут державного управління та місцевого самоврядування, 2007. 1. № 19–27.
3. Іванюк І. А. Адміністративне право України: загальні засади. Київ: Юридичний факультет Київського національного університету імені Шевченка, 2021. 11. № 62–68.
4. Про ефективність держави. Київ: Інститут державного управління та місцевого самоврядування, 1996. 696 н.
5. Іванюк І. А. Адміністративне право України: загальні засади. Київ: Юридичний факультет Київського національного університету імені Шевченка, 2017. 7. № 80–82.
6. Іванюк І. А. Адміністративне право України: загальні засади. Київ: Юридичний факультет Київського національного університету імені Шевченка, 2015. 3. № 47–55.
7. Ефективність держави. Київ: Інститут державного управління та місцевого самоврядування, 1996. 254/96-АД. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%2F96-%2DAD>
8. Іванюк І. А. Адміністративне право України: загальні засади. Київ: Юридичний факультет Київського національного університету імені Шевченка, 2012. 4572-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text>
9. Адекватність держави. Київ: Інститут державного управління та місцевого самоврядування, 2013. 9. № 12–17.
10. Адекватність держави. Київ: Інститут державного управління та місцевого самоврядування, 2017. 368 н.

References

1. Pukhkal O. H. Hromads'kyy kontrol' yak vazhlyvyy chynnyk demokratyzatsiyi ta efektyvnosti derzhavnoho upravlinnya. Investytsiyi: praktyka ta dosvid. 2010. 14. S. 55–59.
2. Krupnyk A. S. Hromads'kyy kontrol': sutnist' ta mekhanizmy zdiysnennya. Teoretychni ta prykladni pytannya derzhavotvorennya: elektron. nauk. fakhove vyd. Odesa, 2007. Vyp. 1. S. 19–27.
3. Pashchyns'kyy O. S. Ponyatyinyy aparat systemy zabezpechennya mytnoyi bezpeko spromozhnosti. Yurydychnyy elektronnyy naukovyy zhurnal. 2021. 11. S. 62–68.
4. Yurydychnyy slovnyk-dovidnyk. Kol. avt.; za red. YU.S. Shemshuchenka. K.: Femida, 1996. 696 s.

5. Polozenko A. Hromads'kyy kontrol' v orhanizatsiyi vyborchoho protsesu v Ukraini: konstytutsiyno-pravovyy analiz. *Pidpryyemnytstvo, gospodarstvo i pravo*. 2017. ¹ 7. S. 80–82.
6. Nalyvayko L., Oryeshkova A. Hromads'kyy kontrol' v umovakh suchasnykh yevrointehratsiynykh protsesiv. *Naukovyy visnyk Dnipropetrovs'koho derzhavnogo universytetu vnutrishnikh sprav*. 2015. ¹ 3. S. 47–55.
7. Konstytutsiya Ukrainy: Osnovnyy Zakon vid 28.06.1996 ¹ 254k/96-VR. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-VR>
8. Pro hromads'ki ob'yednannya: Zakon Ukrainy vid 22 bereznya 2012 roku ¹ 4572-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text>
9. Andriyash V. I. Derzhavna polityka: kontseptual'ni aspekty vyznachennya. *Derzhavne upravlinnya: udoskonalennya ta rozvytok*. 2013. ¹ 9. S. 12–17.
10. Antykryzove upravlinnya natsional'noyu ekonomikoyu: monohrafiya/ I. Maliy, I. Radionova, L. Yemel'yanenko ta in. za zah. red. I. Maloho. K.: KNEU, 2017. 368 s.

Çaëîî îðîà Êaðaðëî à Î ëäëñàî äð³àî à

*кандидатка юридичних наук, доцентка,
доцентка кафедри державного будівництва*

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Çaëîî îðîàÿ Êaðaðëî à Æëäëñàî äðîàî à

*кандидатка юридических наук, доцентка,
доцентка кафедры государственного строительства*

Национальный юридический университет имени Ярослава Мудрого

Zakomorna Katerina

*Candidate of Juridical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of state building
Yaroslav Mudryi National Law University*

Вâîðñüëà Î êñàî à Î ëäëñàî äð³àî à

студентка

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Вâîðñëäÿ Î êñàî à Æëäëñàî äðîàî à

студентка

Національного юридического университета имени Ярослава Мудрого

Yavorska Oksana

*Student of the
Yaroslav Mudryi National Law University*

Ï óëëàðàî êî Æäð'ÿ Ñòàî ññëàà³àî à

студентка

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Ï óëëàðàî êî Æäðÿ Ñòàî êñëààîàî à

студентка

Національного юридического университета имени Ярослава Мудрого

Pushkarenko Daria

*Student of the
Yaroslav Mudryi National Law University*

DOI: 10.25313/2520-2308-2022-9-8263

**КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ВЗАЄМОДІЇ
НЕУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ І ДЕРЖАВИ
В КРАЇНАХ-ЧЛЕНАХ ЄС**

**КОНСТИТУЦИОННО-ПРАВОВЫЕ ОСНОВЫ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ
НЕПРАВИТЕЛЬСТВЕННЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ И ГОСУДАРСТВА
В СТРАНАХ-ЧЛЕНАХ ЕС**

**CONSTITUTIONAL AND LEGAL PRINCIPLES OF INTERACTION
OF NON-GOVERNMENTAL ORGANIZATIONS
AND THE STATE IN EU MEMBER STATES**

Анотація. Стаття присвячена дослідженню правовій основі взаємодії неурядових організацій (далі – НУО) та органів публічної влади в державах-членах ЄС. Автори дійшли висновку про необхідність запозичення досвіду конституційно-правової регламентації організації взаємин громадянського суспільства і держави. У статті розглянуто визначення категорії НУО, що існують в зарубіжній і вітчизняній правовій доктрині. На цій основі запропоновано авторське бачення цих публічних інституцій.

У статті надано загальну характеристику правових моделей НУО. Відповідно виділено чотири моделі НУО: корпоративну модель (континентально-європейську), ліберальну модель (англосаксонську модель), соціал-демократичну модель (скандинавську) і середземноморську модель. Зроблено узагальнення про поширення в державах-членах ЄС корпоративної моделі, для якої властива тісна співпраця органів публічної влади і НУО. Встановлено особливості конституційно-правових засад взаємин НУО і держави в різних країнах ЄС. У Республіці Польща конституційно-правова регламентація покликана забезпечити міцну та ефективну взаємодію НУО і органів влади. Щодо Словацької Республіки, то в цій країні правова основа гарантує значну автономію НУО.

Значна увага приділена загальним проблемам відносин НУО і органів влади. До таких проблем віднесено: – неадекватність правового регулювання діяльності структур громадянського суспільства; – незавершеність побудови механізму взаємодії з органами державної влади; – обмеженість фінансових ресурсів тощо. Наголошено на необхідності кодифікації нормативно-правових актів, що регулюють діяльність НУО.

У статті підкреслено визначну роль НУО у процесі управління державними справами у країнах ЄС. Існування закордоном розгалуженого механізму НУО свідчить про успішність їх практичної діяльності, спрямованої на налагодження плідної співпраці та зменшення конфліктів між державою і громадянським суспільством.

Ключові слова: держави-члени ЄС, конституційно-правова основа, неурядові організації (НУО), правові моделі НУО, взаємодія НУО і держави.

Аннотация. Статья посвящена исследованию правовой основы взаимодействия неправительственных организаций (далее – НПО) и органов публичной власти в государствах-членах ЕС. Авторы пришли к выводу о необходимости заимствования опыта конституционно-правовой регламентации организации взаимоотношений гражданского общества и государства. В статье рассмотрены определения категории НПО, существующие в зарубежной и отечественной правовой доктрине. На этой основе предложено авторское видение этих публичных институций.

В статье представлена общая характеристика правовых моделей НПО. Соответственно выделены четыре модели НПО: корпоративная модель (континентально-европейская), либеральная модель (англосаксонская модель), социал-демократическая модель (скандинавская) и средиземноморская модель. Обобщено распространение в государствах-членах ЕС корпоративной модели, для которой свойственно тесное сотрудничество органов публичной власти и НПО. Установлены особенности конституционно-правовых основ взаимоотношений НПО и государства в разных странах ЕС. В Республике Польша конституционно-правовая регламентация призвана обеспечить прочное и эффективное взаимодействие НПО и органов власти. Что касается Словацкой Республики, то в этой стране правовая основа гарантирует значительную автономию НПО.

Значительное внимание уделено неотложным проблемам отношений НПО и органов власти. К таким проблемам относятся: – несовершенство правового регулирования деятельности структур гражданского общества; – незавершенность построения механизма взаимодействия с органами государственной власти; – ограниченность финансовых ресурсов и т.д. Отмечена необходимость кодификации нормативно-правовых актов, регулирующих деятельность НПО.

В статье подчеркивается значительная роль НПО в процессе управления государственными делами в странах ЕС. Существование зарубежного разветвленного механизма НПО свидетельствует об успешности их практической деятельности, направленной на налаживание плодотворного сотрудничества и уменьшение конфликтов между государством и гражданским обществом.

Ключевые слова: страны-члены ЕС, конституционно-правовая основа, неправительственные организации, правовые модели, взаимодействие с государством.

Summary. The article is devoted to the study of the legal basis of interaction between non-governmental organizations (hereinafter – NGOs) and public authorities in the EU member states. The authors came to the conclusion that it is necessary to borrow the experience of constitutional and legal regulation of the organization of relations between civil society and the state. On this basis, the author's vision of defining these public institutions is proposed.

The article provides a general description of the legal models of NGOs. Accordingly, four NGO models have been identified: the corporate model (continental European), the liberal model (Anglo-Saxon model), the social democratic model (Scandinavian) and the Mediterranean model. A generalization has been made about the spread of the corporate model in the EU Member

óààáó èíí êðàóí íí ó àèçí à-áí í þ í ñöý òà çí à-áí í ý í áí í è³ òè-í èò³ í áèíí àðò³ èí èò ãðíí ààñüèèò ìðááí³ çàò³ è ó °àðíí àèñüèèò äàðæààáò [4]. Áàðòí çàóààæèðè, ùí á³ èüò³ ñòù á³ ò-èçí ýí èò à-áí èò ðíç-æýäàþòù àçà³ í á³ þ Í ÓÍ òà Óèðàí è, à íò ì ðàòù, ùí ì ðèñàý-áí³ àèñà³ ðèáí í þ ì ðááí áí; ì ñí í áè ä³ ýèü-í í ñò³ Í ÓÍ ó äàðæààáò-èáí àð °ÁÑ òà ç'ýñóááí í þ çò àçà³ í á³; ç ì ðááí àì è àèààè, í à æàèü, áðàèó°. Óà àñà ì í ýñí þ³ òüñý òèì, ùí ì í ñò³ èí³ ðàóí ðì è³ çí³-í è, ó áàçè³ í à-í í ò ó í èèí³ ýèèò ì áðááóáà° í àø á ñòñí³ èüñòáí, í à í áàþòù çí í áè í í áí³ ñòþ áí ñè³ àèðè äáí ó ðàí àðèèò. Õíí ó à èòóàè³ çó° òüñý í áí áð³ áí³ ñòù ì áðááèýáò, áí àè³ çó³ í ò³ í èè í àýáí èò ì³ áðí³ á³ áí àçà³ í á³; í áóðýáí áèò ì ðááí³ çàò³ è³ á äàðæààè ó çò èíí ñòèòó³ èí í-ì ðááí áèò ì áðáí³ çí áð.

Õí ðì óèþááí í ý ó³ èáè ñòàòó. Ì áðí þ ó³; ñòàò-ò³ ° àèñà³ òèèèò ì í ý òðòý «í áóðýáí á³ ì ðááí³ çàò³;», ýè³ ì ðááí òàèáí³ ó á³ ò-èçí ýí³ è³ çàðóá³ æí³ è áí è-òðèí³, àèí èðáí èòè ì ðááí³ á³ ì í áè³ í áóðýáí áèò ì ðááí³ çàò³ è, à òàèí æ àñòáí í áèòè ì ñí í áèèáí ñò³ èíí ñòèòó³ èí í-ì ðááí áí; ì ñí í áè àçà³ í èí í áóðýáí-áèò ì ðááí³ çàò³ è ì ðááí³ á³ ì óáè³-í í; àèààè.

Áèèèáá ì ñí í áí í áí ì áðáð³ áèó. Áàçóí í áí í, ì áðò í³ æ ðíçæýáàðè ä³ ýèü³ ñòù Í ÓÍ, çò ì ðááí³ á³ ì í áè³ òà³ í ø³ àñí áèòè, áàðòí ì í-àðè ç àèçí à-áí í ý í í-í ýòðý «í áóðýáí á³ ì ðááí³ çàò³;». Í à ááí èè ì í í áí ò ó çàðóá³ æí³ è³ á³ ò-èçí ýí³ èí èòðèí³ í à í à° ° àèí í; áóí èè ç òüñí í èðáí í ý.

Í áóèí áó³ ì í-ð³ çí í ò ó ðèóí à-àòù ááí á í í ýòðý, òíí ó ì í áí à çí áèòè³ òí ðì áð³ þ, ùí í áóðýáí á³ ì ð-ááí³ çàò³; — òà ñàí í èáðí ááí á í á³° áí áí í ý èþááè, ýè³ ì ðááí òòù áí ñýàðè ñí³ èüí í; àèáí àè ø èýòí ñí³ èü-í èò á³ è; ñí³ ò³ àèüí à ñèèà, ýèà çàááçí à-ó³ òà áðáðò³ þ ì èðáí èò³ í àèá³ á³ á ò ñòñí³ èüñòáí, ñí ðèý° ° áí í ñò³ çàòðòí ááí í ñò³ ñòñí³ èüñòáá ááí ùí òà ì ðááí³ çàò³ ý, çàñí í ááí à í à áí áðí á³ èüí èò çàñáàáò [5, ñ. 94].

Á-áí à Óñà-áí èí È. Ì. àèñèí áèþ° ñàí þ áóí èó, ùí í áóðýáí á³ ì ðááí³ çàò³; — ì ðááí³ çàò³; ýè³ ì ðáá-í òòù áí í í í áðè ñí³ á³ ò èí, í à ñòààèý-è ì ðè òüñ-í ó çà ì áòó ì ððèì àðè ì ðèáóóèè [9].

Çà àèçí à-áí í ýì, í áááááí èì ó ð³ òáí í³ Èí ì³ òàòó Ì³ í³ ñòð³ á Ðààè³ áðí í è «Ì ñí í áí í í èí æí³ ì ðèí òèí è ñòàòóñó í áóðýáí áèò ì ðááí³ çàò³ è á³ áðí í³» (837-ì à çàñ³ ááí í ý — 16 èá³ óí ý 2003), Í ÓÍ — òà, í í ñò³, áí áðí á³ èüí³ ñàí í áðýáí³ ì ðááí³ çàò³; ýè³ áí àñè³ áí è òüñí áí í á í æòóòù ì³ áí í ðýáèí³ áóáàðèñü ì ðááí áí áàð-æááí í; àèààè [8, ñ. 313].

Áñ³ í áááááí³ àèü à áàð³ áò³; òàðí³ í ó «í áóðýáí á³ ì ðááí³ çàò³;» àèàçòþòù í à òà, ùí òà ì í í ýòðý ì í áí à ðíçæýáàðè ç ð³ çí èò áñí áèò³ á, èí æáí ç ýèèò áàðòí áðàòè áí óááàè.

Ó àñüí ì ó ñà³ ò³ ñí òí³ è ðèñý-³ í áóðýáí áèò ì ðááí³ çàò³ è. Áèòí áý-è ç ð³ çí èò ì ðè-èí ñèèàèí ñý áàè³ èü-

èà ì í ááèáè Í ÓÍ, à ñàí á çò ò-í òèðè: èí ðí ì ðàòèáí à ì í ááèü (èí í òèí áí òàèüí í-° áðí í àèñüèà), è³ ááðáèüí à (áí àèí ñàèñí í ñüèà ì í ááèü), ñí³ ò³ àè-ááí ì èðàòè-í à (ñèáí àèí ààñüèà), ñàðáàçàì í í ì ðñüèà ì í ááèü.

Èí ðí ì ðàòèáí à ì í ááèü (èí í òèí áí òàèüí í-° áðí-í àèñüèà) ì í èýáà° á òíí ó, ùí í áóðýáí á³ ì ðááí³ çàò³; ñí³ áí ðàòþòù ç áàðæàáí þ. Áàðæàáá ááðá í à ñááá í í í áá í í èí áèí ó àèààðè³ á ðíí ààñüèí; ì ðááí³ çàò³; á ýè³ áóí áýòù èèò á àèòðàòè, ì í á³ ýçáí³ ááçí ì ñàðáá-í úí ç á³ ýèüí³ ñòþ áðíí ààñüèí; ì ðááí³ çàò³; [3, ñ. 2]. Òè ðàçòèüòàð áí àñèè áðíí ááýí ° í áçí à-í èí è, çáá-èíí ýè³ áàèè-èí à ì í æáðòáóááí ü. Áàè ì àðè çí í áð ðáàè³ çí áóáàðè ñòñí³ èüí í-èí ðèñí³ ì ðí³ èòè ì áè-áñò³-ø á ì í òð³ áí à á³ áí í á³ áí á ò³ áí ñóááí í ý è³ í³ áòðèì èà ì ðè ðáàè³ çàò³; ó ñàí þ ò-áðáó òà ñòà° ì í æèèáèì ì ðè èí í í áðáò³; áàðæààè³ í áóðýáí áí; ì ðááí³ çàò³; ñàí à òþ ì í ááèü Í ÓÍ ì í áí à çòñòð³ òè á á³ èüòí ñò³ èðáí³ ° ÁÑ, à ñàí á: Áàñòð³; Áàèüá³; Í³ ááðèáí àè, Í³ í à-èí à, Óðáí³ óý, Øááó³ ý.

È³ ááðáèüí à ì í ááèü (áí àèí ñàèñí í ñüèà) ì í èýáà° á òíí ó, ùí í áóðýáí á³ ì ðááí³ çàò³; ° ì áí ø çàèáæ-í èí è á³ á áàðæààè (òíí ó í á° òàèèì è ì í è³ ðèçí-ááí èí è), áí í è á³ èüò àèòèáí ì í áàþòù ñí³ ò³ àèüí³ ì í ñèóáè. Ááí à ì í ááèü ì í áí³ ñòþ ì í áóáí ááí à í à áðí-í ààñüèèò çàñáàáò. Í ÓÍ °³; ì í ááè³ ì áþòù á³ èüò ø èðí è³ áæáðáèà ò³ í áí ñóááí í ý ñàí³; á³ ýèüí ì ñò³. Í áááðæàáí³ ì ðááí³ çàò³; ì í æòóòù ì ððèì àðè áàðæàá-í à ò³ í áí ñóááí í ý í à èí í èòðñí³ è ñí í á³. Áèááí-èí í³ áí àñèè òà ì í æáðòáè á³ á-èáí³ á òà áí í í ð³ á° áí ñèòù çí à-í èí è. È³ ááðáèüí à ì í ááèü ì ðèòàì áí í à àèý òà-èèò èðáí³ ýè ÑØÀ, Èáí ááá, Áàèèèà Áðèòáí³ ý, Áà-ñòðáè³ ý, Í í áá Çàèáí³ áý.

Ñí³ ò³ àè-ááí ì èðàòè-í à ì í ááèü (ñèáí àèí ààñüèà) òàðáèòáðèçò³ òüñý òèì, ùí ì ñí í áí èì ì í ñòà-àèü-í èèíí ì ñà³ òí³ ò³ ñí³ ò³ àèüí èò ì í ñèóá àèòí àèòù áàðæàáá, à áðíí ààñüè³ ì ðááí³ çàò³; àèèíí³ òþòù ì ðááí òàí èòüè³ òóí èò³; è³ í í á³ çáí í áí þòù ì ðí-áàèè è á çàçí à-áí èò ñòáðáò á á³ ýèüí ñò³ áàðæà-àè ø èýòí çáí³ ù áí í ý. Ó³ í áí ñí áèè áí èèà ç áí èò áàðæààè ° ì í³ í³ àèüí èì, í áí áè Í ÓÍ °³; ì í ááè³ èí ðèñòóþòüñý ñòòò° áí þ í³ áòðèì èí þ áí áðí áí èü-ò³ á. Ó á³ èüòí ñò³ èðáí³ ç ò³ þ ì í ááèèþ òðýá ñàí ì ðí áí áèòù ø èðí è³ ñí³ ò³ àèüí³ èáí ì áí³; ç í³ áòðèì èè ð³ çí èò ñòáð ñòñí³ èüí í áí æèòòý (ì ñà³ òà, èòèüòðà, àèí èí á³ ý òí ùí) òà í áçàòèü áí èò áàðñòá í áñàèáí í ý. Ñí³ ò³ àè-ááí ì èðàòè-í à ì í ááèü ì ðèòàì áí í à Øááó³; Í ì ðááí³; Ó³ í èýí³; Ááí³.

Ñàðáàçàì í í ì ðñüèà ì í ááèü, ýèà òàðáèòáðèçò-° òüñý í áááèèèè ñàèòí ðíí í áí ðèáóóèí áèò ì ðáá-í³ çàò³ è. Í ÓÍ á ñí í áí í ò ó ì áþòù ñèèüí èè ñí³-àèüí èè çá³ ýçí è, ýèèè çàááçí à-ó° òüñý ò-áðàç òáðèáò òà ñí³ 'þ. Ó³ í áí ñóááí í ý áðíí ààñüèèò ì ðááí³ çàò³ è ñèèááá° òüñý ì áðááàæí í ç ì ðèáàòí èò ì áàðí³ æáí ü

δ³çí íāī ī īōīāæáí í ý, à δ³ááí ü āadæāáí èð í āāōī-āæáí ü ° í áçí à+í èì . Ó èðàçí āð, ýèèì ī ðèðàì áí í à òý ī íāæü òáí òðàèüí à àèāāā ° ñèāāéīþ ° āð³áí íāā-æð°òüñý ñèèüí èì è ðāā³íí àèüí èì è òāððóí íāáí í ýì è, òí āòí ó ñí ò³àèüí ī-ī īè³ðè+í īì ó ñāðāāí àè ù³ ā³āñò-í ° ðíçí àæóāáí í ý ī æ āadæāáí þ ° òāðèáí þ. Ñāðāā-çáí ī īì īðñüèà ī íāæü ° òāðàèðāðí īþ àèý Āðāð³çí, °òāè³çí, °ñí áí³çí, Ī īððóāāè³çí.

Ī áóðýāíā³ īðāáí³ çàò³çí, ā³ā³āðāþòü ī àäçāè+æéí ī āāæèèáð ðíèü ó ðíçāèðèð áóäü-ýèìçí èðàçí è. Āí í è ° àèðàçí èèàì è ° í òāðāñ³à í ááí èð ñí ò³àèüí èð āððí ááí æ āññíāí ñóñí³èüñðāā, ī ðíí āāðòþòü èíí èðāðí³ ò³íííñò³ òà í íðì è ñóñí³èüí íāí æèððý, ° āæāðāèíí³ í íāāò³éí èð í³āðíā³á ó àèð³ðáí í³ òèð +è³ í òèð í ðíáèáí, ñí ðèýþòü ñí ò³àèüí³ è í íá³èüí íñò³, ñí-è³āāðí íñò³, àèèíí òþòü òóí èð³þ èíí òðíèþ ùíāí àèèíí áí í ý āadæāáí èì è íðāáí àì è ī īèèāāáí èð í à í èð í áíā³ýçè³á [1].

Ī ðíáí àè³çóāāāð è òáí ðāðè+í èè āñí àèð ááí íçí òá-í àðèèèè, āāððí ī áðāèðè áí í ò³í èè ā³ýèüí íñò³ Ī ÓĪ ó èðàçí āð+èáí āð °Ñ. Ī áí ðèèèāā, ñāðāā ī īèüñüèèè ÓĪ Ī íæáí ī àèā³èèèè Helsińskieĳ Fundacjĳ Praw Człowieka (Āæèññí³í ñüèà òóí āāò³ý ç í ðāā èþāèí è), Polski Czerwony Krzyż, PCK (Ī īèüñüèèè ×āðāí í èè Óðāñð), Polska Akcja Humanitarna (Ī īèüñüèèè Āó-í áí³ðāðí à Āèò³ý), Caritas òí ùí.

Ī áí ðýí èè ā³ýèüí íñò³ ī īèüñüèèè ÓĪ ÓĪ í òíí èþ-þòü ī ðāèðè+í ī òñ³ ñðāðè æèððý āðíí áāýí — àèí-í īì³èð, ī īè³ðèèð, í áðèð, èðèüððð, íñā³ðð, í òí-ðíí ó çáí ðíá³ý, ā³áí í+èííè, ñí íðð, òððèçí òí ùí. Ī à í íæáí à í á çāāðí òðè òāāāð í à áññèðü āāðí ó áçà°í íā³þ í áóðýāíāèð íðāáí³ çàò³è ç āadæāáí þ. Ī āðð çā āñā, Ī īèüüà, ýè èðàçí à ýèà ° +èáí īì °Ñ, í àèāæèðü áí èí ðí íðāðèáí íçí í íāæ³, àèý ýèìçí ° òāðàèðāðí èì ī áðāāāæí à ò³í áí ñóááí í ý ç āadæāā-í íāí áþāæāðð. Óā ñè³ā ðíçāèýāāðè ýè áçà°í íā³þ í áóðýāíāèð íðāáí³ çàò³è òà āadæāāè. Ī ÓĪ ááí āðð-þòü³ áāçí ī ī àèð³ðáí í þ òíāí +è³ í òíāí ī èðáí í ý, ó ñáí þ +āðāð āadæāāā ò³í áí ñó³ çð³ ýè ðàçóèüðāð, áçà°í íā³þ+è áí í è í íæðüð ðāèèçóāāðè ñóñí³èüí í āāæèèá³ í ðí³èðè. Ī ī-āððāā, í à í íæáí à í á çāāðí òðè òāāāð í à í íðì àðèáí í-í ðāáíā³ àèðè, ýè³ àèçí à+āþòü òí ðí è ò³çí áçà°í íā³çí, à òàèíæ āñ³ í þáí ñè ā³ýèüí í-ñò³ Ī ÓĪ. ðíçāèýāāþ+è ñðāðð òððāíāèð ā³áí íñèí, òí³ñí ó° Āèð í ðí í ðí òñí³èèè ā³ā 23 òðāáí ý 1991 ðíèð [14], ýèèè çāèð³í èþ° āñ³ íñí íāí³ í íèíæáí-í ý ñòíñíāí í ā³ýèüí íñò³ í ðí òñí³èíè. Āí àè³çóþ+è ī īè³ðè+í ó ñðāðð í íæáí à àèāçàðè í à Āèð í ðí í à-ò³íí àèüí³ òà áðí³+í³ í áí òèí è òà í ðí ðāā³íí àèüí³ í íāè ā³ā 6 ñ³+í ý 2005 ð. [12], ýèèè çāçí à+à° í ðí āðíí āāñüèð òà ñí ò³àèüí ó³ í òāāðāð³þ à ááí íì ó í è-ðáí í³. Ó +āñðèí³ 3 ñðāðð³ 23 òüíāí àèðð í áí ðýí ó çāçí à+à°òüñý í ðí òà, ùí àèý àèèíí áí í ý çāāāáí ü,

ýè³ ° í áðāāāā+áí³ òèì Āèðíí, Ñí³èüí à èíí³ñý: áçà°í íā³° ç āadæāáí í þ ááí³ í ñððāð³ð òà íðāáí à-í è í³ñóááíāí ñāí í áðýāóááí í ý, òà³ ç çàò³èāāèáí èì è āðíí āāñüèèè è íðāáí³ çàò³ýì è; í íæā çāāððāðèñý áí òñðáí íā, í³āðíçā³è³ā òà í áðèíāèð áðððè³ā, òà āðí-í āāñüèèð íðāáí³ çàò³è, çíèðáí à çā áóí èè, ī íçèò³çí, àèñí āððèçó ááí³ í òí ðí òð³þ; í íæā çáí ðí òóāāðè áí ò+āñò³ ó ñáíçè ðíáí ò³ í ðāāñðāáí èè³ā í³āðíçā³è³ā í³ñóááíāí ñāí í áðýāóááí í ý, āðíí āāñüèèð íðāáí³ çàò³è òà í áðèíāèð áðððè³ā [12]. Ó ñðāð³ áíçā³è-èý³ á³áí í+èí èð í íæáí í ñí èðāðèñý í à Āèð í ðí ñí íðð ā³ā 25 +āðáí ý 2010 ðíèð [13]. Ó ááí íì ó í íðì àðèáí í-í ðāáíāíí ó àèð³ í áýáí³ ðíçā³èè, ýè³ í ðèñāý+áí³ á³ýèüí íñò³ ñí íððèáí èð èèóá³ā òà ñí íð-òèáí èð òí āāðèñðā, à òàèíæ ñòíñíāí í Ī īèüñüèèçí ñí íððèáí íçí āñí³àò³çí. Ī³óí³ áçà°í íā³áí íñèí è í³æ íðāáí àì è āadæāáí íçí àèāè òà í áóðýāíāèí è íðāá-í³ çàò³ýì è ° òāðàèðāðí īþ íçí àèí þ ááí í èðāðè+í èð āadæāā³ í ðèðáí áí í³ á³èüñíñò³ èðàçí +èáí³ā °Ñ.

Òàèíæ í íæáí à ðíçāèýí òðè ā³ýèüí³ñòü Ī ÓĪ ó Ñèííā+èí³, òàèèð ýè «Pontis», «Orange», «IT Āñí³àò³ý Ñèííā+èíèèè», «SME SPOLU», «Ukraine-Slovakia SOS» òí ùí. Òèüí áíāí ðèðè í ðí íðāáíāó íñí íāó çð ā³ýèüí íñò³, òí í íæáí à í áç-āāðè òàè³ í íðì àðèáí í-í ðāáíā³ àèðè: Ēíí ñèðèðð³ý Ñèííāòüèèçí ðāñí óáè³èè (ñð. 28, ñð. 29, ñð. 34, ñð. 37) [11], çāèííèè «Ī ðí òííāè», «Ī ðí í á³í āāñ-ðèò³èí³ òííāè», «Ī ðí í áí ðèáóðèíā³ íðāáí³ çàò³çí, ùí í áāāþòü çāāāèüí í èí ðèñí³ í íñèóāè», «Ī ðí í ðí òñí³èèè», «Ī ðí í³āððèí èð í íèíā³æí íçí ðíáí òè òà í ðí áíāñáí í ý çí³ áí çāèííó³ 131», «Ī ðí íðāāā í áò³íí àèüí èð í áí òèí òà áðí³+í èð āððí » òí ùí. Āíāí ðý+è í ðí òāðàèðāðèñðèèð í áóðýāíāí-āí ñāèðíðā ò³çí āadæāāè+èáí à °Ñ, èíāí áí èèá í à ñí ò³àèüí í-í īè³ðè+í³ òðáí ñòí ðí òð³çí; í íæáí à í³áðāāð-àèðè ñèèí þ āðíí áāýí ñüèíāí ñóñí³èüñðāā á ò³èíí ó. Āèā ā³ýèüí³ñòü Ī ÓĪ ó Ñèííā+èí³ ñóí ðí áí àæò-°òüñý í èçèí þ í ðí áèáí : í ááí ñèíí àè³ñòü í ðāáíāíāí ðāāðèþāáí í ý ā³ýèüí íñò³ ñðððèððð āðíí āāñüèíāí ñóñí³èüñðāā, í áçāāāððáí³ñòü í íáóáíāè í áðáí³çí ó áçà°í íā³çí ç íðāáí àì è āadæāáí íçí àèāè, íáí áæá-í³ñòü ò³í áí ñíāèð ðāñððñ³ā òí ùí [2].

Āèñí íāèè òà í āðñí àèðèàè í íāæüèèð áíñè³-āæáí ü ó ááí íì ó í áí ðýí èð. Ī ðæā, í ðíáí àè³çóāāā-ðè àèèèèð è³èüè³ñòü àèçí à+áí ü áíñè³æðóááí íāí í íí ýððý, í è àèñā³ðèèèè, ùí неурядові організації — òà í á°óáí áí í ý ò³çè+í èð òà/ááí þðèèè+í èð íñ³á í à áíāðíā³èüí èð çāñāāāð, ýèá í à í³áí í ðýāèí-áó°òüñý āadæāáí èì ñðððèðððāí, á³° í à í áèíí āð-ò³èí³ è íñí íā³ òà í à° í à í àð³ çāáíāí èáí í ý í áððí āð-ñüèèð³ í òāðāñ³ā àèāèè, áçííāñ³ āðíí àèè.

Ó çá³ýçèð ç òèì ùí èíæáí à āadæāāā ñā³ðð í à° ñáíçí ñíñāèèáíñò³, áí í è òāðàèðāðèçóþòüñý ð³çí í à-

12. U S T AWA o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym z dnia 6 stycznia 2005 r. URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20050170141/U/D20050141Lj.pdf>
13. U S T AWA o sporcie z dnia 25 czerwca 2010 r. URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20101270857/U/D20100857Lj.pdf>
14. U S T AWA o związkach zawodowych z dnia 23 maja 1991 r. URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19910550234/U/D19910234Lj.pdf>

References

1. Bezzubenko A. V. (2021). Polish «Third sector» in the context of transformation of the country (end of 1980's-1990's). International scientific conference, pp. 24–28 [in Ukrainian]
2. Klyuchkovich A. Yu. (2018). Civil society in modern Slovakia: features and problems of functioning. Bulletin of the National Technical University of Ukraine «Kyiv Polytechnic Institute». *Politology. Sociology*, 1 3 (39), pp. 74–78 [in Ukrainian].
3. Information certificate prepared by the European Information and Research Center at the request of the People's Deputy of Ukraine (2015–2016) Regulation of public organizations (NGOs) in the EU, USA and Canada. Retrieved from: <http://euinfocenter.rada.gov.ua/uploads/documents/28925.pdf> [in Ukrainian]
4. Kravchuk V. M. (2004). Non-governmental organizations of European countries: the experience of legal regulation. Current issues of international relations, pp. 35–40 [in Ukrainian].
5. Mazurenko L. I. (2012) Non-governmental organizations as a subject of social policy. *Scientific knowledge: Methodology and technology*, 2 (29), pp. 93–98 [in Ukrainian].
6. Okunevskaya Yu. V. (2016). Non-governmental sector of the European Union: development and classification of models of functioning «Political life», 1 4, pp. 13–18 [in Ukrainian].
7. Postol K. A. (2016). Legal mechanisms of interaction between civil society institutions and the state. Extended abstract of candidate's thesis. Kyiv: ONTU [in Ukrainian].
8. Taranenko G. G. (2010). On the question of definitions of non-governmental organizations. *Problems of international relations*, 1 1–2010, pp. 310–326 [in Ukrainian].
9. Usachenko L. M. Foreign experience of non-governmental organizations: functional models. Retrieved from: <http://academy.gov.ua/ej/ej11/txts/10ulmofm.pdf> [in Ukrainian]
10. The Constitution of the Republic of Poland (1997, April 2). Retrieved from: <http://www.sejm.gov.pl/prawo/konst/polski/kon1.htm> [in Polish].
11. The Constitution of the Slovak Republic (1992. September 1). Retrieved from: https://www.nrsr.sk/web/Static/sk-SK/NRSR/Doc/zd_ustava_20170907.pdf [in Slovak]
12. ACT on national and ethnic minorities and on a regional language (2005, January 6). Retrieved from: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20050170141/U/D20050141Lj.pdf> [in Polish].
13. The ACT on sport (2010, June 25). Retrieved from: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20101270857/U/D20100857Lj.pdf> [in Polish].
14. ACT on trade unions (1991, May 23). Retrieved from: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19910550234/U/D19910234Lj.pdf> [in Polish].

Ї îâçèè ªãããî Â*èõîðîîäè÷

кандидат юридичних наук,

асистент кафедри кримінальної юстиції

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Povzyk Yevhen

Candidate of Legal Sciences,

Assistant of the Department of Criminal Justice Activity

Yaroslav Mudryi National Law University

ORCID: 0000-0002-5261-0973

DOI: 10.25313/2520-2308-2022-9-8264

КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА: СУДОВА
ЕКСПЕРТИЗА: ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЕТИКО-ПРАВОВИХ ВИМОГ ПРАВНИЧОЇ ДОПОМОГИ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ НА ПІДСТАВІ УГОДИ ПРО ВИЗНАННЯ ВИНУВАТОСТІ

SEPARATE ASPECTS OF THE ETHICAL AND LEGAL REQUIREMENTS OF LEGAL AID IN CRIMINAL PROCEEDINGS BASED ON A PLEA AGREEMENT

Анотація. У статті проаналізовані основні мінімальні гарантії реалізації принципу забезпечення права на захист та правничу допомогу особі, яка обвинувачується у вчиненні кримінального правопорушення, що сформульовані у міжнародно-правових актах та рішеннях Європейського суду з прав людини. З'ясовано ступінь імплементації вказаних гарантій у вітчизняне законодавство. Проаналізовано сутність та значення участі захисника у кримінальному провадженні на підставі угоди про визнання винуватості, яке є гарантією забезпечення не тільки прав і законних інтересів самого підозрюваного, обвинуваченого, а й законності застосування цієї процедури, а в цілому, законності самого кримінального провадження, здійснення правосуддя, яке передбачає ухвалення справедливого рішення.

Окреслено особливості надання правничої допомоги у цій категорії проваджень, які полягають у з'ясуванні захисником добровільності визнання вини, волевиявлення підозрюваного, обвинуваченого укласти таку угоду, роз'ясненні його процесуальних прав, характеру кожного обвинувачення, щодо якого він визнає себе винуватим, виду покарання та інших заходів, які будуть застосовані до нього, та правових наслідків укладення і затвердження угоди про визнання винуватості.

Обґрунтовано необхідність роз'яснення всіх наслідків укладення та затвердження угоди (прямих і непрямих), що є обов'язковою компонентою професійної, кваліфікованої правничої допомоги, забезпечення якої потребує вдосконалення чинного законодавства, яке полягає у нормативному закріпленні обов'язку адвоката перед укладенням угоди про визнання винуватості роз'яснювати непрямі наслідки затвердження її судом.

Ключові слова: компетентність, правнича допомога, угода, угода про визнання винуватості.

Summary. The article analyzes the main minimum guarantees of the implementation of the principle of ensuring the right to defense and legal assistance to a person accused of committing a criminal offense, formulated in international legal acts and decisions of the European Court of Human Rights. The degree of implementation of the specified guarantees into domestic legislation has been clarified. The essence and significance of the defense counsel's participation in criminal proceedings on the basis of a plea agreement, which is a guarantee of ensuring not only the rights and legitimate interests of the suspect, the accused, but also the legality of the application of this procedure, and in general, the legality of the criminal proceedings themselves, the administration of justice, which involves making a fair decision.

εία³ ε³οάδαοδ³, οάεα γέ³νι à òαδαεοάδεñοεεα, γέ αοάεοεαί³ ηου çàòεñò, ° εδεοάδ³οι ααδαί οίααί ίη³ο³ ί δααα ί à ί δααί ε-ò αί ί ί ί ί ί αò [5, η. 180].

Í εδ³ι οüíαι, ηοίαε³ ί ί δι è, γέ³ ηι δέγ³ου ί³α-άεùαί ί η γέιη³ο³ ί δααί ε-ιζ αί ί ί ί ί ί αε, çàεδ³ι εα-ί³ à ηò. 11, 17 Í δααεε αααί εαοñüειζ αòεεε [6] οα ηò. 21 Çàεί ί ο Óεδαζι è «Í δι αααί εαοδòò òα αααί-εαοñüεò ä³γέüí³ ηου» [7], ùí ηοίηòηουñγ: ίαίá'γç-εò αααί εαòà ί ηη³ο³εί ί ί³ααεùοάαòε ί δι οάν³εί èε δ³ααί ù òà εάαε³ο³εαò³η; αίείá³ί γ αί ηòαοί ùí η³-οί δι àò³οη ί δι çι³ è ó +εί ί ί ί ó çàεί ί ί αααηòα³, ´δοί οίαι èι è çι³ αί ί γι³ è +εί ί ί ί α çàεί ί ί αααηòαα, ί δαεòεεε είαι çàηοί ηοάαί ί γ; ί ί αί οάαί ί γ òαεòε-εε, ί αοίá³à³ ί δεεί ί³α αααί εαοñüειζ ä³γέüí³ ηη³ο³, ί δαοί δñüείαι ί εñòαòòαα; ίαίá'γçεò αααί εαòà çáααç-ί à-οάαòε ί á´δοί οίααί ί ί αί áò³αί èε δ³ααί ù èί ί ί à-òáί οί ηη³ο³ ηαίζò ί ί ί³-ί èε³α, ηòαεεñò³α, òαοί³-ί ί αί ί áδñí ί αεò òà³ ò εò ί η³á, ùí çàεò-αηουñγ ί èι äéγ äεéί ί αί ί γ ί εδαί èò διá³ò ó çá'γçεò ç äεéί ί αί ί γι³ αί δò-αί ί γ èε³οί òα.

Ó ί δι áααεαί ί³ ί à ί³αηòαá³ οαί äε ί δι äεçι³ αί ί γ äεί οάαοί ηò³ çáααçι³ à-αί ί γ εάαε³ο³είααί ί ζ ί δααί ε-+ιζ αί ί ί ί ί αε, à ί òαε³ ò-αηòò çàòεñí èεà ί áαóαα³ òñí äεεαίαι çι³ à-αί ί γ, ί ηε³εüèè à òαεεò εδεί³ äεü-ί èò ί δι áααεαί ί γò òóααεαί ί γ äεδí èò çá³εñí η³òüñγ çà ηι δι ùαί ί η η δι òααòδι η çà ä³αηòòι ηη³ο³ ααδαί ò³ε ηι δαααεεεαίαι ηòαίαιαι δι çäýäó, οί ί αη η çàηοί-ηòααί ί γ γέιζ ° òéεαααί ί γ οαί äε³ äεçι³ αί ί γ ί³αί-çδ³ααί èι, ί áαεί οάα-αί èι ηαί³; äεί è ó à-εί αί ί³ èδεί³ äεüí ί αί ί δααί ί ί δòòαί ί γ. Ó çá'γçεò ç òεί áαεεεαίαι çι³ à-αί ί γ ί áαóααηòòü ί ί δι àòεαί³ ί ί εί-æαί ί γ ùíαι ίαίá'γçείαιζ ò-αηò³ çàòεñí èεà ó εδε-ί³ äεüí ί ί ó ί δι áααεαί ί³ ί à ί³αηòαá³ οαί äε ί δι äε-çι³ αί ί γ äεί οάαοί ηò³ (ηò. 52 ΕΪ Ε Óεδαζι è) γ, γέ³ áóεί çàεδ³ι εαί ί á ΕΪ Ε Óεδαζι è ùá ó 2015 διò³. Òαεεε ί³áò³à çàεί ί ί áααòý αί äεδ³òαί ί γ οüíαι ί èòαί ί γ òγäéγ³òüñγ áαηíεηòι äεäαεαί èι òà ί δαäεéüí èι, ί ηε³εüèè ò-αηòò çàòεñí èεà à εòò ί δι áααεαί ί γò, εδ³ι çáααεüí ί αί äéγ áη³ò εδεί³ äεüí èò ί δι áααεαί ù çι³ à-αί ί γ, ί áαóαα³ òäείæ çι³ à-αί ί γ ααδαί ò³; ί³αί çδ³-ααί ί αί, ί áαεί οάα-αί ί αί á³à ί ί æεεαίαι ί áαί áδι ηñ á³ñ-ί ί αί ηòεεαί ί γ είαι αί ί αί á´δοί οίααί ί αί ç³çι³ αί ί γ, äεñòοί á³ ò³αί η δι òεáααί η ί ί æεεαί ί ó çεί áæ-ääí η η äεääí η ç αί èò ηóá³εò³á ί áαεί οάα-αί ί γ, ùí, á ε³ι òααί ί ó δαòοί èò, çáααçι³ à-ò³ çàηοί ηòααί ί γ³-ηòεòòò òαί äε ί δι äεçι³ αί ί γ äεί οάαòι ηò³ äεί γòείαι çà ηαίζι ί δεçι³ à-αί ί γι³, à ί á çι³ àòι η òòò-ί ί αί ί³α-άεùαί ί γ ί ί εαçι³ èε³α διáíòε ί δααί ί οί δι ί ί èò ί δαα-ί³á ó ί áι òγι³ èò ί δι òεä³; çεί +εί ί ί ηη³ο³ [8].

Á³αòαε, ò-αηòò çàòεñí èεà ó εδεί³ äεüí ί ί ó ί δι áααεαί ί³, á γέι ί ó òéεααα³òüñγ οαί äà ί δι äε-çι³ αί ί γ äεί οάαòι ηò³, ° ααδαί ò³òη çáααçι³ à-αί ί γ ί á ò³εüèè³ ί à ηò³εüèè ί δαα³ çàεί ί ί èò³ òαδαν³α ηà-

ί ί αί ί³αί çδ³ααί ί αί, ί áαεί οάα-αί ί αί, ηε³εüèè çà-εί ί ί ί ηη³ο³ çàηοί ηòααί ί γ ò³; ί δι òααòòε, à ί òαε³ — çàεί ί ί ί ηη³ο³ ηαί ί αί èδεί³ äεüí ί αί ί δι áααεαί ί γ, çá³εñí αί ί γ ί δααί ηòαäý, γέà³ ί αί αί òι ί ί áäáááà-à³ òóáαεαί ί γ ηι δαααεεεαίαι δ³òαί ί γ. Á οüí ί ó εί ί -òáεñò³ ί áι áò³αί ί á³αçι³ à-εòε, ùí á ί áòò³ èδεί³ äεüí ί αί ί δι òαηò ί δι ί ί çεò³ý ùíαι çαί δι áααεαί -ί γ ί αί á'γçείαιζ ò-αηò³ çàòεñí èεà ó εδεί³ äεüí èò ί δι áααεαί ί γò ί à ί³αηòαá³ οαί äε äεñéí äε³ααεαíγ ç ι ί αί òò ί δεéí γòòý ΕΪ Ε Óεδαζι è 2012 δι èò [9, η. 65; 10, η. 135; 11, η. 114].

Í ηñ äεεαί ηη³ο³ ί áααί ί γ ί δααί ε-+ιζ αί ί ί ί ί αε ó ò³ε èàòáαί δ³; ί δι áααεαί ù ί ί εýäαηòò ó ç'γñòααί ί³ çà-òεñí èéί ί áι áδι á³εüí ί ηη³ο³ äεçι³ αί ί γ äεί è, áí εάαε-ýäεαί ί γ ί³αί çδ³ααί ί αί, ί áαεί οάα-αί ί αί òéεαηòè òáεò òαί áò, δι ç'γñí αί ί³ είαι ί δι òαηòáεüí èò ί δαα, òαδαεòαδò είαι ί αί ί áαεί οάα-αί ί γ, ùíαι γέιαι á³í äεçι³ à³ ηαáá äεί οάαòει, äεäò ί ί εαδαί ί γ òà³ ò èò çàòιá³á, γέ³ áóáòòò çàηοί ηñ áαί³ áι ί ùíαι, òà ί δα-áí äεò ί áηε³äε³á òéεαααί ί γ³ çàòáαääεαί ί γ òαί äε ί δι äεçι³ αί ί γ äεί οάαòι ηò³. Ηοί ηñ αί ί ί ηòαί ί³ò ΕΪ Ε Óεδαζι è çι³ á'γçó³ δι ç'γñí èòε ί³αί çδ³ααί ί ί ó, ί á-äεί οάα-αί ί ί ó èεò á ò³ ί áηε³äεè, γέ³ ηοί ηòηòüñγ áι äéγ³ò³εί ί αί òà èαηàò³εί ί αί ί ηεäðæαί ί γ äεδí èò ί à ί³αηòαá³ οαί äε (ηò. 394, 424 ΕΪ Ε Óεδαζι è) òà á³áι ί áε á³á çá³εñí αί ί γ ί δαα, γέ³ á á³ι ί áà ί δε ηòαίαι ί ó δι çäéýá³ á çáααεüí ί ί ó ί ί òýäεó (ι. 1 ÷. 4 ηò. 474 ΕΪ Ε Óεδαζι è).

Εί ί òáεñοί ί áααεà³ι çà ί áι áò³αί á çáαδι òòε òáαáò ί à òà, ùí äεαçαί³ ί δααί á³ ί áηε³äεè òéεä-ääáí ί γ òαί äε ί δι äεçι³ αί ί γ äεί οάαòι ηò³ ί à äε-αδι ò-ηòò áη³ ζò ί ί æεεä³ áαδ³αί òε, είæαί ç γέεò ί ί æá ηòòòαί çà-³í àòε çàεί ί ί³ ò³ òαδανè ί³αί çδ³ααί ί αί, ί áαεί οάα-αί ί αί, à á³áòαè — òäείæ ί ί äεί ί³ áóòε δι ç'γñí αί³ çàòεñí èéί ί, ùí, äεαηí á, é ί òι ί εη³òü-ñý çι³ ηòι ί ί δι òαη³εί ί ζ, èääε³ò³εί áαί ί ζ ί δααί ε-+ιζ αί ί ί ί αε, γέà ί áαα³òüñγ ó òáεεò εδεί³ äεüí èò ί δι áααεαί ί γò ί³αί çδ³ααί ί ί ó, ί áαεί οάα-αί ί ί ó. Óη òαçò áí ηεòü γñεδααί³ εηñòòò³ á³αί ί à δ³òαί ί γ Áαδòι αί ί αί Ηóáò Ηι ί εò-αί èò Øðàò³á Αι äεèèè á³á 31 áαδαçι³ γ 2010 ð. ó ηι δαα³ «Í áá³éý ί δι òè Εáí òóé-é³», γέà áæá ί òðèí äεί òαδαεòαδεñòεéò³ ηòι òε-ί ί αί á ηεéò ί ηñ äεεαίζ çι³ à-òü ί ηη³ο³ ί ί είæαί ù, ùí á ί úí-ί ó ί³ ηòýòüñγ. Ηòòü ò³; ηι δααè ί ί εýäá³ ó òι ί ó, ùí áι á³δαί ò³ ç Αί ί áòðαηá Óι ηá Ι áá³éý, γέèè á³éý 40 δι è³á ί δι æεà ó ΗØÀ, áóá çàααòòι áαί èé ó òðàò³ Εáí òóéé³, ί ηε³εüèè è éίαι áαòι ί ί á³é³ áóéí çι³ äé-ääáí ί ί áðéí òε-+ι³ çàηí äε. Á³í äεçι³ áà ηαáá äεί ί èι ó ί áäááçαί ί³ ί áðéí òε-+ι³ èò çàηí á³á, ùí çà çàεί-ί ί áααηòαί ί ΗØÀ äεçι³ à³òüñγ òýæéè çεί +εί ί ί,³ éíαι áóéí çàηòáæαί ί áι ί³γòè δι è³á ί ί çáαáεαί ί γ áí è³. Í ç³ι³òá Ι áá³éý çäýäéä, ùí ί ί αί äεäñý äε-çι³ àòε ηαáá äεί ί èι, äεòι äý-è³ ç ι áéí ί ί àòáí òι ζι

9. І і а ç è è ^a. Â. Ї ðààíà³ í àñè³àèè àèçí àí í ý í ³àíçðþààí èì , í áàèì óàà-àí èì ñàí^o; àèì è (í îð³àí ýèùí í-í ðààíàà àí ñè³àæàí í ý): ì í í à ð à ò ³ý. Óàðè³à. Ї ðààí. 2014. 224 ñ.
10. Ї ðèèóüèèèèè Ì . Â. Óàíàà ì ðí àèçí àí í ý àèì óààòí ñò³ à èðèì ³í àèùí ì ì ó ì ðí àààæàí í ³: í í áàèà ì ðí óàñóàèùí í àí çàèí í í áààñòàà Óèðà;í è. Áðèàòàí ù Ì ³í ñòàðñòàà þñòèò³; Óèðà;í è. 2013. ¹ 4. Ñ. 128–135.
11. Óàðàì àóüèèèèè Â. ². Óàíàà ì ðí àèçí àí í ý ó í í àí ì ó Èðèì ³í àèùí ì ì ó ì ðí óàñóàèùí ì ì ó èí áàèñ³ Óèðà;í è. Ð ðè-àè-í à í à ó è à: í à ó è. Þðèà. æóðí. 2012. ¹ 7. Ñ. 111–115.
12. Ї èíòíè àààí èàò à ÑØÀ — í í àí à í òì àí èòù í ðèàí àí ð. Ñóáààí í-Þðèàè-àñèàý ààçàòà. 2 àí ðàèý 2012. ¹ 130. URL: <https://sud.ua/ru/news/publication/39425-plohoj-advokat-v-ssha-povod-otmenit-prigovor>

References

1. Zahalna deklaratsiia prav liudyny: Deklaratsiia vid 10.12.1948 r. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
2. Mizhnarodnyi pakt pro hromadianski i politychni prava: Pakt OON vid 16.12.1966 r. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text
3. Konventsiiia pro zakhyst prav liudyny i osnovopolozhnykh svobod: Konventsiiia Rady Yevropy vid 04.11.1950 r. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
4. Kuchynska O. P. Zabezpechennia prava na zakhyst ta kvalifikovanu pravovu dopomohu v kryminalnomu provadzhenni. Yurydychna Ukraina. 2012. ¹ 4(112). S. 65–68.
5. Drozdovych N. L. Kryterii vyznannia efektyvnosti/neefektyvnosti nadannia pravovoi dopomohy u kryminalnomu provadzhenni za danymy sudovoi praktyky Verkhovnoho sudu. Pravova derzhava. 2021. ¹ 42. S. 179–188.
6. Pravyla advokatskoi etyky: Zatverdzeni Zvitno-vybornym zizdom advokativ Ukrainy 9 chervnia 2017 r. potochna redaktsiia. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001891-17#Text>
7. Pro advokaturu ta advokatsku diialnist: Zakon Ukrainy vid 05.07.2012 ¹ 5076-VI. Potochna redaktsiia. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>
8. Shylo O. H., Povzyk Ye. V. Aktualni pytannia zabezpechennia prava na pravovu dopomohu u provadzhenni na pidstavi uhody pro vyznannia vynuvatosti. Chasopys Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia». Seriia «Pravo». 2015. ¹ 1(11). URL: <https://lj.oa.edu.ua/articles/2015/n1/15sohvv.pdf>
9. Povzyk Ye. V. Pravovi naslidky vyznannia pidozriuvanym, obvynuvachenym svoiei vyny (porivnialno-pravove doslidzhennia): monohrafiia. Kharkiv. Pravo. 2014. 224 s.
10. Prylutskyi P. V. Uhoda pro vyznannia vynuvatosti v kryminalnomu provadzhenni: novella protsesualnoho zakonodavstva Ukrainy. Biuletén Ministerstva yustytysii Ukrainy. 2013. ¹ 4. S. 128–135.
11. Teremetskyi, V. I. Uhoda pro vyznannia u novomu Kryminalnomu protsesualnomu kodeksi Ukrainy. Yurydychna nauka: nauk. yuryd. zhurn. 2012. ¹ 7. S. 111–115.
12. Plokhoi advokat v SSHa — povod otmenyt pryhovor. Sudebno-yurydycheskaia hazeta. 2 apreliia 2012. ¹ 130. URL: <https://sud.ua/ru/news/publication/39425-plohoj-advokat-v-ssha-povod-otmenit-prigovor>

Î éàüáí éî Áäðíí èà Ð èªáí áí à

кандидат наук з державного управління,
доцент кафедри теорії та історії держави і права

Юридичного факультету

Національний авіаційний університет

Oleshchenko Veronika

Candidate of Sciences in Public Administration,

Senior Lecturer of the Department of Theories and History of the State and Law
Faculty of Law

National Aviation University

ORCID: 0000-0002-1490-8875

DOI: 10.25313/2520-2308-2022-9-8286

ВЗАЄМООБУМОВЛЕННІСТЬ ТА ЗВ'ЯЗОК ПРАВОВИХ КАТЕГОРІЙ: КУЛЬТУРНІ ПРАВА І ПРАВОВА КУЛЬТУРА В УМОВАХ РОЗБУДОВИ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ

CORRELATION AND RECIPROCITY OF LEGAL CATEGORIES: CULTURAL RIGHTS AND LEGAL CULTURE IN THE CONDITIONS OF THE DEVELOPMENT OF THE RULE OF LAW

Анотація. В статті досліджуються особливості окремих, самостійних правових категорій таких як: правова культура і культурні права, їх взаємозв'язок між собою і взаємовплив. Висвітлюється спроба теоретичного обґрунтування ідеї про те, що забезпечення культурних прав людини є передумовою формування правової культури як окремої людини, так і правової культури населення. В умовах формування і розвитку правової держави особливу роль має рівень правової культури і правової свідомості населення, що обумовлюється правовою свідомістю і особистою правовою культурою окремої людини. З метою обґрунтування безпосереднього зв'язку даних категорій, аналізується їх термінологічне тлумачення крізь призму категорії «культура», що є базовим поняттям, яке встановлює орієнтир для цих правових категорій і пов'язаних з ними процесами. Акцентується увага на важливості розуміння цих окремих явищ та розумінні їх взаємозалежності та взаємовпливу в умовах розвитку правової держави. У дослідженні характеризуються особливості, ознаки та структурні елементи правової культури і культурних прав. Звертається увага на плюралізм термінологічного тлумачення правової культури у порівнянні з термінологічною невизначеністю культурних прав, враховуючи специфіку та важливість даних категорій у формуванні правової свідомості населення як одного із складового чинника у формуванні правової держави. З метою визначення взаємовпливу даних категорій, у процесі їх формування і розвитку, визначаються сукупні ознаки, які притаманні для обох категорій в межах правового функціонування. Резюмується важливість правової культури, через реалізацію культурних прав людини, як важливий чинник розвитку правової держави. Правова культура і культурні права є своєрідним міцним фундаментом для існування правової держави, функціонування громадянського суспільства і соціального життя населення. А також, можна стверджувати про те, що і правова культура, і культурні права є гарантом реалізації публічної влади відповідно до основних положень Конституції України, основних принципів права та реалізації державної влади, а також відповідно до інтересів народу.

Ключові слова: культура, правова культура, культурні права, правова свідомість.

Summary. The article explore the peculiarities of separate, independent legal categories such as: legal culture and cultural rights, their interrelationship and it correlation. An attempt to theoretically substantiate the idea that the provision of cultural human rights is a prerequisite for the formation of the legal culture of both an individual and the legal culture of the population is highlighted. In the conditions of the formation and development of the legal state, the level of legal culture and legal conscious-

Í à aóí éó À. Êaðañý, ñí ò³àèúí í-ðáí ðaðè-í³ òà í à-
òí àí èí ã³-í³ ì ðèí òèí è àèçí à-áí í ý ñóóí ì ñó³ ì ðàáí àí ÷
éóèúòòðè ì íá'ýçáí³ ç àèýáèáí í ýì ñòààèáí í ý èèàñó,
ãðóí è, ñóñí³ èúñòàà, èí èáèðèèáó àí ñáí àí ì ðàáí àí àí òà
ñí ò³àèúí í àí æèðòý, ðaðàèòàðð, çì³ ñóò òà ò³èáé ì ðààà,
ì íè³ðè-í í àí òñòðí ð àððæààè, ñóñí³ èúí èò³ ì ðàáí àèò
ì ðí òáñ³à, òàèò³à, ýàèù, ì àðáí³ çì³ à, çàèíí³ à, çàñí á³à
³ òí ðí òóí èò³í òááí í ý. Ò³èúèè ðààèúí à ì ðàèðè-í à
ì ðàáí àà à³ýèúí³ ñòù ì íæà áóðè èðèòàð³òí í áí èí á³í í ý
ì ðàáí àí ð éóèúòòðí ð, àèà çà òí í àè ðàçóèúòàðèáí ì ñó³
é çì³ ñóí àí ì ñó³ çàðààè àñúí àí ñóñí³ èúñòàà [5].

Í ðàáí àà éóèúòòðà ì ñí àè — òà í áóí í àèáí³ ì ðà-
áí àí ð éóèúòòðí ð ñóñí³ èúñòàà ñóóí³ í ù³ òàðàèòàð
ì ðí àðàñèáí í-ì ðàáí àí àí ðí çàèðèòó ì ñí àè, ýè³ çàáàç-
ì à-òðòù ÷ ì ðàáí ì³ ðí ò à³ýèúí³ ñòù.

Òí áóí, àðàðí áóð-è àèù àçàçí à-áí à, ì íæí à áí-
áí ðèðè ì ðí òà, ùí ì ðàáí àà éóèúòòðà ò í ò³í í-í èí
ýàèù àí, ýèà òàðàèòàððèçó³ ýè³ ñòù ì ðàáí àí àí æèðòý
ñóñí³ èúñòàà³ à òí è æà -àñ³ ò ñóóí áí àí ì ð³áí ýí í ý
ç ñó-àñí èí è ì ðàáí àèè è çðàçèàí è, ò³í í ì ñòýì è òà
³ààèàí è.

Èðàèí à — ààèèèèèè ñèèàáí àèè àèàí áí ò ñó-
ñí³ èúñòàà. Í àí íæèèáí çì³ í èðè -è ðí çàèíí³ òðè ñóñ-
í³ èúñòàí áàç áí èèáó í à ÷ ñèèàáí á³ àèáí áí òè — èð-
àèí ó. Òàè ñàí í³ ç ì ðàáí àí ð éóèúòòðí ð ñóñí³ èúñòàà.
Èèòà çàáýýèè ðí çàèðèòó ì ðàáí àí ÷ éóèúòòðè ì ñí àè
ì íæí à áí àí ðèðè ì ðí ðí çàèðèòó ì ðàáí àí ÷ éóèúòòðè
ñóñí³ èúñòàà, -àðàç ðí çàèðèòó ì ðàáí ñà³áí ì ñó³ èí æ-
í ÷ í èðàí ÷ èðàèí è ì íæí à áí èèí óðè í à ðí çàèðèòó
ñóñí³ èúí ÷ ì ðàáí ñà³áí ì ñó³.

Í ðàáí ñà³áí ì ñòù, ì ðàáí àà ì èñèáí í ý³ ýè ðàçóèú-
òàò ì ðàáí ì³ ðí à ì í áàá³ í èà ò ààèèèèè è ñèèàáí àè-
ì è ì ðàáí àí ÷ éóèúòòðè ì ñí àè. Á³à ð³áí ý ðí çàèðèòó
ì ðàáí ñà³áí ì ñó³, ì ðàáí àí àí ì èñèáí í ý çàèáæèòù ð³-
ááí ù ðí çàèðèòó ì ðàáí àí ÷ éóèúòòðè èðàèí è. Òí ðí ó-
ááí í ý ì ðàáí ñà³áí ì ñó³ çàèáæèòù í à èèòà á³à ñí ò³-
óí ó, á ýèíí ó çì³ áóí àèòùñý èðàèí à, à áàçí ì ñàðàáí ùí
á³à èðàèí è, ÷ ñà³òí àèýáò, àèòí ááí í ý òà éóèúòòðè.

Ð³ááí ù³ ì íæèèáí ñòù áóóí áí í áí³ éóèúòòðí í áí ðí ç-
àèðèòó èðàèí è çàáàçí à-òòùñý áí òðèí áí í ýì³ ì íæ-
èèáí ñòð ðààè³çàò³; ÷ éóèúòòðí èò ì ðàà. Í à á ì ñòàí í ð
-àðàò³ ñí ó³ àçà³ ì í çà'ýçí è ì æ ð³áí àí ðí çàèðèòó, ðàà-
è³çàò³ ð³ çàáàçí à-áí í ýì éóèúòòðí èò ì ðàà èðàèí è
³ ð³áí àí ðí çàèðèòó ì ðàáí ñà³áí ì ñó³ ì ñí àè.

Ðè³ òàðí³ í ì ðàáí àà éóèúòòðà, ì íí ýòòý éóèú-
òòðí³ ì ðààà í à ñúí áí áí³ òí³ è ááí ù çàèèòà³ òòùñý
àèñèòòèáí èí, ì ñè³èúèè è í áóó³³ ì ðàèðèòó³ á³àñóóí ò
³àèí à àèçí à-áí í ý òà òèóí à-áí í ý éóèúòòðí èò ì ðàà.

Ç ò³èí ñí òñùèí ÷ ì í çèò³; ì í àèýáò í à ñóóí³ ñòù
éóèúòòðí èò ì ðàà, ÷ ò ì íæí à àèçí à-èðè ì³ ðí ð áó-
òí áí ì ñó³, ýèò áàðáí òó³ èðàèí³ áàðæààà³ ç áðàòó-
ááí í ýì òí í á æèðòý è à³ýèúí³ ñòù áðí ì ááýí, ñó-
ñí³ èúñòàà³ áàðæààè [3].

Ó ñáí ÷ ò áí ñè³àèáí í ýò Ñ. Áí áðí àèè çàçí à-à³, ùí
éóèúòòðí³ ì ðààà — òà ì íæèèáí ñò³ çààðàèáí í ý
òà ðí çàèðèòó ì áó³í áèúí ÷ ñàí í áóóí ì ñó³ èðàèí è, ÷
áóóí áí í áí çàáàà-áí í ý [8].

Ç í àèýáò í à ð³çì³ ì áóèí á³ ì³ áóí àè³ ì í ðí ð àèè-
í³ áàèðàèà, ì íæí à àèí èðàí èòè ì àñóóí³ ì³ í çì³ àèè,
ì ðèòàí áí í³ ñàí à éóèúòòðí èí ì ðààáí : ò ñóá³ èðèè-
í èí è èí í ñòèòòó³ èí èí è ì ðààáí è; çàáàçí à-òðòù
ì íæèèáí ñòù á³èúí í áí áóóí áí í áí ðí çàèðèòó ì ñí àè
³ ñóñí³ èúñòàà; çàáàçí à-òðòù á³èúí èè áóóí áí èè
ðí çàèðèòó è èðàèí è (áðí ì ááýí èí à) çà ðàðóóí í è áí-
ñóóí ó áí áóóí áí èò çàí áóðè³à ñáí àí í áðí áó³ àñúí àí
èðàñòàà, ÷ ò àèèí ðèñòàí í ý³ ò-àñò³ ò ì í áàèèòù ì ò
÷ ò ðí çàèðèòó; ò ì³ ðí ð áóóí áí ì ñó³; çàáàçí à-òðòù
áóóí áí³ ì í ððààè èðàèí è³ ÷ ì í áí í ò³ í í ó ò-àñòù
ó éóèúòòðí ì ò æèò³ ñóñí³ èúñòàà; ò ì íæèèáí ñòð
áðàòè ò-àñòù ó éóèúòòðí ì ò æèò³ ñóñí³ èúñòàà³
(ì èñòàòòáí, í áóèà, è³òàðàòòà òí ùí); ò áàðáí ò³ýì è
ì à ðí çàèðèòó ì áó³í áèúí ÷ éóèúòòðè; ò ì³ ðí ð ì íæ-
èèáí ÷ ì í áàá³ èè, ì áóí ð ýèí ÷ ò áí ñýáí áí í ý ò ñòáð³
ñí ò³àèúí èò ðàçóèúòàð³à³ ñòáð³ éóèúòòðí èò á³à-
í ñèí; ò ì íæèèáí ñòð àèí í àè áí òðèí áí í ý ì ááí ÷ ÷
ì í áàá³ èè á³à³ í òèò ñóá³ èò³à ò ñòáð³ éóèúòòð-
í èò á³áí ñèí; ò ððèèè-í í ð ì íæèèáí ñòð áóóí áí í-
áí ðí çàèðèòó èðàèí è; ñí ðýí í ááí³ í à çàáàçí à-áí í ý
ì íæèèáí ñò³ èðàèí è èí ðèñòàòàðèñý éóèúòòðí ð ó ÷
òèðí èí ò ðí çòí³ í³ òà ÷ èí ì í í áí òàí è.

Áí ñè³àèòð-è òàè³ ì íí ýòòý ýè «éóèúòòðà»,
«ì ðàáí àà éóèúòòðà» òà «éóèúòòðí³ ì ðààà», ì íæí à
çðí áèòè àèñí í áèè, ùí òà ò³ àçà³ ì í çàèáæí èí è í è-
ðàí èí è èàòáí ð³ýì è. Áí í è ì íæòòù³ ñí òáàòè í àçà-
èàæí í íæí á³à í áí í áí: í áà, ì í çà òà ò ñàðààèí³ ñó-
ñí³ èúñòàà. Í ðí òà, èí æí à í èðàí à èàòáí ð³ý ò ñáí³ ò
çì³ í í ò ò ñòáí³ ì á³ ò³ á³áí áðàèáí í ý òà áí èèà í à³ ò.
Í ðàáí àà éóèúòòðà³ éóèúòòðí³ ì ðààà, ýè³ éóèú-
òòðà, ì àðòù í á³ èðèáí ò³ ñóá³ èðèèáí ò ñòí ðí í è.
Í á³ èðèèáí à ñòí ðí í à ì í èýáà³ ò çàè-àýò, ì ðààèèáò,
òðààèò³ýò, ýè³ ñí òðòù ò ñóñí³ èúñòàà³ òà àèçí à-àðòù
á³áí í á³áí ò òí ðí ò. Òí áóí, í á³ èðèèáí à ñòí ðí í à òà á³à-
í í á³áí³ ì áè³³ ì áí ðýí è. Ñóá³ èðèèáí à ñòí ðí í à ááí èò
èàòáí ð³è — òà ì ñí àèñòà ñí ðèéí ýòòý òà òñá³áí ì èáí í ý
èðàèí ð ñáí³ ÷ ðí ðí àèáæí ì ñó³ òà á³áí í á³àèèúí ì ñó³
ì áðàà ñóñí³ èúñòàí ì. Òà, ùí ñí ðèéí á³òùñý èðàèí ð
ó ÷ ñá³áí ì ñó³³ àèðàèà³òùñý ò ÷ ì ðàáí ñà³áí ì ñó³.
Í á³ èðèèáí à³ ñóá³ èðèèáí à ñòí ðí í à ì àðòù çáí ðí òí³ è
àçà³ ì í çà'ýçí è, ì ðí òà ð³ááí ù áí èèáó ì íæà áóðè í à
ì ðí ðí ð³èí èè³ çàèáæèòù á³à áàààòùí ò òàèòí ð³à.

Ðèùí í á³ èðèèáí à ì ðàáí (ì ðàèðèèà èí áí ðààè³çàò³)
ì ááí ð ðí ðí áí èèáà³ í à ì ðàáí ñà³áí ì ñòù — ì ñòó-
í í áí³ -àñòèí áí çì³ ð³ èí áí çì³ ñóí áí ò ñòí ðí í ó (ì ðà-
áí á³³ áà, òñòàí í áèè, ì áðàèí í áí í ý, ì í-òòòý³ ò.í.), òí
ì ðàáí³ ì ðàáí àà ñèñòàí à áàç çòñèèù ì ðàáí ñà³áí ì ñó³
ì à ì íæòòù çì³ èòèñý, í áí í àèòèñý, òáí ñèí í àèòèñý.

Í áeáá³ þðeäe+í³ èàðááíð³, ýe³ í ðááíàà éóëü-
òóðà, òàe³ éóëüóóðí³ í ðàáà, ñí èðàþòóñý í à þðe-
äe+í³ çàñàäe ñóñí³ëüí íáí òóí éó³íí óááí í ý, àeðí-
ááí í ý í íááäe áí í íðí àðeáí í-í ðááí áeð í ðeí èñ³à òà
çàeííííáá+í çàeð³í eáí èð í íðí, òeí ñàí èí áí èe-
ààþ+e í à ñá³áí³ ñòóü äðíí àáñüéíñó³ á ì ðíçóí³ í í³
òà ðíçí àeóááí í³ çàeíííí èð³ í áçàeíííí èð³ áé.

Èð³í òíáí, í ðááíàà éóëüóóðà³ éóëüóóðí³ í ðàáà
ñí ðeýþòó ñòáí ðáí í þ ááí í èðàðe+í íáí í³á´ðóí ðý
äeý ñóñí³ëüíòáà, à òàeíæ áíñýáí áí í ý çí à+í íáí ð³á-
í ý í íe³ðe+í íáí ðíçàeðeó òà í ðááí áí; í ñá³+áí í ñó³.

² í ðááíàà éóëüóóðà,³ éóëüóóðí³ í ðàáà í àþòóü
í ñíáeéáeé òàðàeðàð òà í ñíáeéáá í ðeçí à+áí í ý,
í ñe³ëüèè ñí áòeð³+í èe òà³ í àeá³áòáeüí èé í áí ðýí

ðíçàeðeó éíæíí; ç èàðááíð³; çàeáeèòó á³à ìò ñòðóé-
óóðí èð éíí í íí áí ò³á. Í ðááí ñá³áí³ ñòóü, í ðááí àà
í íááá³í eà, í ðááí àà³ááí éíá³ý, ñí ò³áeüí í-í ðááí àà
í ñeðí éíá³ý, à òàeíæ ð³ááí ü ðááe³çàò³; ó í ðááí á³á-
í í ñeí áð, áíððeí áí í ý çàeííííí ñó³, í ðááí í ðýäeó òà
í ðeí òeí³á í ðááà í àþòóü òóí ááí áí òàeüí á çí à+áí í ý
äeý ìò í íáí íò³í í íáí ðíçóí³ í í ý.

Ñòáí ðáí í ý á ñóñí³ëüíòá³ óí íá äeý³ñí óááí í ý í ðá-
áí áí; éóëüóóðe òà í íæeéáíñòáe äeý ðááe³çàò³; éóëü-
óóðí èð í ðáà³ ñá³+áí í ý í ðí çðíñòáí í ý ñóñí³ëüí í; ðááí
í ñó³ ááí èþò³; èþáñüèeð³ áðíí àáñüèeð³ ò³í-
í í ñòáe, í ñe³ëüèè á í ñí íáó í ðááí áí; éóëüóóðe³ éóëü-
óóðí èð í ðáà çàeéáááí í³ááþ í íááäe í ñíáeñòíñó³ áí
ñáí; ò í ðáà, ñáí áí á³ áòóí áí èð ò³í í í ñòáe³ ýéí ñòáe.

È³òàðàóóðà

1. Óíí èðeí². Þ. Ðíeü í ðááí áí; éóëüóóðe ó çàáçí à+áí í³ í íðýäeó ó ñóñí³ëüíòá³. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2017/may/2308/vnulpurn201481019.pdf>
2. Áíáá+íá Ñ. Á. Í ñíáeéáíñó³ í ðíòáñó òíðí óááí í ý í ðááí áí; éóëüóóðe á Óeðàçí³. Á³ñí èe ÓÍ ÓÁÑ. 2011. ² 2 (53). Ñ. 43–48.
3. Áóóeááe+ Á. Á. Í ðááà èþáeí è á Óeðàçí³. Ç í íáeýáó ðáí ðáí í ý í íáí; í ðááí áí; áàçe // Í Á. 1993. ¹ 1; Óeðàçí á á í³æí áðíáí í-í ðááí áeð á³áí í ñeí áð. Èí. 2: Í ðááí àà í òíðí í à éóëüóóð. ò³í í í ñòáe. È., 1997.
4. Áíáóí Í. Þ. Í ðááí àà éóëüóóðà: áàò³í³ ò³ý í íí ýòóý. Í áóeíáí-í ðàeðe+í èé áeðí áe «Í áòá í ðááí». Èèçà, 2015. Áeí. ¹ 1. Ñ. 11–15.
5. Èàðáñü Á. í ðááí àà éóëüóóðà ñó+áñí í; Óeðàçí³ è: áí í ñáí éíá³+í èé áñí áeð / Á. Èàðáñü // Ááðæááá³ í ðááí. È., 2010. Áeí. 50. Ñ. 63–71.
6. Èáí áe Á. Á. Çàáeüí à ðáí ð³ý ááðæááe³ í ðááà / Èáí áe Á. Á. Óæáí ðí á, 2003. Ñ. 217–218.
7. Ñóóí áí eý Ì .. Óàeðe+í èé ñòáí í ðááí áí; éóëüóóðe í áñáeáí í ý Óeðàçí³ è ýe á³áí áðáæáí í ý áàóíðí í ááí í; í ðááí-
ñá³áí í ñó³. Í³áí ðe³í í eðóáí, áí ñí í ááðñòáí³ í ðááí. Èèçà, 2021. ¹ 1. Ñ. 200–204.
8. Áíáðíáeé Ñ. Á. Í ðááà èþáeí è òà ñó+áñí à ááðæááá: øeýðe óçáí áæáí í ý áçà³í í á³. Í ðááí àà ááðæááá. È., ²í-
ñòeðóó ááðæááe³ í ðááà³ í. ÁÌ Èí ðáóüéíáí Í ÁÍ Óeðàçí³ è. Ñ. 70.
9. Ñeáeóí Í. Ó. Ðàòð³ý ááðæááe³ í ðááà: í³áðó+í èé / Í. Ó. Ñeáeóí; í áð. ç ðí ñ. Ó.: Èí í ñóí, 2009. 656 ñ.
10. Óeðàçí ñüèeé ñí ò³óí / Í. Ñ. Áeáñþe, Á. Ñ. Èðeñà+áí èí, Ì. Ó. Ñòáí èeí òà³ í.; çà ðáà. Á. Ñ. Èðeñà+áí eà. Èèçà:
Çí áí í ý Óeðàçí³ è, 2005. 792 ñ.

References

1. Khomyshyn I. Yu. Rol pravovoi kultury u zabezpechenni poriadku u suspilstvi. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2017/may/2308/vnulpurn201481019.pdf>
2. Bohachov S. V. Osoblyvosti protsesu formuvannia pravovoi kultury v Ukraini. Visnyk KhNUVS. 2011. ² 2 (53). S. 43–48.
3. Butkevych V. H. Prava liudyny v Ukraini. Z pohliadu tvorennia novoi pravovoi bazy // PD. 1993. ¹ 1; Ukraina v mizhnarodno-pravovykh vidnosynakh. Kn. 2: Pravova okhorona kultur. tsinnostei. K., 1997.
4. Hodun N. Yu. Pravova kultura: defynitsiia poniattia. Naukovo-praktychnyi zhurnal «Nashe pravo». Kyiv, 2015. Vyp. ¹ 1. S. 11–15.
5. Karas A. pravova kultura suchasnoi Ukrainy: hnoseolohichnyi aspekt / A. Karas // Derzhava i pravo. K., 2010. Vyp. 50. S. 63–71.
6. Lemak V. V. Zahalna teoriia derzhavy i prava / Lemak V. V. Uzhhorod, 2003. S. 217–218.
7. Sukhodolia M.. Faktychnyi stan pravovoi kultury naseleennia Ukrainy yak vidobrazhennia deformovanoi pravosvidomosti. Pidpriemnytstvo, gospodarstvo i pravo. Kyiv, 2021. ¹ 1. S. 200–204.
8. Bobrovskiy S. V. Prava liudyny ta suchasna derzhava: shliakhy uzgodzhennia vzaiemodii. Pravova derzhava. K., Instytut derzhavy i prava im. VM Koretskoho NAN Ukrainy. S. 70.
9. Skakun O. F. Teoriia derzhavy i prava: pidruchnyk / O. F. Skakun; per. z ros. Kh.: Konsum, 2009. 656 s.
10. Ukrainyskiy sotsium / O. S. Vlasiuk, V. S. Krysachenko, M. T. Stepyko ta in.; za red. V. S. Krysachenka. Kyiv: Znannia Ukrainy, 2005. 792 s.

Ääöüðîî ää Î ëüää Î èêîëà;áí à

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри транспортного права та логістики
Національний транспортний університет

Ääöüðäää Î ëüää Î èêîëäááí à

ккандидат экономических наук, доцент,
доцент кафедры транспортного права и логистики
Национальный транспортный университет

Degtyarova Olga

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Transport Law and logistics
National Transport University

DOI: 10.25313/2520-2308-2022-9-8238

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПРОВЕДЕННЯ ЕКСПЕРТНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ СТОСОВНО НАРАХУВАННЯ ТА ВИПЛАТИ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ

НЕКОТОРЫЕ АСПЕКТЫ ПРОВЕДЕНИЯ ЭКСПЕРТНЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ ПО НАЧИСЛЕНИЮ И ВЫПЛАТЕ ЗАРАБОТНОЙ ПЛАТЫ

SOME ASPECTS OF CONDUCTING EXPERT RESEARCH ON SALARY ACCOUNTING AND PAYMENT OF WAGES

Анотація. Вступ. Суб'єкти господарювання для здійснення своєї діяльності вступають в соціально-трудові відносини, укладаючи трудові договори з працівниками. Сьогодні в соціально-трудових відносинах перебуває 90% економічно активного населення [1, с. 9]. За свою працю людина одержує винагороду, облік та документальне оформлення якої покладено на роботодавця. Облік витрат на оплату працю є однією із найскладніших та трудомісткіших ділянок бухгалтерського обліку через нестабільність трудового та податкового законодавства, а також умов ведення бізнесу. Похибки в нарахуванні заробітної плати автоматично призводять до ряду помилок і порушень в обліку відрхувань із заробітної плати (насамперед податку з доходів фізичних осіб як бюджетоформуючого платежу місцевого бюджету) та податку на прибуток, оскільки заробітна плата є однією із складових собівартості продукції (робіт, послуг). Це руйнівним чином впливає як на розвиток національної економіки, так і на доходи самого працівника.

Крім того, спостерігається тенденція до зростання кількості суб'єктів господарювання, котрі затримують, або виплачують не в повному обсязі, заробітну плату своїм робітникам, пояснюючи це відсутністю грошових коштів на банківських рахунках. За подібними фактами збільшується кількість відкритих кримінальних справ та кількість призначених судових економічних експертиз щодо правильності нарахування та своєчасності виплати заробітної плати.

Мета. Метою дослідження є узагальнення законодавчої бази з питань законності та обґрунтування нарахування і виплати заробітної плати працівникам, документального підтвердження порушень чинного законодавства в цій сфері, а також формування рекомендацій, спрямованих на розширення можливостей проведення експертних досліджень з нарахування та виплати заробітної плати.

Матеріали і методи. Матеріалами дослідження є: 1) нормативно-правове забезпечення щодо нарахування та виплати заробітної плати; 2) роботи вітчизняних науковців та практиків-судових експертів стосовно організації праці, нарахуванню та виплати заробітної плати працівникам підприємства.

В процесі здійснення дослідження було використано наступні наукові методи: теоретичного узагальнення та групування (для характеристики складових облікового процесу щодо нарахування та виплати заробітної плати, для групування фактографічної інформації стосовно первинних документів, облікових реєстрів, звітних документів); метод порівняння (для виявлення причинно-наслідкових зв'язків між недорахованою заробітною платою та збитками, а також нецільовим витрачанням коштів при наявності заборгованості по оплаті праці), логічного узагальнення результатів (формулювання висновків).

Результати. У науковій статті узагальнено законодавчі акти України та нормативні акти локального рівня, що регламентують процес нарахування та виплати заробітної плати працівникам. Визначено перелік документів, які потрібно надати експерту для здійснення всебічного та повного дослідження правильності нарахування та виплати заробітної плати. Звернено увагу на відмінність залучення до праці громадян за трудовим та цивільно-правовим договорами. Сформовано методичну основу для проведення обґрунтованої економічної експертизи щодо нарахування та виплати заробітної плати.

Перспективи. В подальших наукових дослідженнях пропонується зосередити увагу на питаннях обґрунтованості нарахування доплати за суміщення та сумісництво (професій) посад працівникам, документального підтвердження незаконного нарахування доплат за суміщення або сумісництво (професій) посад, які завдали збитків (безповоротні втрати активів) підприємству державного сектору економіки.

Ключові слова: заробітна плата, економічна експертиза, витрати на винагороду працівникам, витрати на оплату праці.

Аннотация. Введение. Субъекты хозяйствования для осуществления своей деятельности вступают в социально трудовые отношения, заключая трудовые договоры с работниками. Сегодня в социально-трудовых отношениях находится 90% экономически активного населения [1, с. 9]. За свой труд человек получает вознаграждение, учет и документальное оформление которого возложено на работодателя. Учет расходов на оплату труда является одним из самых сложных и трудоемких участков бухгалтерского учета из-за нестабильности трудового и налогового законодательства, а также условий ведения бизнеса. Погрешности в начислении заработной платы автоматически приводят к ряду ошибок и нарушений в учете отчислений из заработной платы (прежде всего налога с доходов физических лиц как бюджетоформирующего платежа местного бюджета) и налога на прибыль, поскольку заработная плата является одной из составляющих себестоимости продукции (работ, услуг). Это разрушительно влияет как на развитие национальной экономики, так и на доходы самого работника.

Кроме того, наблюдается тенденция к росту количества субъектов хозяйствования, которые задерживают или же выплачивают не в полном объеме заработную плату своим рабочим, объясняя это отсутствием денежных средств на банковских счетах. По подобным фактам увеличивается количество открытых уголовных дел и назначенных судебных экономических экспертиз правильности начисления и своевременности выплаты заработной платы.

Цель. Целью исследования является обобщение законодательной базы по законности и обоснованию начисления и выплаты заработной платы работникам, документального подтверждения нарушений действующего законодательства в этой сфере, а также формирование рекомендаций, направленных на расширение возможностей проведения экспертных исследований по начислению и выплате заработной платы.

Материалы и способы. Материалами исследования являются: 1) нормативно-правовое обеспечение начисления и выплаты заработной платы; 2) работы отечественных ученых и практиков-судебных экспертов относительно организации труда, начисления и выплаты заработной платы работникам предприятия.

В процессе осуществления исследования были использованы следующие научные методы: теоретического обобщения и группирования (для характеристики составляющих учетного процесса по начислению и выплате заработной платы, для группирования фактографической информации по первичным документам, учетным регистрам, отчетным документам); метод сравнения (для выявления причинно-следственных связей между недосчитанной заработной платой и ущербом, а также нецелевым расходованием средств при наличии задолженности по оплате труда), логического обобщения результатов (формулирование выводов).

Результаты. В научной статье обобщены законодательные акты Украины и нормативные акты локального уровня, регламентирующие процесс начисления и выплаты заработной платы работникам. Определен перечень документов, которые необходимо предоставить эксперту для всестороннего и полного исследования правильности начисления и выплаты заработной платы. Обращено внимание на отличие привлечения к труду граждан по трудовому и гражданско-правовому договору. Сформирована методическая основа для проведения обоснованной экономической экспертизы по начислению и выплате заработной платы.

Перспективы. В дальнейших научных исследованиях предлагается сосредоточить внимание на вопросах обоснованности начисления доплаты за совмещение и совместительство (профессий) должностей работникам, документального подтверждения незаконного начисления доплат за совмещение или совместительство (профессий) должностей, нанесших ущерб (невозвратные потери активов) предприятию государственного сектора экономики.

Ключевые слова: заработная плата, экономическая экспертиза, расходы на вознаграждение работникам, расходы по оплате труда.

Summary. Introduction. To carry out their activities, business entities enter into social and labor relations, concluding employment contracts with employees. Today, 90% of the economically active population is in social and labor relations [1, p. 9]. For his work, a person receives a reward, the accounting and documentation of which is entrusted to the employer. Accounting for labor costs is one of the most difficult and time-consuming areas of accounting due to the instability of labor and tax legislation, as well as business conditions. Errors in the calculation of wages automatically lead to a number of errors and violations in the accounting of deductions from wages (primarily personal income tax as a budget-forming payment of the local budget) and income tax, since wages are one of the components of the cost of products (works, services). This has a devastating effect on both the development of the national economy and the income of the employee himself.

In addition, there is a growing trend in the number of business entities that withhold or do not pay wages to their workers in full, explaining this by the lack of funds in bank accounts. According to similar facts, the number of open criminal cases and the number of appointed judicial economic examinations regarding the correctness of calculation and timeliness of salary payments are increasing.

Purpose. The purpose of the research is to generalize the legislative framework on the legality and justification of the calculation and payment of wages to employees, documentary confirmation of violations of the current legislation in this area, as well as the formation of recommendations aimed at expanding the possibilities of conducting expert research on the calculation and payment of wages.

Materials and methods. The materials of the research are: 1) regulatory and legal support for calculation and payment of wages; 2) works of domestic scientists and practitioners-forensic experts regarding the organization of work, calculation and payment of wages to employees of the enterprise.

In the process of research the following scientific methods were used: theoretical generalization and grouping (to characterize the components of the accounting process regarding the calculation and payment of wages, to group factual information regarding primary documents, accounting registers, reporting documents); method of comparison (to identify cause-and-effect relationships between underpaid wages and losses, as well as non-targeted spending of funds in the presence of arrears for payment of labor), logical generalization of results (formulation of conclusions).

Results. The scientific article summarizes the legislative acts of Ukraine and the normative acts of the local level, which regulate the process of calculation and payment of wages to employees. The list of documents that must be provided to the expert to carry out a comprehensive and complete study of the correctness of the calculation and payment of wages is determined. Attention is drawn to the difference between the employment of citizens under labor and civil law contracts. A methodical basis has been formed for conducting a sound economic examination regarding the calculation and payment of wages.

Discussion. In further scientific research, it is proposed to focus attention on the validity of the charging of additional payments for the combination and simultaneous (professions) of positions to employees, documentary evidence of the illegal charging of additional payments for the combination or simultaneous (professions) of positions that caused damage (irreversible loss of assets) to the enterprise of the state sector of the economy.

Key words: wages, economic expertise, labor costs, costs of remuneration of employees.

І **нформація про дослідження.** Із метою виконання своїх діяльностей підприємства вступають у соціальні та трудові відносини, укладаючи трудові договори з працівниками. Наразі 90% економічно активної частини населення перебуває у соціальних та трудових відносинах [1, с. 9]. За виконання роботи людина отримує винагороду, облік та документування якої покладено на роботодавця. Облік витрат на оплату праці є одним з найбільш складних та витратоємких напрямків обліку через нестабільність трудового законодавства та податкового законодавства, а також умов ведення бізнесу. Помилки в розрахунку зарплати автоматично призводять до ряду помилок та порушень у бухгалтерському обліку відрахувань з зарплати (зокрема податку на доходи фізичних осіб як форми утворення місцевого бюджету) та податку на доходи фізичних осіб, оскільки зарплата є одним з компонентів витрат на виробництво продукції (робіт, послуг). Це має руйнівний вплив як на розвиток національної економіки, так і на доходи працівника.

Крім того, спостерігається зростаючий тренд збільшення кількості підприємств, які утримують або не виплачують зарплату своїм працівникам повністю, пояснюючи це відсутністю коштів на банківських рахунках. Згідно з подібними фактами, зростає кількість кримінальних справ та кількість призначених судових економічних експертиз щодо правильності розрахунку та своєчасності виплати зарплати. Мета дослідження полягає в узагальненні законодавчого регулювання легальності та обґрунтованості розрахунку та виплати зарплати працівникам, документального підтвердження порушень чинного законодавства в цій сфері, а також формування рекомендацій, спрямованих на розширення можливостей проведення експертних досліджень щодо розрахунку та виплати зарплати.

Матеріали та методи. Матеріалами дослідження є: 1) регуляторна та юридична підтримка розрахунку та виплати зарплати; 2) праці вітчизняних науковців та фахівців-експертів щодо організації роботи, розрахунку та виплати зарплати працівникам підприємства.

У процесі дослідження були використані наступні наукові методи: теоретичне узагальнення та групування (для характеристики складових елементів процесу обліку щодо розрахунку та виплати зарплати, для групування фактичної інформації щодо первинних документів, бухгалтерських реєстрів, звітних документів); метод порівняння (для встановлення причинно-наслідкових зв'язків між недооплаченою зарплатою та збитками, а також невмотивованою витратою коштів у разі наявності заборгованості за оплатою праці), логічне узагальнення результатів (формулювання висновків).

Результати. Наукова стаття узагальнює законодавчі акти України та нормативні акти місцевого рівня, які регулюють процес розрахунку та виплати зарплати працівникам. Визначено перелік документів, які повинні бути надані експерту для проведення комплексного та повного дослідження правильності розрахунку та виплати зарплати. Звертається увага на відмінності між наймом громадян за трудовими та цивільно-правовими договорами. Сформульовано методичні підходи до проведення економічного експертного дослідження щодо розрахунку та виплати зарплати.

Обговорення. У подальшому науковому дослідженні пропонується звернути увагу на дійсність зарахування додаткових виплат за поєднанням і одночасним виконанням посад працівниками, документальне підтвердження незаконного зарахування додаткових виплат за поєднанням або одночасним виконанням посад, що призвело до шкоди (незворотної втрати майна) підприємству державного сектора економіки.

Ключові слова: зарплата, економічна експертиза, трудові витрати, витрати на оплату праці працівників.

Аналізуючи законодавство України та нормативні акти місцевого рівня, які регулюють процес розрахунку та виплати зарплати працівникам, визначено перелік документів, які повинні бути надані експерту для проведення комплексного та повного дослідження правильності розрахунку та виплати зарплати. Звертається увага на відмінності між наймом громадян за трудовими та цивільно-правовими договорами. Сформульовано методичні підходи до проведення економічного експертного дослідження щодо розрахунку та виплати зарплати.

δίί έ έδεί ³ί άεύί ίάί ί δίάάάάάί ί ύ, ίάάεί όάά-ό-άάεύί ί; νόί δίί έ άάί νόί δίί έ άάόέñoό, άάέ-αβού-ñý άέñί άδóέ άέý ά³έñί άί ί ύ νόάί άί-άέίίίί ³-ί έό άίñέ³άάάί ύ όά ñέέάάάί ί ύ ίά' όί όίάάί έό άέñί ίάέ³ά νόάί άί άί άέñί άδóά-άέίίίί ³ñόά.

Ç ίάέýáo ί ά άάί ά-άί ά, άεί έέά^ο ί άί άό³άί ³ñóó ό άέά³έάί ί ³ έέβ-ίάέό άñί άέó³ά ί δίάάάάί ί ύ άέñ-ί άδóί έό άίñέ³άάάί ύ ç ί έόάί ύ άί έόί άί όάέύί ίάί ί ³άόάάάάάάί ί ύ ί άάέέύί ίñó³ ί άδάόόάάί ί ύ όά άέ-ί έάόέ άάί ά³όί ί; ί έάόέ.

Ñóáί άίñέ³άάάί ί ύ. Όάί άάόέέί-ί άόί άί έί ά³-ί ³ ίñ-ί ίάέ νόάί άί; άέñί άδóέçέ ά δ³άί ³ +άñέ άίñέ³άάόάάέέ ά³ó-έάί ýί ³ ί άόέί άό³, όάέ³ ýé: Ó. Ó. Άόόέί άóó [2], Ì . Ó. Άάçáñú [3], Ά.Ά. Ñ. Ð. Ðί ί άί ³ά [4], Ì . Έό-έί [5], Ì . Ά. Άί δέά-όέ [6] όά ³ί. Άδóί ά όέδäúí ñúέέό ά-άί έόΆ.Ά. Ì άί ³έάδíá, Ì . Ά. Έί άέóέί, Έ. Ά. Ά³-έάί ύ άέçί ά-αβού ίñί ίάί ³ άάάάί ί ύ όά άάάάάά ³ί όί δί άό³; άέý ά³έñί άί ί ύ άίñέ³άάάί ύ ί έόάί ύ ç ί ί έάόέ ί άάó³ [7]. Ì όί ³ί ίάά-Ñáá³ί ά Ά.Ά. άί έέά-ί ί ί έñó^ο ί ίñέ³άί άί ³ñóó ίñί ίάί έό άόάί ³ά άέñί άδó-ί ίάί άίñέ³άάάί ί ύ ί ί άάó³έ, ί ί ά'ýçáί έό ³ç δíçδä-όóί έάί έ ç ί ί έάόέ ί άάó³ [8], Ά³ó-έάί ýί έέ άάóí δ Ç. Ά. Άέάέί ί ί έñó^ο ί άόί άέέό άίñέ³άάάί ί ύ άί έό-ί άί ³ά ί ³ά +άñ ί δίάάάάί ί ύ ί ί άάάó³έ ç ί άέ³έό όδóάί-άέό δáñóδñ³ά ç ί άόί β άέýάέάί ί ύ ί άάάέάί έό çί ³ί, ύί ί ίάέέ ά³άάóέέñý ό ³ί άί ñí άί-άίñí ίάάδñúέ³έ ά³ýέύί ίñó³ ί ³άί δέ^οí ñóάά [9]. Άί έ-όέ Ά.Ά. ί δί ά-ί άέ³çóάάά ίάέ³έ δíçδäόóί έ³ά ³ç άάί ά³όί ί; ί έάόέ ά όί ίάάó ί ³áñóί ίάάί ίάί ίάέ³έό δίάί-ίάί +áñó ί δä-ό³άί έέ³ά όά άέçί ά-έά όέί ίά³ ί ί ί έέέέ ί δέ έί άί ά³έñί άί ί ³ [10]. Ì ά ί δέί άί έόβ-έ άί άñέó έέό άίñέ³άί έέ³ά ό δíçáέóί έ ñóáί άί; άέίίίί ³-ί; άέñ-ί άδóέçέ, άάάάά^οί ί, ύί çά ί ³ί έέάίñó³ άέίίίί ³έί-ί δάάί άέό όί ίά άίñí ίάάδβ³άάί ί ύ άάόάέύί ίάί δíç-άέýáo ί ί όδäáóβóú ί έόάί ύ άέñí άδóί έό άίñέ³άάάί ύ ί ί άάó³έ ί άδäóóááί ύ όά άέί έάó άάί ά³όί ί; ί έάόέ ά³άί ίά³άί ί άί όδóáί άί άί çáέίί ίάάáñóάά.

Άέέέάά ίñí ίάί ίάί ί άάά³άέó. Ì ίάέέά³ñóóü άάί-άέýóέ ñíá³ ί ά άέóóý ί δäóáβ áάάί óóóñý Έί ί ñέ-óóó³β Óέδäúí έ (+. 7 ñó. 43). Άέý óúí άί áάδάάί β ñóáί δβóúñý όί ίάέ άέý δάάέ³çáó³; άδíί ááýί άί έ ñáí άί ί δάάά ί ά ί δäóβ, áάάί óóβóúñý δ³άί ³ ί ίάέέ-άίñó³ ό άέάί δ³ ί δíóáñ³; όά δíáo όδóáί άί; ά³ýέύί ίñó³. Έί άέί ά έβ³άέί ά ί ά^ο ί δάάί ί ά ί άέάάέ³, çáí δíá³ ³ ááçί ά-ί ³ όί ίάέ ί δäó³, ά όάέί άέ ί ά άάί ά³όί ό ί έά-óó, ί ά ί έά-ó ά³ά άέçί ά-άί ί; çáέίίίί. Ì δέ-ίί ό ί δάάί ί ά ñáí^ο-áñí á ίάάδάάί ί ύ άέί ááí δíάέ çά ί δä-óβ çάóέύ^οñý çáέίίίί.

Ï ³ά +áñ ί δίάάάάί ί ύ νόάί άί-άέñí άδóί ίάί άίñέ³-άάάί ί ύ ί ί ί άδäóóááί β όά άέί έάó³ άάί ά³όί ί; ί έά-óέ ί άί άó³άί ί άέçί ά-έóέέ ί áñóóί ³ άέάί άί όέ: ί άόά άέñí άδóί ίάί άίñέ³άάάί ί ύ; ί ά^οέóέ άέñí άδóέçέ; άάάάάά ³ί όί δί άó³; άέñí άδóί ίάί άίñέ³άάάί ί ύ ί ί

ί άδäóóááί β όά άέί έάó³ άάί ά³όί ί; ί έάόέ; ί άόί άέ όά ί δί όάάóδέ άέñí άδóί ίάί άίñέ³άάάί ί ύ ί ί ί άδäóó-ááί β όά άέί έάó³ άάί ά³όί ί; ί έάόέ; óçáááέύί άί ί ύ δäçóέúóäó³ά άίñέ³άάάί ί ύ.

Ï δίάάάάί ί ύ άέñí άδóί ίάί άίñέ³άάάί ί ύ ί ί άδäó³έ ç δíçδäóóί έ³ά ί ί ί άδäóóááί β όά άέί έάó³ άάί ά³ó-ί ί; ί έάόέ çá³έñí β^οóñý ç ί άόί β»άέçί ά-άί ί ύ άί έó-ί άί όάέύί ί; ί ά'δóί όί άάί ίñó³ á³άί άδäάάάί ί ύ ά ίάέ³-έó ί ί άδäó³έ ç ί άδäóóááί β όά άέί έάόέ άάί ά³όί ί; ί έάόέ, ³ί έέό άέί έάó» [11].

Ï δάάί άά δάάóέβ³άάί ί ύ ί ί έάόέ ί δäó³ çá³έñí β^οóñý ί ί δí άóέάί ί-ί δάάί άέί έ έέóάί έ Óέδäúí έ (Ï ίάάóέί άέί έί άάέñí Óέδäúí έ (ί áááέ³ — Ï ΈÓ) [12], Έί άάέñí çáέί ³ά ί δí ί δäóβ Óέδäúí έ (ί ááá-έ³ — ΈÇí Ï) [13], Άίñí ίάάδñúέέί έί άάέñí, Çáέί-ίίί Óέδäúí έ «Ï δí ί ί έάóó ί δäó³» [14], Çáέίίίί Óέδäúí έ «Ï δí áóóááέóáδñúέέέ ίάέ³έ ³ ó³ί άί ñí áó çá³óí ³ñóó á Óέδäúí ³» [15] όά ³ί έέί έ), ááί áδäέύί έ-ί έ, ááέóçááέί έ, ί ³άάáέóçááέί έ όά óáδέóí δ³áέú-ί έί έ έί έάέóέάί έί έ óáí ááί έ, áδáί óáί έ, ά όάέί άέ άί óóδ³ó³ί ³ί έ ί ί δí άóέάί έί έ άί έóί άί óáί έ ί ³ά-ί δέ^οí ñóá: έί έάέóέάί έί άί άί άί δíί, ί ί έί άάί ί ýí ί δí ί ί έάóó ί δäó³, ί ί έί άάί ί ýí ί δí ί δáí β³άάί ί ý, ί ί έί άάί ί ýí ί δí á³áδýάάάί ί ύ όά ί δäáέέάί έ άί ó-óδ³óí úí άί óδóáί άί άί δíçί ί δýáέó.

Çáóáááέί ί, ύί ί ά ί άδ³íá άί ^οί ί ί ί άí ñóáί ó ç ί á-óí β áέóóáέ³çáó³; óδóáί άί άί çáέίί ίάááñóáá ί δέέί ý-óέέ Çáέίί Óέδäúí έ «Ï δí ί δááί ³çáó³β óδóáί áέó á³άί ίñέί á óí ίάáó άί ^οί ί ί ί άí ñóáί ó» ¹ 2136 á³ά 10.06.2022 δ., ýέέέ ί á^ο ί δ³ί δέóáó ί áá ΈÇí Ï.

Άέçί ά-άί ί ύ óáδí ³ί ó «çáδíá³óί ί ί έάόá» ί áááááί á ó έί ί ááί ó³; Ï ³άέί áδíáí ί; ί δááί ³çáó³; ί δäó³ «Ï δí çáóέñó çáδíá³óí ί; ί έάόέ» ¹ 95, ýéá δäóέó³έί ááί á Óέδäúí ί β 30.06.1961δ., ñó. 94 — ΈÇí Ï [13], ñó. 1 Çáέίί Óέδäúí έ «Ï δí ί ί έάóó ί δäó³» [14]. Çá çó ί ί έί άάί ί ýí έ, ί ³ά çáδíá³óí ί β ί έáóí β δíçóί ³óñý, çí έδáί á, áóáü-ýéá áέί ááí δíáá ááí çáδíá³óí έ, ýé³ ί á-έñέáί ³, çáçáέ-áέ, ó áδíóíáíί ó áέδäç³, óá ýé³ δíáí óí ááááóú áέί έá-ó^ο ί δäó³άί έέί á³ çá óδóáί áέί áí áí áí δíί çá áέέί áí ó ί έί δíáí óó á³áí ίá³áí ί áí áñóáί ίáέáί έó ί ί δí ί δäó³. Óáéá áέί ááí δíáá ί á^ο áέ-ί έá-óááóέñú ó áδéáί ýó. Ì áí áέ, ýé áέί ýóί έ, έί έáέ-óéáί έί áí áí áí δíί, ί ί áéá áóóέ ί áδäááá-áí ί +áñóέί-áo áέί έáóó çáδíá³óí ί; ί έάόέ ί áóóδí β ó δíçί ³δ³, ύί ί á ί á áδäáέúó^ο 30 á³áñí óέ³ά ί áδäóí ááί ί; çά ί ³ñýóú. Óáéá áέί έáóá áí çáí έáί á ó έέó ááέóçýó ááí çá óέί έ ί δí óáñ³ýí έ, áá óáéá áέί έáóá^ο çáέ-áέί ί β ááí áá-áéáί ί β áéý ί δäó³άί έέ³ά. Ì áδäέ³έ óí ááδ³ά, ýέέί έ ί á ί ί áéí á áέί έá-óááóέ çáδíá³óí ó ί έáóó ί áóóδí β, áέ-çί ά-áí έέ Ï ί ñóáί ί áí β Ï Ó á³ά 03.04.1993 ¹ 244.

Ï áδäóóááί ί ύ çáδíá³óí ί; ί έάόέ, ³áÑÁ, Ï ÁÓÏ óá á³έñúέί áí áí çáí δó çá³έñí β^οóñý ί áí δέέ³ί ó³ ί ³ñý-óý ί ³ñéý ί áááί ί ý áí áóóááέóáδ³; Óáááéý ίάέ³έó

εοί αί δέ, γέ³ ς οδαοοάαι ί γι ί αηοάαεί είί εδαοί ί; εδδεί³ ί αεüί ί; ηί δααε, ί αβουί ςί α-αί ί γύ αέγύ αηάα³-ί ί αί δα ί ί αί ί αί αί ηέ³ααί ί γύ.

Νοάί αέε αέηί αδδ ί δέ αί ηέ³ααί ί³ ί ί αδαο³ε ί ί ί αδαοοάαι ί β δα αεί εαδ³ ςαδί³οί ί; ί εαδδ ί αί³ γέ-εί αί ί ί αεί αί ί αδα³δεοε ί δααεεüί³ ηου αηοάί ί αεί-ί γύ οαδδείο ηοάαί ε³ ί εεα³α ί δαο³αί εεαί, ί δα-αεεüί³ ηου οαδδείο³εαο³εί εο ηί εηέ³α; αί οδδεί αί ί γύ εί ο οί δεη³α δα αεεί δεηοάί ί γύ ο³ί αί ηοάαί ί γύ; α³α-ί ί α³αί³ ηου ί αδαοί ααί ί; ςαδί³οί ί; ί εαδδ ε οαδδί ί ί ο δί ςεεαο ί³ αί δε³οί ηοάα δα οαεδδ-ί ί α³αί δαοüί αα-ί³ ε ί ί δί³ δί³ αί³ αί³ αηό; ί αδαοοάαι ü είί ί αί ηαο³ε ςα ςαδδεί εο ο δί ςδαοοί εο ί δέ ςα³εüί αί ί³; ί αδα-οοάαι ί γύ είί ί αί ηαο³ε ςα ί ααεεί δεηοάί ο α³αί οηοεο; αί ηοί α³δί³ ηου αεί εαδ ααί ί ί ί ααί ί; ςαδί³οί ί; ί εα-δδ; ί δααεεüί ί ηο³ α³αί αηάί ί γύ αεοδαο ί ί ςαδί³οί³ ε ί εαδ³ ί α ηί³ ααδδ³ηου ί δί³ αοεο³; οί ü ί.

Νέ³α ςαί α-εδδ, ü ί αέςί α-αί ί γύ ί αδαεί ί εο δα ςαααί εο αί εοί αί ο³α, α οαεί αε δα³ηοδ³α αοοάαεοαδ-ηüεί αί ί αέ³εο, ί ί δγ³αί ε ςο ί οί δί εαί ί γύ αηοάί ί αεί ί ί ο ηο. 1 δα ηο. 9 ςαεί ί ο Οέδαί ε «Ϊ δί αοοάαεοαδ-ηüεεε ί αέ³ε δα ο³ί αί ηί αο ςα³οί³ ηου α Οέδαί³» α³α 16.07.1999¹ 996 — XIV [15] δα ο Ϊ ί εί αεί ί³ ί δί αί εοί αί οαεüί α ςαααί α-αί ί γύ ςαί εη³α ο αοοάαεοαδ-ηüεί ί ο ί αέ³εο, ςαοααδ³ααί ί ί ο ί αεαςί ί Ϊ³ ί ο³ί ο Οέδαί ε α³α 24.05.1995¹ 88.

Ϊ εοάί ί γύ, ü ί αί ηέ³αεοβουüί ο ί δί οαη³ αέηί αδ-δεδε ί ί ί αδαοοάαι ί β³ αεί εαδ³ αεί ααί δί αε ςα ί δα-οβ, αί ηεοü δ³ςί ί ί αί³οί³. ο ί δ³οί οί αί εε ί αδαε³ε ί ααααί εε ο Ϊ αοεί αί-ί αοί αε-ί εο δαεί ί αί ααο³γö ς ί εοάί ü ί³ ααί οί αεε δα ί δεδί α-αί ί γύ ηοάί αεο αέη-ί αδδεδε δα αεί ί ί³-ί εο αί ηέ³ααί ü, ςαοααδ³αα-ί εο ί αεαςί ί Ϊ³ ί ηοαδδ³ηοάα βηοεο³; Οέδαί ε α³α 08.01.98 δ. ¹ 53/5. Είί εδαοί α εί εί ί εοάί ü, ü ί αεδ³οβουüί αέηί αδδί ί, οί δί ο³οüüί ς οδαοοάαι-ί γύ ί αηοάαεί είί εδαοί ί; εδδεί³ ί αεüί ί; ηί δααε.

Αί εί εα εεβ-ί αεο ί εοάί ü, ü ί ηοααεγούüί ί α-δαα αέηί αδδαι ε ί δέ ί δί αααί ί³ αί ηέ³ααί ü ςα δα-ςοεüοαδδαι ε είί οδδ³εüί εο ςαοί³α (αεοάι ε δα³ς³ε, ί αδα³δί ε, ς³οαί ε αοαεοί δ³α) ς αί εοί αί οαεüί ί; ί α-δ³οί οί ααί ί ηο³ α³αί αδαααί ί γύ α αοοάαεοαδ³ηüεί ί ο ί α-ε³εο ί ί αδαο³ε ς ί αδαοοάαι ί γύ δα αεί εαδδ ςαδί³οί ί; ί εαδδ ί δαο³αί εεαί, ί αεαεαδδ, ί αί δεεεα, οαε³:

- x è ί³αοααδ³αεοβουüί αί εοί αί οαεüί ί αέηί ί αεε αεοά δα³ς³; (αοαεοί δ³ηüεί αί ς³ο) α αηοεί³ ί α-ςαεί ί ί ί αί ί αδαοοάαι ί γύ δα αεί εαδδ ςαδί³οί ί; ί εαδδ (αεαςαδδ ςα γέεε ί αδ³ί³α)?
- x è ί α³δ³οί οί ααί ί αεί εα-αί α ςαδί³οί α ί εαοά (ςα-ςί α-εδδ εί ί ο, ςα γέο δί αί οο, ί αδ³ί³α δα α γέί ί ο δί ςί³ δ³)?
- x è ί³αοααδ³αεοβουüί αί εοί αί οαεüί ί δί ςί³ δ ςαεο-ε³α, αέςί α-αί εε α αεδ³ δα³ς³; (αοαεοί δ³ηüεί αί ς³ο), αί αηέ³αί ε ί αςαεί ί ί ί αί ί αδαοοάαι ί γύ δα

αεί εαδδ ςαδί³οί ί; ί εαδδ (αεαςαδδ εί ί ο, ςα γέεε ί αδ³ί³α, ςα γέο δί αί οο, ηοί ο)?

- x è ί³αοααδ³αεοβουüί αί εοί αί οαεüί ί αέηί ί αεε αεοά δα³ς³; (αοαεοί δ³ηüεί αί ς³ο) α αηοεί³ ί α-ςαεί ί ί ί αί ί αδαοοάαι ί γύ δα αεί εαδδ αεί ααί δί αε ςα ί δαοβ ί ί οεα³εüί ί-ί δααί αεί αί αί αί δαί (ςα-ςί α-εδδ εί ί ο, ςα γέο δί αί οο, ί αδ³ί³α δα α γέί ί ο δί ςί³ δ³)?

- x è ί³αοααδ³αεοβουüί αί εοί αί οαεüί ί δί ςί³ δ ςαεο-ε³α, αέςί α-αί εε α αεδ³ δα³ς³; (αοαεοί δ³ηüεί αί ς³ο), αί αηέ³αί ε ί αςαεί ί ί ί αί ί αδαοοάαι ί γύ δα αεί εαδδ αεί ααί δί αε ςα ί δαοβ ί ί οεα³εüί ί-ί δααί αεί αί αί αί δαί (αεαςαδδ εί ί ο, ςα γέεε ί αδ³ί³α, ςα γέο δί αί οο, ηοί ο)?

- x è ί³αοααδ³αεοβουüί αί εοί αί οαεüί ί αέηί ί αεε αεοά δα³ς³; (αοαεοί δ³ηüεί αί ς³ο) α αηοεί³ ί αε-ί εαδδ ςαδί³οί ί; ί εαδδ (αεαςαδδ ςα γέεε ί αδ³ί³α)?
- x è ί³αοααδ³αεοβουüί αί εοί αί οαεüί ί ί αο³εüί αα αεοδα-αί ί γύ εί ο ο³α, ί αί αο³αί εο αέγύ αεί εαδδ ςααί δαί ααί ί ηο³ ς ςαδί³οί ί; ί εαδδ?

- x è ί αα ηοά³οεο αί ηί ί ααδβ³αί ί γύ ί ί αεεα³ηου ηαί³ο-αηί ί ς³αέηί εοε αεί εαδδ ς ί ί εαδδ ί δαο³?

Α³αί³ οεί ί, ü ί ηαί β ςαοοί³ ηου αί ί δαο³ αδ-ί ααγί εί ί ί αεα δααε³ςί³ αοααδδ ε ί α εεοα οεγ³οί ί οεεαααί ί γύ οδδ³αί αεο αί αί αί δ³α, α ü α ε ί α ί³ αηοάα³ οεα³εüί ί-ί δααί αεο αί αί αί δ³α (αί αί αί δ³α ί³ αδγ³αο, ααοί δ³ηüεεο αί αί αί δ³α, εί ί η³; αί δο-αί ί γύ οί ü ί). Ο αεί ααεαο οεεαααί ί γύ οαί α οεα³εüί ί-ί δααί αί αί οαδαεοαδδ ί δααί α³αί ί ηεί ε δααοεβ³ουüί Οε-α³εüί εί εί ααηί ί Οέδαί ε³ οεα³εüί εί ςαεί ί ί-αααηοάί ί. Αη³ ί δααί α³αί ί ηεί ε, ü ί αεί εεαβ³ου ο ςα³γέο ς αεεί ί αί ί γύ οδδ³αί αί αί αί αί δ³ο, δα-αοεβ³ουüί — Εςί Ϊ δα οδδ³αί αεί ςαεί ί ί αααηοάί ί. ςα οεα³εüί ί-ί δααί αεί αί αί αί δ³ί ςαί ί αί εε ηί εα-+ο³ αεί ααί δ³ί αο ςα ε³ί οααεε δαςοεüοαδ αεεί ί αί ί; δ³ί αί δδ, ί αααί ί; ί ί ηεοάε α³αί ί α³αί ί αί ηεεαααί ί αί αεοδ αεεί ί αί εο δ³ί α³ο/ί αααί εο ί ί ηεοά. Ϊ αοί³ ηου ςα οδδ³αί αεί αί αί αί δ³ί — ί δ³ί οαη ί δαο³, ί ηε³εüεε ί δαο³αί εε αεεί ί ο³ ηαί; οδδ³αί α³ οοί εο³; ί αδαααα-+αί³ ί ί ηααί αί β³ ί ηοδδ³εο³β, ί α ί ί ηο³εί³ ε ηί ί α³. Οη³ ο³ ηηί αεεαί ηο³ οδδ³αί αεο α³αί ί ηεί ί αβουί αοδδ αδαοί ααί³ ηοάί αεί αέηί αδδ³ί ί³ α αη αί ηέ³ααί ί γύ ί ί αδαο³ε ί ί ί αδαοοάαι ί β δα αεί εαδ³ ςαδί³οί ί; ί εαδδ (αεί ααί δ³ί αε),³ ί ο εο αεί εαδ ί αδ³ί³ αεο.

Ϊ α ί δαεδδ³ ί αί ί ί αεί ί ε³ αεί ααεε, εί εε ί δααί, γέεε ί δεδί α-+α³ αεί ί ί³-ί ο αέηί αδδδεδ, ί αεαε-ί εί +εί ί ί ί α ί³ ααί οί αεβ³ αί εοί αί δδ αοοάαεοαδ-ηüεί αί, ί ί ααοεί αί αί ί αέ³εο δα ς³οί ί ηο³: αί εοί αί δδ ί α ηεηοάι αδεδί ααί³ (ςα ί αδ³ί³ ααί ε, αί ς³ί ααί ε α³γ³-ί γύ οί ü ί), αας ί δεηαί³ ί ί γύ ςί ί ί δγ³αεί αί αί ί ί δα, ί α ί³ αεο³, αας α³αί ί α³αί ί αί ί εηο ü ί αί ηοί δ³ί-ααί εο αί εοί αί ο³α, ααγέ³ αςααε³ ί α³ ο ί α³οεαδ ε αί-ηέ³ααί ί γύ. Οί ί ο αέγύ ςί αί οαί ί γύ ί αααί οαεαί ί γύ ί α

аєні адд³а оà çì áí çáí í ý ñòðí³á ì ðí³ááááí í ý áєñ-
í áðòè, í ðááí ó, ýèèè ì ðèçí à-à^o аєні аддèçó ñè³á
á³èüø ðáòáèüí í èíì ì íí óáàòè áí èóì áí òè äèý í á-
ðááá-³ çò аєні адд³а.

**Аєні íáèè³ í áðñí áèòèáè í íáàèüøèò áíñè³-
áæáí ü.** Òáèè ÷èíì, áááæà^oí í, ùí ì ðè ì ðíáá-
ááí í³ аєні адд³í èò áíñè³áæáí ü ùíáí í á³ðóí òóááí í ý
í áðáòóááí í ý òà áèí èàòè çàðíá³óí í çèàòè ì ðáò³á-
í èèàì, ì ðíááááí èè áí áè³ç çàèíí íááá-èè òà ì ð-
ì àòèáí èò áèò³á èí èáèüí íáí ð³áí ý, à òàèíæ áóò-
áàèòáðñüèèò òà èááðíáèò áí èóì áí ó³á, ýè³ òðááá
áíñè³áèòè, ñí ðèýòè à á³èüø ýè³ñí ì ò³ áñáá³-í ì ò

аєні адд³í ì ó áíñè³áæáí í ç, ñèèáááí í ç í á³ðóí òí áá-
í íáí³ í á³èòèáí íáí аєні íáèò, ýèèè^o áæáðáèíì áí-
èàç³á í³á ÷áñ ðíè³áóááí í ý аєні ì ì³ èò çèí-èí³á.

Á í íáàèüøèò í áòèíáèò áíñè³áæáí í ýò ì ðííí-
í ó³òüñý çíñáðáèèòè óáááò í á ì èòáí í ýò í á³ðóí-
òí ááí ì ñò³ í áðáòóááí í ý áíí èàòè çà ñóí³üáí í ý òà
ñóí³ñí èòóáí (í ðí óáñ³é) í íñáá ì ðáò³áí èèáí, áí-
èóì áí òàèüí íáí í³áòááðáæáí í ý í áçàèíí í íáí í á-
ðáòóááí í ý áíí èàòè çà ñóí³üáí í ý ááí ñóí³ñí èòóáí
(í ðí óáñ³é) í íñáá, ýè³ çááááèè çáèòè³á(ááçí íáí ðí òí³
áòðáòè áèòèá³á) í³áí ðè³í ñóáò ááðáæáí íáí ñáèòí ðò
áèíí ì ì³èè.

È³òáðáòóòá

1. Аєні ì ì³èà ì ðáò³: í áá-áèüí èè ì íñ³áí èè / çà çáá. ðáá. Á. Á. Í áçàðíáí ç. Òáðè³á: Õí ÁÓ³ çí. Ñ. Èòçí áóý, 2019. 330 ñ.
2. Áóòèí áóü Õ. Õ. Ñóáí áí-áóòááèòáðñüèà аєні аддèçà: í áá-áèüí èè ì íñ³áí èè äèý ñòóááí ò³á ñí áò. 7.050106 «Í á-
èè³è³ áóáèò» / Çà ðáá.á.á.í., ì ðí ò. Õ. Õ. Áóòèí áóý. Аèòí èò: Í Í «Ðòóá», 2004.460 ñ.
3. Аáçáñü Ì . Õ. Òáí ðáòèèí-ì áòíáí èíá³-í³ çáñááè ñóáíáí-áóòááèòáðñüèí ç аєні аддèçè. Ì ì í íáðáò³ý. È.: Ì ÁÓÍ³, 2007. 418 ñ.
4. Ðí ì áí³á Ñ. Ð., Áóáí èè È. Á., Ñà-áí èí Ñ. ². Ñóáí áí-áèíí ì ì³í á аєні аддèçà á Óèðáí³: çç áèíí ì ì³í á ñóòü òà
èááðíáá çáááçí á-áí í ý. ²í òðáñòðòèòóòá ðèí èò: áèáèòíí. í áóè. òáðíáá áèá. 2018. Аèí. 23. URL: [http://www.
market-infr.od.ua/journals/2018/23_2018_ukr/61.pdf](http://www.market-infr.od.ua/journals/2018/23_2018_ukr/61.pdf) (áàòà çááðí áí í ý: 30.08.2022).
5. Èò-èí Ì ., Áóáí èè È., Áðááðáòóò². òà³ çí. Аєні ì ì³í á аєні аддèçà: òáí ð³ý, ì áòíáí èíá³ý òà ì ðááí³çàò³ý: ì ì ì í-
áðáò³ý / çà ðáá. Ì . Èò-èá. Òáðí ì ì³èü: ÇÕÍ Ó, 2021. 308 ñ.
6. Áí ðèá-óè Ì . Á. Òáí ðáòèèí-ì áòíáí èíá³-í³ çáñááè ñóáíáí ç áèíí ì ì³í á ç аєні аддèçè. Òáí ð³ý òà ì ðáèòèèá ñóáíáí ç
аєні аддèçè³ èðèè³ çí áè³ñòèèè: çá. í áóè. ì ð. Òáðè³á: Í ðááí, 2021. Аèí. 23. Ñ. 300–308.
7. Á³èáí ü È. Á., Ì ì í³èáðíá Á. Á., Èíæóè èí Ì . Á. Ñóáí áí-áèíí ì ì³í á аєні аддèçà: í áá-áèüí ì ì ðáèòè-í èè ì íñ³á-
í èè. Òáðè³á: Õí ÁÓ, 2017. 221 ñ.
8. Ì óí³ í áá-Ñáá³í á Á. Á. Ñóáí áí-áóòááèòáðñüèà аєні аддèçà: Í áá-áèüí ì ì áòíáè-í èè ì íñ³áí èè. È.: ÈÍ ÁÓ, 2004.
268 ñ.
9. Аèáèí Ç. Á. Ñóáí áá áóòááèòáðñü: Í áá-áèüí ì ì áòíáè-í èè ì íñ³áí èè. È.: Áò³èá, 2014. 344 ñ.
10. Áí è-óè Á. Á. Í èðáí³ í èòáí í ý ì ðááí³çàò³ý í áè³èò çàðíá³óí í çèàòè á òí íáàò³ í ááñòí íááí íáí í áè³èò ðíáí-íáí
-ááñ³ ì ðáò³áí èè³á. ²í ááñòèò³ç: ì ðáèòèèá òà áíñá³á. 2021. ¹ 20. Ñ. 37–442.
11. ²í ñòðòèò³ý ì ðí ì ðèçí á-áí í ý òà ì ðíááááí í ý ñóáíáèò аєні аддèçà òà аєні адд³í èò áíñè³áæáí ü: Í áèàç Ì³ ñòáð-
ñóáá ðñòèò³ç Óèðáí³ è á³á 08.10.1998¹ 53/5 (ó ðáá. í áèàçó á³á 26.12.2012¹ 1950/5). Í ó³ó³éí èè á³ñí èè Óèðáí³ è.
2013. ¹ 3. Ñò. 91.
12. Ì íáàòèíáèè èíááèñ Óèðáí³ è: Çàèíí Óèðáí³ è á³á 02.12.2010 ð. ¹ 2755-VI. Á³áí ì ì ñò³ Ááðòíáí í ç ðááè Óèðá-
í è. 2011. ¹ 13–14, ¹ 15–16, ¹ 17. Ñò. 112.
13. Èíááèñ çàèíí³á í ðí ì ðáò³: Çàèíí Óèðáí³ è á³á 10.12.1971 ð. ¹ 322-VIII. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/
laws/show/322-08#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text) (áàòà çááðí áí í ý:30.08.2022).
14. Ì ðí ì ì³èàòè ì ðáò³: Çàèíí Óèðáí³ è á³á 24.03.1995ð. ¹ 108/95-ÁÐ Á³áí ì ì ñò³ Ááðòíáí í ç ðááè Óèðáí³ è. 1995.
¹ 17. Ñò. 121.
15. Ì ðí áóòááèòáðñüèèè í áè³è³ ó³í áí ñíáò çáò³í ñóòü á Óèðáí³: Çàèíí Óèðáí³ è á³á 16.07.1999 ð. ¹ 996-XIV.
Á³áí ì ì ñò³ Ááðòíáí í ç ðááè Óèðáí³ è. 1999. ¹ 40. Ñò. 365.
16. Õáðí áí ñüèá Á. Ì ., Õáðí áí ñüèá Ñ. Ì ., Áí èíáèí². Á. Ñóáí áá áóòááèòáðñü. í áá-áèüí èè ì íñ³áí èè. Èèçá: Õáí ðò
ó-áíáí ç è³òáðáòóòè. 2008. 454 ñ.
17. Ì ì ì ì áðáí èí Ì . ². Ì ðíááááí í ý аєні ì ì³í á èò áíñè³áæáí ü, ì í á³ýçáí èò ç í ááèí èàòí ç çàðíá³óí í ç èàòè. Òáí ð³ý
òà ì ðáèòèèá ñóáíáí ç аєні аддèçè³ èðèè³ çí áè³ñòèèè: çá. í áóè. ì ðáòü. Òáðè³á, 2009. Аèí. 9. Ñ. 501–505.

References

1. Ekonomika pratsi: navchalnyi posibnyk / za zah. red. H. V. Nazarovoi. Kharkiv: KhNEU im. S. Kuznetsia, 2019. 330 s.
2. Butynets F. F. Sudovo-bukhhalterska ekspertyza: navchalnyi posibnyk dlia studentiv spets. 7.050106 «Oblik i audyt» / Za red. d. e. n., prof. F. F. Butyntsia. Zhytomyr: PP «Ruta», 2004. 460 s.
3. Bazas M. F. Teoretyko-metodolohichni zasady sudovo-bukhhalterskoï ekspertyzy. Monohrafiia. K.: MAUP, 2007. 418 s.
4. Romaniv S. R., Budnyk L. A., Sachenko S. I. Sudovo-ekonomichna ekspertyza v Ukraini: yii ekonomichna sut ta kadrove zabezpechennia. Infrastruktura rynku: elektron. nauk. fakhove vyd. 2018. Vyp. 23. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2018/23_2018_ukr/61.pdf (data zvernennia: 30.08.2022).
5. Luchko M., Budnyk L., Harbarets I. ta in. Ekonomichna ekspertyza: teoriia, metodolohiia ta orhanizatsiia: monohrafiia / za red. M. Luchka. Ternopil: ZUNU, 2021. 308 s.
6. Horlachuk O. A. Teoretyko-metodolohichni zasady sudovoi ekonomichnoi ekspertyzy. Teoriia ta praktyka sudovoi ekspertyzy i kryminalistyky: zb. nauk. pr. Kharkiv: Pravo, 2021. Vyp. 23. S. 300–308.
7. Dikan L. V., Ponikarov V. D., Kozhushko O. V. Sudovo-ekonomichna ekspertyza: navchalno-praktychnyi posibnyk. Kharkiv: KhNEU, 2017. 221 s.
8. Muminova-Savina H. H. Sudovo-bukhhalterska ekspertyza: Navchalno-metodychnyi posibnyk. K.: KNEU, 2004. 268 s.
9. Zhyvko Z. B. Sudova bukhhalteriia: Navchalno-metodychnyi posibnyk. K.: Atika, 2014. 344 s.
10. Boichuk A. B. Okremi pytannia orhanizatsii obliku zarobitnoi platy v umovakh pidsumovanoho obliku robochoho chasu pratsivnykiv. Investytsii: praktyka ta dosvid. 2021. ¹ 20. S. 37–442.
11. Instruksiiia pro pryznachennia ta provedennia sudovykh ekspertyz ta ekspertnykh doslidzhen: Nakaz Ministerstva yustytzii Ukrainy vid 08.10.1998¹ 53/5 (u red. nakazu vid 26.12.2012¹ 1950/5). Ofitsiyni visnyk Ukrainy. 2013. ¹ 3. St. 91.
12. Podatkovyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 02.12.2010 r. ¹ 2755-VI. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2011. ¹ 13–14, ¹ 15–16, ¹ 17. St. 112.
13. Kodeks zakoniv pro pratsiu: Zakon Ukrainy vid 10.12.1971 r. ¹ 322-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text> (data zvernennia: 30.08.2022).
14. Pro oplatu pratsi: Zakon Ukrainy vid 24.03.1995r. ¹ 108/95-VR Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 1995. ¹ 17. St. 121.
15. Pro bukhhalterskyi oblik i finansovu zvitnist v Ukraini: Zakon Ukrainy vid 16.07.1999 r. ¹ 996-XIV. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 1999. ¹ 40. St. 365.
16. Sharmanska V. M., Sharmanska S. O., Holovko I. V. Sudova bukhhalteriia. navchalnyi posibnyk. Kyiv: Tsentr uchbovoi literatury. 2008. 454 s.
17. Ponomarenko N. I. Provedennia ekonomichnykh doslidzhen, poviazanykh z nevyplatoiu zarobitnoi platy. Teoriia ta praktyka sudovoi ekspertyzy i kryminalistyky: zb. nauk. prats. Kharkiv, 2009. Vyp. 9. S. 501–505.

Í ÀÓÊÎ ÂÂ ÔÀÕÎ ÂÂ ÂÈÄÄÍ Í ß

Ì ²ÆÍ ÀÐÎ ÄÍ ÈÉ Í ÀÓÊÎ ÂÈÉ ÆÓÐÍ ÀÈ «²Í ÒÃÐÍ ÀÓÊÀ».
Ñáð³ÿ: «P ðèäè÷í³ í àóèè»

INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL «INTERNAUKA».
Series: «Juridical sciences»

¹ 9(55)

Âîëîâí èé ðáààèòîð — *Курילו В.І.*

Èèÿâ 2022

Âèäâí î ó ààòîðñüè³é ðáààèö³ÿ

Àäðàñà ðáààèö³ÿ: Óèðÿí à, ì . Èèÿâ, áóè. Ëîí ïíïñîà, áóä. 18
Èíí òàèòí èé òàèàòíí: +38 (044) 222 58 89
Èíí òàèòí èé òàèàòíí: +38 (067) 401 84 35
E-mail: editor@inter-nauka.com

Ï³äè èñàíí î ó äðóé 30.09.2022. Õîðè àò 60×84/8
Ï³äè òîðîíîè èé. Ààðí³òóòà UkrainianSchoolBook. Äðóé îñîòí èé.
Õîí íáí î-äðóéíáàí èò äðóó³à 5,58. Òèðàæ 100. Çàèàç ¹ 220.
Ï³ä à àíáíá³ðí à. Í àäðóéíáàí î ç àíòíáíáí îðè³í àè-ì àèàòà.

Í àäðóéíáàí î ó àèäââí èòòà³
ÒÎ Â «Õáí òð ó-áí áíÿ è³òàðòòóè»
áóè. Èàäðñüèà, 20, ì . Èèÿâ
Ñá³áíîòàí ì ðí áíáñáí ÿ ñóá'òèà àèäââí è÷íÿ ñí ðáàè
áí àäðæááí íáí ðá³òòóò àèäââö³à, àèáíò³áí èè³à³ ðíçíí áñðæóáà³à
àèäââí è÷íÿ ì ðíáóéö³ÿ ÄË ¹ 2458 á³à 30.03.2006 ð.